PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

- Cena 70 lir

Leto XXVI. Št. 166 (7660)

TRST, sreda, 29. julija 1970

V NEKOLIKO BOLJ UMIRJENEM OZRAČJU IN BREZ POLEMIK

Danes na dnevnem redu ključni razgovor Colomba z delegacijama socialistov in socialdemokratov

Colombo se je včeraj razgovarjal z republikanci predvsem o gospodarskih vprašanjih
Njegovo kandidaturo sta odobrili parlamentarni skupini KD - Zanimivo pismo tajnika PSI

RIM, 28. — Kandidat za sestavo vlade Colombo se je danes dopoldne udeležil zasedanj parlamentarnih skupin KD v senatu in v poslanski zbornici, popoldne je imel prvo uradno posvetovanje z delegacijo PRI. Jutri se bo Colombo dopoldne sestal s socialdemokrati, popoldne pa s socialisti.. Včetrtek bo imel razgovore z vsemi drugimi strankami in skupinami, ki imajo svoje zastopnike v parlamentu.

Uradni del posvetovanj kandidata za sestavo vlade je bil torej danes zelo pičel, istočasno pa tudi ni običajne poplave govoric in raznih vesti najrazličnejših agencij in biltenov, ki odražajo stališča raznih skupin in strank. Očitno se ta faza reševanja vladne krize odvija zelo na skrivaj, se skušajo stvari reševati za kulisami in v javnost težko prodro tudi take na videz nepomembne novice, kot je bila, da se je Colombo že v nedeljo sestal

Tajnik PRI La Malfa

s tajniki PSI Mancinijem, PSU Ferrijem in PRI La Malfo.

Tudi Colombo sam se je danes omejil na zelo splošno izjavo, ko je zvečer dejal novinarjem, da je vse dopoldne posvetil sestanku vodstev obeh parlamentarnih demokristjanskih skupin. Obe seji sta bili v prisrčnem in konstruktivnem ozračju in sta se zaključili z odobritvijo resolucij, ki potrjujejo nujnost obnovitve levosredinske vlade. Colombo je nadaljeval, da je imel zvečer zanimiv in analitičen razgovor z La Malfo, ko so obravnavali politična in gospodarska vprašanja. Zlasti gospodarska vprašanja so poglobili, da bi se lahko obnovilo organsko sodelovanje levega centra na trdnih temeljih in v skladu s potrebami države.

Glede jutrišnjih razgovorov pa so kasneje sporočili, da se bo Colombo ob 10. uri sestal z delegacijo PSU, ob 17. uri z delegacijo PSI in ob 20. uri ponovno z delegacijo KD, s katero se je sestal že v ponedeljek dopoldne. V četrtek pa bo razgovore pričel ob 10. uri, ko bo po vrsti sprejel KPI, PLI, PSIUP in MSI, popoldne pa PDIUM, neodvisno skupino senatorjev, mešano skupino poslanske zbornice, mešano skupino senata in predstavnike južnih Tirolcev.

Colombo se je sestal z delegacijo republikancev v Montecitoriu ob 18. uri in je razgovor trajal uro in pol. Po sestanku je La Malfa povedal novinarjem, da so izročili kandidatu za predsednika vlade pismen dokument o svojih stališčih tako glede splošnih vprašanj kot glede gospodarskega in finančnega položaja.

Glede splošnih vprašanj so potrdili, da ostajajo zvesti političnemu uvodu Forlani glede ustanovitve odborov in glede stališč ene ali druge stranke. Ponovili so stališče, da se glede tega podrede sporazumu, ki bo dosežen med KD, PSI in PSU. Istočasno pa so tudi opozorili, da prihaja do teženj, da se iz lokalnih uprav že v naprej izključuje določeno stranko, ki bi morala biti sestavni del vlade. Republikanci so odločno proti taki težnji, saj se bi prej ali kasneje odrazila na osrednji vladi in bi povzročila resne težave pri sodelovanju. Zaradi tega je treba prenehati s politiko diskriminacije do strank koalicije.

La Malfa je nato zelo obsežno govoril o finančnih in gospodarskih vprašanjih in dejal, da so navedli številke, ki se nanašajo na državne finance in da se gre proti naglemu inflacionističnemu procesu. Predlagali so, da nova vlada predloži parlamentu «belo knjigo» o izdatkih in da se zavro izdatki, ki niso takoj koristni, ali za katere ni dovolj razpoložljivih sredstev. Kot primer je La Malfa navedel, da bo treba zavreti izgradnjo avto cest, da gre na primer za novo direktno železniško zvezo Firence — Rim, ki zahteva velike finančne izdakte nedvomno za koristno stvar, vendar je bolje, da se odloži sedaj in ne kasneje, ko bo že delno zgrajena. Predlagali so tudi večletni načrt ureditve finančnega položaja vseh lokalnih ustanov in vseh deficitarnih javnih ustanov.

Glede reform pa so republikanci mnenja, da se ne sme več uporabljati generično besedilo o tem, da je treba delati reforme, temveč se je treba dogovoriti, za katere in s katerimi sredstvi. Gre torej za odločitev, katero reformo je treba najprej izvesti.

Danes je bilo objavljeno pismo, ki ga je tajnik PSI Mancini poslal tajnikom federacij PSI in v katerem začrtuje linijo socialistov v sedanjem položaju. Kasneje se je izvedelo, da je bilo pismo poslano že 24. julija. Mancini je uvodoma dejal, da se PSI zavzema za čim bolj učinkovito prisotnost socialistov v lokalnih upravah in da se pri tem ne sme slepo prenašati to, kar se dogaja na vsedržavni ravni. Socialisti zavračajo vsak avtomatizem in ne more biti njih cilj kriza deželnih in lokalnih uprav. Za socialiste je bistven program, kateri se ne sme nikoli žrtvovati za generične pozive o enotnosti levice in ki velja mnogo več kot neko mesto župana ali odbornika.

Pismo nato opisuje razvojno pot sedanje krize in ugotavlja, da so socialisti pristali letošnjega aprila na štiristransko vlado s točnimi pogoji: poraz desnice KD in PSU o razpustitvi parlamenta, uveljavitev deželne uprave, status delavcev in amnestija, politika obrambe delavskih dosežkov in končno razvoj demokratične politike zlasti v lokalnih ustanovah. Prve tri izmed teh obvez so se uresničile, zadnji dve sta pa postali sporni s strani KD, PSU in PRI.

Mancini ocenjuje vladno krizo kot resno politično napako in ponavlja, da so socialisti pripravljeni podpreti sestavo nove štiristranske vlade. Nato pristaja na program Andreottija in ugotavlja, da je ta program PSU zavrnila, kar je ustvarilo med vodstvom PSI prepričanje, da v sedanjih okoliščinah ni mogoče sestaviti štiristransko vlado in da obstaja torej možnost za vlado med KD, PRI in PSI.

Na osnovi teh političnih ugotovitev navaja nato Mancini tudi konkretne nasvete o zadržanju do raznih strank in pravi, da je treba vedno težiti po plodnih stikih s KD, da se premosti zadržanost te stranke in da se odloči med PSI in PSU. Glede PRI pravi, da obstajajo razlike v stališčih, vendar je treba voditi s to stranko odprto politiko. Glede PSU pa pravi tajnik socialistov, da je treba voditi ostro politiko do vodilne skupine in istočasno jasno politiko razčiščenja do baze, da pride do izraza nasprotje med zahtevami baze in strankinimi vrhovi. Komunisti so opustili politiko sistematičnega zapostavljanja PSI in so stranki priznali nujno vlogo v okviru levice, zaradi tega lahko PSI nadaljuje z odkritim srečanjem s to stranko. Končno gre za PSIUP, ki ni sposobna najti svoj politični prostor in je treba vzgojiti v članih zavest, da je samo PSI sposobna voditi resnično socialistično bitko.

Svet za atomsko fiziko o protosinhrotronu

RIM, 27. — V Frascatiju se je sestal izvršni svet vsedržavnega instituta za atomsko fiziko, ki je preučil mednarodne programe in še zlasti načrt izgradnje protosinhrotrona v Evropi. Svet je sprejel na znanje sklepe o novem predlogu, da se protosinhrotron zgradi v Ženevi z močjo 300 GEV in da se pri tem izkoristijo že obstoječe naprave. Potrdili so znanstveno upravičenost predloga in pooblastili organe instituta, da ga podpro v upanju, da se obnovi znanstveno sodelovanje vseh držav članic CERN.

Svet pa je tudi upošteval, da še vedno obstajajo nejasnosti glede tega načrta, čeprav ga soglasno odobravajo vse države članice CERN. Pri tem so ugotovili, da bi morali pospeševalnik po prvotnih načrtih zgraditi v Italiji in da se ne smejo ti načrti smatrati za dokončno odstavljeni z dnevnega reda. V tej zvezi so izrekli zahvalo vsem ustanovam in še zlasti deželi Furlaniji - Julijski krajini za njih podporo, da bi se pospeševalnik zgradil v Doberdobu.

PRELOŽENA VLADNA SEJA V TEL AVIVU

Ostro deljena mnenja v izraelski vladi glede odgovora na Rogersove predloge

Dajan: «Ne moremo se odreči edinemu zavezniku, ki nam je ostal»
Polemično ozračje med Naserjem in palestinskimi organizacijami

TEL AVIV, 28. — Izraelskega odgovora na Rogersove pedloge za rešitev krize na Bližnjem vzhodu še vedno ni; odgovor bi morali izdelati danes na vladni seji, ki pa je bila odložena na jutri. Vzrok za odložitev je treba iskati v dejstvu, da si člani izraelske vlade niso edini glede odgovora, ki naj ga dajo Rogersu: osemnajst ministrov je mnenja, da bi bilo treba sprejeti ameriško pobudo, ostalih šest ministrov, ki pripadajo nacionalistično usmerjeni stranki «Gahal», pa se temu menda zoperstavlja. Najbolj odločen nasprotnik ameriške pobude je voditelj «Gahala» Menachem Beigin, ki se je že v preteklosti zagovarjal tezo, da bi si moral Izrael priključiti vsaj del zasedenih arabskih ozemelj.

Splošno mnenje opazovalcev pa je, da bo Izrael vendarle pristal na Rogersovo pobudo, saj v bistvu nima druge izbire, če se hoče izogniti diplomatski in politični izolaciji. Sicer pa kaže, da mislijo postaviti izraelski voditelji celo vrsto pridržkov: tako naj bi zahtevali, da bi se vlade arabskih držav obvezale preprečiti delovanje palestinskih gverilcev v času premirja, zahteva pa je očitno nesprejemljiva glede na delikatne odnose, ki obstajajo med Palestinci in posameznimi arabskimi vladami. Še bolj nesprejemljiva pa je druga zahteva: kot jamstvo, da Egipčani in Sovjeti ne bodo izkoristili prekinitve ognja za okrepitev obrambnih naprav ob Sueškem prekopu, naj bi Izraelu priznali pravico, da s svojimi izvidniškimi letali opravlja polete nad egiptovskim ozemljem. Nobenega dvoma ni, da bi Naser nikakor ne mogel pristati na tako grobo kršitev egiptovske suverenosti.

Precej jasno je orisal izraelsko stališče obrambni minister Moše Dajan, ki je danes na nekem mladinskem zborovanju dejal: «Mi smo dovolj močni, da nam ni treba pristajati na vsiljene rešitve, pa naj prihajajo od prijateljev ali od sovražnikov, nismo pa tako močni, da bi se lahko odrekli edinim zaveznikom, ki jih še imamo. Ohraniti moramo naša prijateljstva in zavezništva — je nadaljeval — ter skupaj z našimi prijatelji iskati kompromisne rešitve, ne da bi pri tem žrtvovali bistva. Ne moremo in ne smemo ostati sami», je zaključil Moše Dajan.

Če je Izrael v težavah, ima tudi Naser svoje preglavice, saj ni njegov pristanek na Rogersove predloge naletel na enotne reakcije med arabskimi zavezniki. Sicer je danes tudi Sudan uradno odobril sklep egiptovskega predsednika ter izrazil svojo podporo «pogumnemu stališču, ki ga je zavzela ZAR», medtem ko Sirija in Irak, katerima se je pridružila tudi Alžirija, vztrajata na obsodbi Rogersovih predlogov, čeprav se ne spuščata v ostrejše polemike z Naserjem.

Značilno je v tem pogledu pisanje današnjih egiptovskih časopisov, ki utemeljujejo in razlagajo vzroke Naserjevega pristanka na ameriško mirovno pobudo. Tako «Al Tkhbar» poudarja, da ne gre za «stvar Egipta», ampak za «stvar vsega arabskega sveta». «Ko predsednik Naser govori o umiku Izraelcev z zasedenih ozemelj — nadaljuje list — ne misli samo na Sinaj, ampak predvsem na Jeruzalem, na Golan, na Gazo in na zahodni breg Jordana». «Al Gumhuria» pa meni, da je bila mogoče ameriška pobuda le manever, s katerim bi Američani lahko opravičili nadaljnjo dobavo orožja Izraelu; s tem pa, da je predloge sprejel, je Naser ta manever preprečil.

Največje preglavice pa povzročajo Naserju Palestinci, ki trdno vztrajajo na svojih stališčih in nočejo ničesar slišati o Rogersovih predlogih. Na seji centralnega komiteja palestinskega odporniškega gibanja, ki se je zaključila danes ob zori v Amanu, so palestinski voditelji sklenili sproziti nekakšno diplomatsko ofenzivo in poslati delegacije v skoraj vse arabske prestolnice, kjer naj bi se pogovorile o razvoju bližnje-vzhodne krize in razložile stališče Palestincev do ameriške pobude ter do Naserjevega pristanka nanje.

Nedvoumno potrdilo o napetosti, ki se je ustvarila med kairsko vlado in palestinskimi organizacijami, prihaja prav iz Kaira, kjer so «oristojne oblasti» z nepričakovanim ukrepom odredile začasno zaprtje uradov dveh palestinskih radijskih postaj, ki sta oddajali po valovih egiptovskega radia; uslužbencem postaj pa so prepovedali dostop v urade. Ukrep prizadene Fronto za narodno osvoboditev Palestine (Al Fatah), ki je vsak večer oddajala po valovih radia Kairo enourni program «Glas Assife», ter Organizacijo za osvoboditev Palestine, ki je imela trikrat na dan po egiptovskem radiu oddajo «Glas Palestine». V teh oddajah sicer niso neposredno napadali Naserja, vendar pa so zelo ostro kritizirali Rogersove predloge o Bližnjem vzhodu. «Glas Assife» je v svoji večerajšnji oddaji trdil, da «bodo naše puške še naprej streljale proti sovražniku, pa čeprav bi morale vse arabske puške molčati».

Izraelski obrambni minister Moše Dajan

V dolgem poročilu kairske vlade je rečeno, da je do ukrepa proti oddajam prišlo «zaradi stališča, ki so ga ti palestinski organizmi zavzeli do egiptovskega pristanka na ameriško pobudo. ZAR — nadaljuje poročilo — je obrazložila svoje stališče o tem vprašanju na vseh ravneh, z vsemi sredstvi in vsem sektorjem, uradnim in ljudskim, arabskega javnega mnenja. V tem sklopu je imela ZAR stike z odgovornimi palestinskimi organizmi, ki jim je dala ustrezna pojasnila in neposredna jamstva.»

«Iz teh stikov — je nato rečeno v poročilu kairske vlade — je izhajalo, da so odgovorni palestinski organizmi razumeli politiko ZAR in njene cilje. Žal pa ni to razumevanje imelo pričakovanega učinka, in to zaradi težnje k medsebojnemu tekmovanju, ki obstaja med palestinskimi organizacijami.» Poročilo izraža nato upanje, da bodo znale te organizacije upostaviti medsebojne «zdrave» stike in postati tako «avantgarda zmage v tem težkem boju, ki ga arabski narod vodi na različnih frontah za osvoboditev lastnega ozemlja in dosego lastnih pravic». Istočasno pa se v vladnem poročilu poudarja, da ZAR še vedno popolnoma podpira palestinsko osvobodilno gibanje kateremu «je in bo dajal na razpolago vse sveje materialne, vojaške in politične sile».

Na vojaškem področju beležimo tudi danes letalski napad Izraela na egiptovske položaje ob Sueškem prekopu. Kairski glasnik je izjavil, da je protiletalsko topništvo prisililo napadalce k umiku ter da niso Egipčani utrpeli škode.

KLJUB URADNEMU OPTIMIZMU OBEH DELEGACIJ

Sporno vprašanje Berlina kamen spotike na drugem dnevu razgovorov Scheel-Gromiko

Zdravici zunanjih ministrov SZ in ZRN - Pogajanja se bodo nadaljevala tudi prihodnji teden

MOSKVA, 28. — Zahodnonemški in sovjetski delegati na moskovskih pogajanjih za sklenitev sporazuma o prepovedi uporabe sile v medsebojnih odnosih kažejo velik optimizem glede izida razgovorov, čeprav postaja jasno, da ne poteka vse prav gladko in da so na dnevnem redu težki problemi, glede katerih so si stališča Moskve in Bonna zelo oddaljena.

V prvi vrsti gre za problem Berlina, kateremu je bilo posvečeno današnje jutranje srečanje med ministroma Scheelom in Gromikom. Protokol je sicer predvideval plenaren sestanek obeh delegacij, vendar sta se ministra dogovorila za sestanek ob prisotnosti samih tolmačev. Tudi o tem sestanku, ki je trajal dve uri, ni bilo uradnih vesti, zvedelo pa se je, da je zahodnonemški zunanji minister ponovil stališče svoje vlade, po katerem bi moralo pred sklenitvijo nenapadalne pogodbe priti do nekaterih napredkov v razgovorih med predstavniki štirih velesil o Berlinu.

Razgovoru Scheel — Gromiko je sledilo delovno kosilo ob prisotnosti 80 gostov — 40 za vsako stran — med katerim sta si ministra izmenjala zdravici. «Prišel sem v Moskvo — je dejal med drugim Scheel — da bi se stvarno pogajal in z namenom, da bi privedel razgovore k srečnemu zaključku. Mi — je dodal — imamo iste cilje: trajen mir in red v Evropi, ki ga ne bomo mogli uresničiti, če ne bosta Sovjetska zveza in Zvezna republika Nemčija skupaj odigrali važno vlogo kot članici tega reda.»

Šef sovjetske diplomacije pa je v svoji zdravici izrazil željo po razširitvi in poglobitvi odnosov med SZ in ZRN ter upanje, da «bi pogajanja lahko imela pozitiven izid ter pomenila važen korak v smeri izboljšanja odnosov med obema državama.» Na kosilu so bili prisotni tudi nekateri člani sovjetske vlade, med njimi namestnik ministrskega predsednika Vladimir Novikov, minister za zunanjo trgovino Patoličev ter namestnik zunanjega ministra in bivši veleposlanik v Bonnu Smirnov. Navzoča je bila tudi celotna zahodnonemška delegacija z veleposlanikom Allardtom in najvišjimi funkcionarji zahodnonemškega diplomatskega zastopništva v sovjetskem glavnem mestu.

Popoldne sta se v palači Spiridonovka sestali delovni skupini pod vodstvom dveh načelnikov delegacij Paula Franka in Valentina Falina, ki sta proučili posamezne točke osnutka pogodbe. Ta dokument, kot je znano, je pripravil zahodnonemški podtajnik Egon Bahr na podlagi štirinajstih razgovorov, ki jih je imel s sovjetskim zunanjim ministrom Gromikom. Zahodnonemški glasnik je dejal, da je bilo vzdušje na razgovorih «stvarno in normalno, glede na obstoječe težave»

Še vedno ni znano, kdaj se bodo sovjetsko-zahodnonemški razgovori zaključili. Gotovo je, da bodo trajali tudi prihodnji teden, ko bo zahodnonemška delegacija priredila kosilo v čast Gromiku v zameno za današnje, ki ga je priredil sovjetski zunanji minister v čast bonskega kolega. Možno je tudi, da bo Walter Scheel opravil proti koncu tedna kratek obisk v Leningradu.

Zaostritev položaja v ladjedelnici v Palermu

PALERMO, 28. — Prefekt Palerma je imel danes ločene razgovore s predstavniki delavcev in delodajalcev ladjedelnice po včerajšnjem posredovanju deželne uprave, ki so ga predstavniki ladjedelnice zavrnili. Danes se je položaj v ladjedelnici ponovno zaostril in podjetje obtožuje stavkajoče uslužbence, da so vdrli v urade in prisilili še preostale uradnike, da zapuste delo in se pridružijo stavki. Policija pa je zaprla tri delavce, ki so med včerajšnjo demonstracijo metali kamenje na predstavnike direkcije.

PO HUDIH BOJIH Z LON NOLOVIMI VOJAKI

Kamboške osvobodilne sile ponovno zavzele Kirirom

KOMPONG SPEU, 28. — Kamboško turistično središče Kirirom, kjer je imel pric Sihanuk svojo poletno rezidenco, je spet v rokah partizanov enotne kamboške fronte. Mesto, ki leži na strateškem položaju ob državni cesti štev. 4 med Phnom Penhom in pristaniščem Kompong Som, so osvobodilne enote zavzele že 11. julija, pozneje pa so se morale umakniti pod pritiskom sajgonskih čet. Danes pa je kamboški vladni glasnik sporočil, da so se morali Lon Nolovi vojaki po hudih bojih umakniti iz mesta in se utaborili v neki vasi kakih 12 kilometrov od Kiriroma. V mestu sta po izjavah glasnika ostala dva kamboška bataljona, s katerima pa so pretrgane vse zveze.

Osvobodilne sile so po 24-urnem boju zasedle danes tudi cementarno v Chahkrey Tingu blizu Kampota, 120 kilometrov jugozahodno od Phnom Penha.

Severnovietnamska tiskovna agencija je sporočila, da so Sihanukove sile med 11. in 21. julijem onesposobile za boj pet kamboških in južnovietnamskih bataljonov.

Spremembe v britanski vladi

LONDON, 28. — Po imenovanju Anthonyja Barberja za ministra za inance po smrti Ianna MacLeoda so danes vnesli v britansko vlado nekatere spremembe. dosedanji minister za tehnologijo Geoffrey Rippon bo nadomestil Barberja kot minister za evropske zadeve in predstavnik Velike Britanije na pogajanjih z EGS. Mesto ministra za tehnologijo pa prevzame bivši glavni direktor zveze britanskih industrijcev John Davies.

Združitev FIAT in Citroena

PARIZ, 28. — Uradno so sporočili, da je rancoska vlada odobrila, da sodeluje FIAT z 49 odstotki kapitala v družbi, ki bo nadzorovala francosko avtomobilsko podjetje Citroen. Večina bo ostala v rokah družbe Michelin, ki ima 51 odstotkov akcij. Minister za gospodarstvo in finance D'Estaing je popoldne v tej zvezi izdal uradno sporočilo, v katerem podčrtuje, da bo ohranila francoska družba večino akcij. Podjetje FIAT pa je v uradnem sporočilu sprejelo z zadovoljstvom na znanje odobritev francoske vlade in pravi, da obstaja že dolga tradicija vezi in prijateljstva med FIAT in francosko avtomobilsko industrijo. FIAT in Citroen bosta ustvarili na tej osnovi avtomobilsko podjetje, ki bo na osnovi produkcije 1969. leta na drugem mestu v Evropi in na četrtem na svetu.

RIM, 28. — Jutri bo v Montecitoriju ponoven štiristranski sestanek o Kalabriji.

Zahodnonemški zunanji minister Scheel (desno) se pogovarja s podtajnikom Bahrom na prvem sestanku med delegacijama ZRN in SZ v Moskvi. Nasproti mu sedi sovjetski zunanji minister Gromiko

NA SEJI KOMISIJE ZA ZUNANJE ZADEVE POSLANSKE ZBORNICE

Umirjeno poročilo Mora o odnosih z Libijo

Zavrnil je upravičenost zaplembe premoženja brez odškodnine in govoril o novih odnosih z afriškimi državami

RIM, 28. — Danes se je sestala komisija za zunanje zadeve poslanske zbornice, na kateri je zunanji minister Moro poročal o zaplembi lastnine italijanskih državljanih v Libiji in o odnosih med Italijo in Libijo. Moro je ugotovil, da je bila Italija prva nearabska država, ki je po revoluciji septembra 1969 priznala nov libijski režim in nato navedel vrsto konkretnih diplomatskih stikov in zlasti razne zanimive gospodarske pobude med Italijo in Libijo. Navedel je tudi vrsto izjav libijskih voditeljev o prijateljstvu z Italijo in da ocenjujejo italijansko skupnost kot brate in goste.

Dogodkov, odnosno ozadja, ki je privedlo do zaplembe italijanskega premoženja se je Moro izognil in je samo na osnovi mednarodnega prava zanikal možnost zaplembe brez odškodnine. To je utemeljil tudi s pogodbo med Libijo in Italijo iz 1956. leta in z resolucijo OZN od 1950. leta. Odločno je zavrnil kot neutemeljeno libijsko zahtevo po vojni odškodnini.

Položaj je ocenil za zelo delikaten in je omenil možnost, da bodo zahtevali posredovanje OZN. Zavrnil pa je zahteve, da bi umaknili italijanskega veleposlanika, saj je osnovni cilj italijanske vlade, da se pojasnijo odnosi, ki so se enostransko poslabšali, povrh pa je prav sedaj nujna diplomatska pomoč italijanskim državljanom v Libiji. Italijanska akcija se je na večstranski in dvostranski osnovi že pričela in ima štiri cilje: zaščita interesov Italijanov, varnost sodržavljanov v Libiji, svoboden povratek italijanskih državljanov v Italijo in pomoč povratnikom.

Moro je zavrnil vsako možnost uporabe sile, saj je je treba upoštevati zgodovinski nauk v razdobju dekolonizacije in je treba ustvarjati novega duha in nove odnose, tako da se ustvari sodelovanje in da skupnosti pomenijo povezavo, kot se je ustvarilo v Etiopiji in Somaliji, kjer obstajajo med italijanskimi skupnostmi in tamkajšnjimi narodi plodni odnosi. Žal do tega ni prišlo v Libiji, kjer pa je «škoda za Libijo prav tako občutna kot za Italijo».

V razpravo so posegli poslanci vseh skupin, med katerimi za socialiste tudi Nenni.

Libijska vlada je odredila zaporo bančnih računov italijanskih državljanov, ki žive že šest let v Libiji in istočasno tudi prepovedala, da libijski državljani kupujejo od italijanskih pohištvo in drugo družinsko opremo.

Načrt za gradnjo jedrske elektrarne v Sloveniji

(Od našega dopisnika)

LJUBLJANA, 28. — V Sloveniji vse bolj resno razpravljajo o gradnji prve jedrske elektrarne. Zgraditi naj bi jo v dolini Save pri Krškem. Načrti za gradnjo take elektrarne so sad temeljitih znanstvenih in strokovnih analiz o energetskih potrebah Slovenije v prihodnjem desetletju in o možnostih, kako naj te potrebe krijejo z zares najbolj ekonomičnimi viri energije. Mimo so časi, ko bi si mogli v Sloveniji še dovoljevati, da bi z energijo iz zgolj klasičnih virov lahko pokrivali velikansko potrošnjo bodisi v gospodarstvu ali pa v zmeraj večjem obsegu porabe v zasebnih gospodinjstvih.

Predlog o gradnji prve jedrske elektrarne so z navdušenjem in razumevanjem sprejeli tako elektrogospodarske organizacije, industrija, kot celotno prebivalstvo Slovenije. Odločitev o gradnji jedrske elektrarne pa je minuli teden podprl na eni izmed svojih sej tudi republiški izvršni svet. Slovenija pa ne bo sama v prizadevanjih za gradnjo prve jedrske centrale. Ta centrala bo rezultat sodelovanja dveh jugoslovanskih republik: Slovenije in Hrvatske. Tudi Hrvatje so namreč skrbno preučili svoje potrebe po elektroenergiji in se izrekli za sodelovanje s Slovenijo. Razgovori so dosegli lep napredek, posebno na skupnem sestanku delovnih skupin slovenskega in hrvaškega izvršnega sveta. Investitorji iz obeh republik bi pri omenjeni gradnji, ta bo dala gospodarstvu obeh narodov kar 600 megavatov električne energije, prispevali vsak 50 odstotkov potrebnih denarnih sredstev, s tem pa seveda dobili tudi 50 odstotkov deželа lastninske pravice. Tako bosta Slovenija in Hrvatska kot prvi jugoslovanski republiki stopili v korak s časom tudi glede izkoriščanja najnovejših energetskih virov.

D. K.

SKLEPI DEŽELNEGA ODBORA

Tristo milijonov lir prispevka za športne in rekreacijske dejavnosti

Od tega dobi tržaška pokrajina 58 milijonov lir

Deželni odbor je pred komaj mesecem dni sprejel sklep o podelitvi 200 milijonov lir za prispevke in podpore ustanovam, ki se ukvarjajo s športno in rekreacijsko dejavnostjo. Včeraj je deželni odbor na svoji seji odobril dva nova sklepa o prispevkih v isti namen v znesku 300 milijonov lir, in sicer iz letošnjega proračuna. Oba sklepa je predložil odboru odbornik za športne in rekreacijske dejavnosti D'Antoni. Nanašata se na deželni zakon št. 26 z dne 6. avgusta lani, ki vsebuje vse določbe o deželnih posegih na razne veje športne dejavnosti. V tem zakonu so namreč združeni ali povzeti vsi predpisi prejšnjih zakonov št. 23 iz leta 1965 in št. 20 iz leta 1966. Po lanskem zakonu se bo dežela ravnala za dobo štirih let, kar se tiče njenih posegov v podpore ljubiteljskemu športu in rekreacijskim dejavnostim v skladu s svojimi pristojnostmi na športnem torišču.

Prvi izmed omenjenih sklepov se tiče 100 milijonov lir prispevka (gre za drugi prispevek 100 milijonov lir, ker so dali prvega že lani) pokrajinam, občinam ter konzorcijem krajevnih ustanov za izboljšanje športnih in rekreacijskih naprav. Gre za stalne letne prispevke za dobo 20 let do leta 1988 za kritje obresti od najetih posojil. S tem denarjem bodo lahko opravili skupno za dve milijardi lir del. Od teh 100 milijonov so dodelili videmski pokrajini 43.550.000 lir, goriški pokrajini 20.800.000 lir, pordenonski pokrajini 20.800.00 lir in tržaški pokrajini 14.850.000 lir.

Glede videmske pokrajine so zlasti znatni prispevki za občinski športni center v Palmanovi ter za občinske športne naprave v Humínu, v Codroipu, Tavagnaccu, Čenti in v San Daniteleju. V goriški pokrajini bodo porabili prispevek predvsem za športno igrišče v Straži cah ter za športno palačo v Krminu. Prispevek tržaški pokrajini se tiče delnega plačevanja obresti od posojila, ki ga najame tržaška občina za zgraditev športnega središča pri Sv. Alojziju.

Drugi sklep deželnega odbora pa se nanaša na porazdelitev 200 milijonov lir pokrajinam, občinam, konzorcijem krajevnih ustanov ter športnim in rekreacijskim združenjem za enkratne prispevke, ki znašajo lahko največ do 80 odstotkov celotnega izdatka za graditev, razširitev in izboljšanje športnih in rekreacijskih naprav. Od te vsote dobi 76.500.000 lir videmska pokrajina, 53.400.000 lir tržaška, 35.100.000 lir pordenonska in 35.000.000 lir goriška.

Mednarodni center za jedrske raziskave poziva vlado, naj se ne odpove Doberdobu

Vodstvo mednarodnega centra za jedrske raziskave je preučil položaj, ki je nastalo po sklepu švicarske vlade, da predlaga za zgraditev evropskega jedrskega pospeševalca Ženevo. Tam obstaja namreč že struktura, ki bi se lahko z manjšimi stroški uporabila in bi zadostovala za najnujnejše potrebe evropskih znanstvenikov.

Vodstvo mednarodnega centra je mnenja, da bi morala italijanska vlada upoštevati, da je kandidatura Doberdoba za izgradnjo protosinhrotrona še vedno veljavna, tudi iz znanstvenih razlogov, saj ni Ženeva razbrlinila vseh pomislekov in tehničnih presodkov, ki pa v primeru Doberdoba odpadejo.

V zaključnem poročilu seje, ki je bila te dni, se je odbor za jedrsko raziskavo izrekel s sledečo formulacijo: «Italijanska vlada naj ne opusti kandidature Doberdoba za izgradnjo protosinhrotrona, obenem pa naj ne ovira kandidature Ženeve»

Zaključen nastop vseučiliškega osebja

Včeraj opoldne so imeli uslužbenci tržaške univerze zadnjo skupščino v avli Venezian in izvolili tričlansko predstavništvo za paritetno komisijo, ki bo — po sporazumu z upravnim svetom — preučila način izplačevanja posebnih nagrad, za katere so se uslužbenci borili od 15. julija do predvčerajšnjim zvečer.

Na svoji skupščini so namreč sklenili prekiniti stavko, ko so jim iz upravnega sveta sporočili vest o dejanskem sprejemu vseh točk, ki so jih stavkajoči postavili.

To so dosegli uslužbenci na univerzi z ostrim nastopom, v katerem so uživali poleg podpore javnega mnenja tudi podporo študentov, političnih strank in sindikalnih zvez. Uslužbenci na vseučilišču niso člani sindikalnih zvez, temveč v glavnem pripadajo samostojnemu sindikatu.

Kot je pred dnevi sporočila CISL je sindikalni nastop na univerzi prisilil ministra Misasija, da je pismeno zaahteval od tržaškega rektorja, prof. Origoneja, da je sklical upravni svet, ki mu predseduje, in sprejel povsem upravičene zahteve osebja.

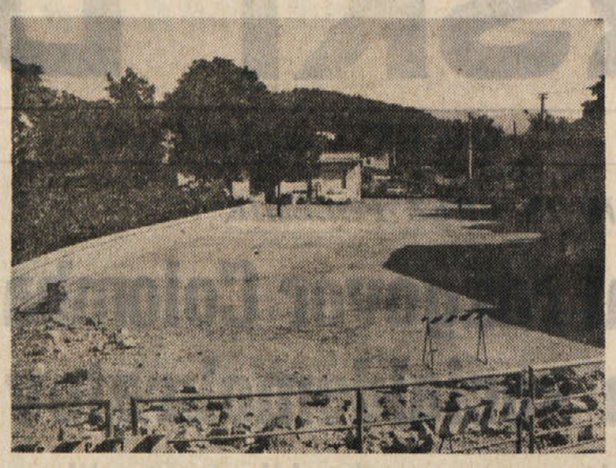

V Repnu te dni dokončujejo novi trg, ali široko ulico, sredi vasi. Tako bo več prostora za parkiranje avtomobilov. Novi trg spada v okvir občinskih javnih del z državno podporo

VČERAJ NA HRIBU GRMADA PRI MEDJI VASI

SILOVIT POŽAR UNIČIL NAD 30 HEKTARJEV GOZDNATEGA PODROČJA

Požar naj bi povzročila iskra lokomotive - 8 ur gašenja, pri katerem so sodelovali tudi agenti javne varnosti in vojaki - Škodo cenijo nad 5 milijonov lir

Včeraj zjutraj, nekaj po 11. uri se je na približno 325 tisoč kv. metrov poraščenega zemljišča med Medjo vasjo, Cerovljami in Štivanom razplamtel silovit požar, ki je uničil 80 od sto iglavcev ter 20 od sto listnatega drevja.

Škoda, ki jo je povzročil požar, je ogromna, saj jo cenijo na okrog 5 in pol milijonov lir, na srečo pa ni bilo človeških žrtev in tudi bližnji gradbeni objekti so ostali nepoškodovani.

Požar je izbruhnil točno ob 11.30, uro pozneje od manjšega požara, ki je uničil nekaj smrečja in suhljadi pri Štivanu. Po prvih domnevanjih gasilcev je ogenj nastal zaradi iskre, ki naj bi priletela iz lokomotive potniškega vlaka, ki je prav tedaj pripeljal na progi Trst - Benetke z odcepom v Videm, in vnela suhljad v gozdnatem predelu, med Škermjakom in «Dosso Petrina» na hribu Grmada.

Prve, v primeri s poznejšim razmahom požara, skoraj neznatne ognjene zubeljčke so zapazili nekateri vaščani iz Medje vasi, ki so takoj telefonirali gasilcem iz Tržiča in devinskemu komisariatu javne varnosti.

Ko so agenti prišli na kraj požara, je slednji zavzel že večji obseg in se, verjetno zaradi rahlega vetriča, ki je pihal, z bliskovito naglico širil proti vzhodu tako, da je v nekaj urah zavzel skoraj vso hribovito področje, približno 30 hektarov širok pas, pogozden v glavnem s črnimi smrekami.

Tržiški gasilci so kaj kmalu ugotovili, da sami požara ne bodo mogli obvladati. Tako so poklicali na pomoč še gasilce iz Trsta pod vodstvom polkovnika Casablance in kapetana Sgorbizze, njim pa so se kmalu pridružili še agenti posebnega oddelka «celere» iz Trsta. Ko pa je požar zavzel skoraj dramatičen obseg in vse je kazalo, ura je bila že 16., da ga ne bo kar tako lahko pogasiti, zlasti še zato, ker so visoki ognjeni zublji ogrožali nekatere bližnje gozdnate površine, so gasilci in agenti javne varnosti sklenili poklicati na pomoč še vojake polka «Sassari», ki so se kmalu nato pod vodstvom podpolkovnika Grandenettija pripeljali s približno 20 vojaškimi tovornjaki do ogroženega področja.

Štiri gasilske avtomobilske cisterne, od katerih tri iz Trsta, ena pa iz Tržiča, približno 30 gasilcev ter kakih 200 vojakov je tako nepretrgoma, skoraj do 19. ure zvečer gasilo silovit požar, ki so ga šele v poznih večernih urah obvladali.

Zaključek vpisovanja v tečaj za popravne izpite

Opozarjamo vse starše, ki so prejeli ali niso prejeli dopisa za vpis svojih otrok v tečaj za popravne izpite v Slovenskem dijaškem domu v Trstu, da se vpisovanje zaključi v četrtek, 30. julija t.l.

V tečaj smo povabili tudi tiste dijake prvih razredov višjih srednjih šol, katerim je ministrski odlok dovolil, da lahko prestopijo v drugi razred višjih srednjih šol s slabimi redi iz posameznih predmetov. S tem smo hoteli takim dijakom pomagati preko težav, na katere bodo gotovo naleteli v novem šolskem letu, zlasti iz jezikov in matematike, če so bili na koncu šolskega leta iz njih negativno ocenjeni.

Vpisovanje je vsak dan od 10. do 13. ure v pisarni Slovenskega dijaškega doma v Ul. Ginnastica 72 ali Campo S. Luigi 11 (avtobusa štev. 25 ali 26 s Trga Oberdan do prve postaje od bolnišnice INAM). Kdor ne more iz razumljivih razlogov priti osebno k vpisu, lahko to stori tudi po telefonu na štev. 93-167.

RAVNATELJSTVO

Vedno več tatvin motornih koles

Včeraj je 51-letni Mario Vanzetto iz Ul. del Bosco 50 prijavil osrednjemu komisariatu javne varnosti tatvino lambrete, ki jo je prejšnjo noč pustil v Ul. Bernini. Moški je utrpel približno 40 tisoč lir škode.

Na komisariatu javne varnosti pri Kolonji pa se je včeraj zglasil 30-letni Antonino Rossetti. Neznanci so mu ponoči ukradli približno 20 tisoč lir vredno vespo.

Pisma uredništvu

Dragi Primorski dnevnik!

Zadnji «Novi list» priobčuje pismo, v katerem se neki S.P. razburja nad tem, da so poslali otroci s Tržaškega in Goriškega, ki letujejo v Zgornjih Gorjah pri Bledu, pozdrave na razglednici s samo italijanskim naslovom (Trieste - Italia). V pismu piše, da je razglednico objavil tukajšnji slovenski dnevnik. To si namreč Ti, Primorski dnevnik!

Tudi mene je prizadelo, da je bil naslov tako napisan in bi bilo res pravilno, da bi bil napisan najmanj dvojezično. Sem tudi zato, da o primerih, ko se sami sramotimo, tudi javno pišemo. Tudi Ti in drugi listi so o tem pisali, zaradi tega je pismo v Novem listu člen te verige. Toda v zvezi s tem sem hotel povedati nekaj drugega.

Pisec se čudi površnosti vzgojiteljev kolonije, če so naši otroci, tako ravnali. Uredništvo Novega lista dodaja, da se taki primeri prevečkrat pripetijo, da bi lahko sklepali, da gre samo za površnost.

Osebno bi postavil odgovornost vzgojitelja šele na tretje mesto. Ali je naša slovenska šola opravila v tem pogledu svojo dolžnost? Sodim, da mora šola naučiti učence in dijake, kako je treba pisma pisati in naslavljati. Vemo, da otrok ne osvoji vsega, kar ga v šoli učijo, zato je dolžnost staršev, da svoje otroke navajajo, kako je treba pisati slovenska imena krajev. Šele nato pridejo vzgojitelji otroške kolonije.

Ne morem si misliti, da budni pisec pisma v Novem listu ne prebira tudi Katoliškega glasa Takoj pod glavnim naslovom tega lista je namreč napisano:

Uredništvo in uprava: 34170 Gorizia, Riva Piazzutta 18, tel. 3177

Poduredništvo: 34135 Trieste, Vicolo delle Rose 7, tel. 37603.

Ti naslovi so napisani v vsaki številki Katoliškega glasa, morda že več kot 20 let.

Kaj misliš, Primorski dnevnik, kakšne nemarne vzgojitelje mora imeti šele Katoliški glas in kdo se bolj «smeši pri naporih za uveljavljanje dvojezičnosti tu v zamejstvu», tržaški in goriški otroci ali po letih zreli gospodje iz uredništva, uprava in poduredništva Katoliškega glasa?

Ali se ti ne zdi, da v tem primeru ne moremo samo dvomiti o površnosti? Zdi se mi, da gre za nekaj neprimerno hujšega, vsaj če merimo po merilu pisca pisma Novemu listu?

B. Ž.

Op. ur.: Pismo je jasno in ne potrebuje nobenega dodatka.

Ivanu Fischerju, ki je včeraj diplomiral na tržaški univerzi iz prirodoslovnih ved, prisrčno čestitajo znanci, prijatelji, uredništvo Primorskega dnevnika in tiskarski kolektiv ZTT.

V OKVIRU «FESTIVALA OPERETE 1970»

USPELA PREMIERA «DEŽELE ZVONČKOV»

Gledališče Politeama Rossetti je bilo nabito polno

Znana opereta «Dežela zvončkov» C. Lombarda in V. Ranzata je sinoči otvorila letošnji tržaški «festival operete». Za tako priložnost, saj je po res mnogih letih spet v Trstu «festival operete» in poleg tega se predstave predvajajo v ponovno odprtem gledališču Rossetti, je bilo gledališče res do kraja napolnjeno. Občinstvo je zelo prisrčno sprejelo novo postavitev na oder te znane operete v treh dejanjih, v katerem so nastopili nekateri znani pevci in igralci, ter orkester in zbor gledališča Verdi. Predstava je bila v celoti še kar zadovoljiva, predvsem pa moramo poudariti izredno okusne in izbrane kostume, za katere je poskrbel Sebastiano Soldati in pri tem pokazal zelo dognan občutek za spajanje najrazličnejših barv in sploh učinkovitih dekoracij.

Prav tako je bila zelo okusna postavljena scena, ki je zelo nazorno in živahno prikazovala «nevarne zvončke» (ki so ob vsakem primeru nezvestobe kar glasno zacingljali) ter celotna koreografija, za katero je poskrbel znani televizijski koreografski mojster Gino Landi, plesne točke so prav tako zelo dobro izvajali plesalci, znani iz televizijskih varietejskih sporedov. Orkester gledališča Verdi je neobičajno partituro dokaj uspešno izvajal pod vodstvom znanega dirigenta in skladatelja Maria Bugamellija. Nekoliko šibkejše pa je bilo pri solističnih vlogah, saj je za opereto vendarle potreben dober pevec in hkrati igralec. To pa smo večkrat pogrešali na sinočnji predstavi.

V razkošnem in učinkovitem okviru pa se je odvijalo še kar zadovoljivo, in občinstvo je sploh bilo zelo prisrčno navdušeno, saj je že operetna glasba taka, da pripravi gledalce do dobre volje in odobravanja. V glavnih vlogah so nastopili Aurora Banfi (Bombon), ki je zlasti v prvem dejanju zelo učinkovito in kvalitetno izpeljala svojo nelahko pevsko in igralsko vlogo, Franca Fabri (Nela), ki je ugajala zlasti v liričnih romancah, Graziella Porta (Ethel), Edda Valente (Pomerania), Gino Taddei (Hans), Sandro Massimini (La Gaffe), ki je zelo dobro in res živahno interpretiral dokaj zahtevno vlogo, posebno z igralskega stališča, prav tako je kar učinkovito zaigral znani interpret operet Nuto Navarrini (Attanasio Prot), in še Lino Savorani (Basilio Blum), Carlo Rizzo (Tarquinio Brut) in Gianfranco Saletta (Tom). Nastopili so še številni plesalci in sploh zbor gledališča Verdi, ki ga je pripravil Gaetano Riccitelli. Za tekočo in uspešno režijo je poskrbel Giovanni Poli.

Celotna predstava se je torej odvijala še kar uspešno, posebno v drugem in tretjem dejanju, ko so se nastopajoči otresli začetne nervoze, vendar pa bi nekoliko večja izdelanost (posebno glede skupnega ritmičnega izvajanja) ne škodila. Nedvomno bodo prihodnje predstave (v prihodnjem tednu si bodo sledile izmenoma z drugo opereto tega "festivala" «Pri belem konjičku») pridobile na izglajenosti in tako dosegle še večji uspeh. Občinstvo, ki kot že rečeno, je popolnoma napolnilo gledališče Rossetti, nikakor ni štedilo s ploskanjem, ter s tem tudi dokazalo, da je bilo čutiti v Trstu skorajda pomanjkanje nekaj tako vedre muzike, kot jo lahko nudi opereta, ki je pred leti polnila številne večere našega mesta. Upajmo, da bo ta «festival operete» postal nekakšna trajna navada toplih mesecev v našem mestu, kar bo nedvomno zelo ugodno vplivalo na razmah celotne poletne sezone.

—dn—

● **Včeraj so v prisotnosti** predstavnika davčne uprave izžrebali listke loterije občinske umetniške galerije. Posestnik listka št. 9610 je dobil risbo Marie Punzo, medtem ko je lastniku listka št. 9558 pripadla oljnata slika Rome Sauli. Dobitniki lahko dvignejo nagradi med uradnimi urami v sobi 124 občinske palače. Če lastniki v teku enega meseca ne bodo dvignili nagrad, ju bodo izročili občinski podporni ustanovi.

ZOPET VAM LAHKO POSTREŽEMO Z NOVIMI KNJIGAMI IZ DRAGOCENE ZBIRKE

NAŠA BESEDA

Tokrat razpolagamo z izbranim delom

ANTONA INGOLIČA (dve knjigi)

JANEZA MENCINGERJA

FRANA ERJAVCA

tržaška knjigarna

TRST - Ulica sv. Frančiška 20
Tel. 61-792

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

TRST - Ulica F. Filzi št. 10
Tel. 38101/38045

opravlja vse bančne posle
kupuje tujo valuto

Včerajšnji odkupni devizni tečaji:

Ameriški dolar	625,—
Kanadski dolar	590,—
Brit. šterling	1490,—
Švic. frank	145,—
Franc. frank	110,—
Belg. frank	12,—
Hol. florint	172,—
Nemška marka	171,—
Avst. šiling	24,—
Jug. dinar (vel.)	45,—
Jug. dinar (mali)	46,—

Gledališča

POLITEAMA ROSSETTI

Prihodnji petek, 31. julija, z začetkom ob 21. uri, bo v gledališču Rossetti prva uprizoritev Benatzkyjeve operete «Pri belem konjičku». To je drugo delo «Festivala operete 1970», ki se je pričel včeraj zvečer pod pokroviteljstvom gledališča Verdi s sodelovanjem Avtonomne turistične in letoviščarske ustanove.

Pri uprizoritvi operete «Pri belem konjičku» bodo izjemno sodelovali razni zelo znani italijanski umetniki: Aldo Fabrizi, Tony Renis in Gisella Pagano. V drugih važnejših vlogah bodo nastopili Edith Martelli, Carlo Gaifa, Sandro Massimini, Graziella Porta, Lino Robi, Carlo Rizzo, Lino Savorani, in še Gianfranco Saletta, Gianna Jenco, Maria Loredan, Dario Zerial, Gianni Brezza, Marcello Stramacci, Rosina Poggi, Sergio Pieri.

«Pri belem konjičku» bo dirigiral prof. Hans Walter Kämpfel, ki je že znan tržaškemu občinstvu, ker je pred nekaj leti sijajno dirigiral Straussovega «Netopirja» v gledališču Verdi. Opereto je režiral Vito Molinari. Za koreografijo je poskrbel Gino Landi, za scene, ki jih je izdelala scenografska delavnica gledališča Verdi, Gianni Villa in končno za kostime Sebastiano Soldati.

Pri predstavi bosta sodelovala orkester in zbor gledališča Verdi (zbor bo vodil Gaetano Riccitelli) ter dva baleta: balet «Festivala operete 1970» in folklorna skupina Saint Wolfang.

Pri glavni blagajni v Pasaži Protti (tel. 363-732) se nadaljuje prodaja vstopnic tako za petkovo premiero kot za prvi dve ponovitvi (1. avgusta «Dežela zvončkov», 2. avgusta «Pri belem konjičku»).

Kino

MIRAMARSKI PARK

Predstave «Luči in zvoki»: ob 21.30 «Der Kaisertraum von Miramar» v nemščini; ob 22.45 «Massimiliano e Carlotta» v italijanščini.

Avtobus «M» iz Barkovelj (postajališče avtobusa «6») od miramarskega parka in obratno pred vsako predstavo in po njej.

Nazionale — Zaprto zaradi dopusta.
Eden 16.30 «Calaxy horror, ladri di corpi». G. Sanders, P. Allen. Technicolor.
Fenice — Zaprto zaradi dopusta.
Grattacielo 16.00 «Bye, Bye Barbara». Technicolor. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Excelsior 16.00 «L'assassinio di Sister George». Susanne Work, Berly Reid. Technicolor. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Ritz 16.30 «Mio Mao». L. Dexter, Way Beneyton. Technicolor.
Alabarda 16.30 «Gangsters 70». Joseph Cotten, Franca Polesello. Prepovedano mladini pod 18. letom. Technicolor.
Filodrammatico 16.30 «I peccati di Madame Bovary». Edvige Fenech, Technicolor. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Aurora 16.30 «Robin Hood l'invincibile arciere». Technicolor.
Cristallo 16.30 «La morte scarlatta viene dallo spazio». Rock Hudson, John Wayne. Technicolor.
Capitol 16.30 «Carmen baby». Uta Levka, Claude Ringer. Technicolor. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Moderno — Danes zaprto. V petek ob 16.30 «Mucchio selvaggio». William Holden. Cinemascope.
Impero — Zaprto zaradi dopusta.
Vittorio Veneto 17.00 «Giallo cobra». Technicolor.
Ideale 16.00 «PT 109 posto di combattimento». Cliff Robertson.
Astra — Zaprto zaradi dopusta.
Abbazia 16.30 «Vacanze sulla Costa Smeralda». Little Tony, S. Dionisio, F. Amendola. Technicolor.

Izleti

SPD Trst organizira v dneh od 8. do 16. avgusta turo v Dolomite z osebnimi avti. Na programu je obisk sledečih gorskih skupin: Tre Cime di Lavaredo, Totane, Pordoi - Sella, Catinaccio in Marmolada. Nekaj prostih mest v avtomobilih. Plan ture in pojasnila v Ul. Geppa 9, tel. 31119.

Zveza partizanov na Opčinah priredi 9. avgusta izlet s tovariškim srečanjem na Nanosu in sicer na grobnico padlih, kjer bo počastitev njihovega spomina s položitvijo venca, potem k Vojkovi koči in k razgledni točki.

Prevoz z zasebnimi avtomobili. Vpisovanje pri tov. Renerju na Opčinah, Proseška št. 6 (tel. 21 18 31). Cena za hrano (čevapčiči in kosilo) 1200 lir.

Razna obvestila

SPDT obvešča, da redna seja, 29. t.m. odpade. Odborove seje bodo redno vsako sredo.

KASTA obvešča, da v četrtek, 30. t.m., odpade odborova seja.

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu sporoča, da bo povratek deklic iz kolonije v Nabrežini v petek, 31. julija. Vsi starši naj jih čakajo na Trgu Oberdan ob 16. uri.

Istočasno obvešča, da bo odhod dečkov v ponedeljek, 3. avgusta. Ob 16.30 naj bodo na sedežu v Ul. Machiavelli 22.

SOŽALJE

Ob bridki izgubi matere izražata uprava in uredništvo Primorskega dnevnika svojemu dolgoletnemu zvestemu raznašalcu v Saležu Pepiju Perčiču globoko sožalje.

PO USPEŠNO OPRAVLJENIH ZRELOSTNIH IZPITIH

Skupina slovenskih maturantov s Tržaškega na maturantski ekskurziji po Jugoslaviji

Pozdrav namestnika republiškega sekretarja za kulturo in prosveto SR Slovenije - V Trst se bodo vrnili 1. avgusta

Kakor smo že poročali, je zdaj na izletu po Jugoslaviji 40 naših maturantov. Ekskurzijo je organiziral republiški sekretariat za prosveto in kulturo SR Slovenije. Najprej so obiskali Ljubljano, kjer je bil zanje sprejem v hotelu Bellevue. Sprejel jih je namestnik republiškega sekretarja za prosveto in kulturo mgr. Roman Oberlintner. Izročil jim je knjižna darila in jih takole nagovoril:

«Dragi maturantje, spoštovani profesorji!

Vesel sem, da vas lahko pozdravim ob prihodu v Slovenijo in vam čestitam k opravljeni maturi. Za vami je pomemben korak na vaši življenjski poti, zato upam, da vam bo maturitetna ekskurzija poleg novih spoznanj prinesla tudi obilo razvedrila.

Slovenijo najbrž že kar dobro poznate, saj smo si dovolj blizu, v prihodnjih dneh pa boste vsaj nekoliko spoznali tudi druge jugoslovanske republike. Čeprav boste spoznavali predvsem naravne lepote in kulturne znamenitosti, sem prepričan, da se boste vsaj bežno seznanili tudi z ljudmi, ki živijo v teh krajih. Za vas bo zanimiva zlasti Bosna s svojimi naravnimi lepotami in mešanico kultur in gotovo boste prinesli domov veliko zanimivih vtisov.

Nekateri med vami bodo prišli v jeseni študirat na naše univerze, drugi se boste razšli po službah ali pa boste študirali na tujih univerzah. Nikoli ne pozabite, da ste Slovenci! Bodite ponosni, da je naloga prav vas mladih, ki živite zunaj naših meja, da pomagate ustvarjati most prijateljstva in razumevanja med narodi, v tem primeru med Italijo in Jugoslavijo. Odprta meja med tema državama z različnim družbenim sistemom je zgled za mnoge v Evropi in v svetu. Vendar pa je seveda še vrsta nerešenih vprašanj v zvezi z upravičenimi zahtevami naše manjšine, za katere upamo, da jih bomo z dobro voljo naposled ugodno rešili. Tudi ob tej priliki moramo poudariti, da je treba čim prej v Trstu ustanoviti slovensko strokovno šolo!

Želim vam, da bi se med nami dobro počutili, da bi vam maturitetna ekskurzija prinesla čimveč lepih vtisov, da boste tudi sami še večkrat prišli na obisk v Jugoslavijo.

Še enkrat vam želim čim lepše potovanje, kot spomin na bivanje pri nas pa vam sekretariat za prosveto in kulturo poklanja skromno knjižno darilo.»

Po ogledu prirodnih, zgodovinskih in kulturnih znamenitosti (Ljubljana, Zagreb, Banjaluka, Jajce, Sarajevo, Hvar, Dubrovnik, Split, Zadar) se bodo maturanti vrnili v Trst 1. avgusta zvečer.

Srečanje «peterice» o petletnem delovnem načrtu občinske uprave

Razgovori med predstavniki levosredinske «peterice» se nadaljujejo s pospešenim ritmom. Sinoči so se sestali, v pričakovanju plenarnega sestanka za izdelavo programa pokrajinske uprave, predstavniki DC, SSL, PSU, PRI in PSI z županom Spaccinijem in preučili obveze petletnega delovnega načrta tržaške občinske uprave.

Drevi se sestane tudi svetovalska skupina Krščanske demokracije, ki bo proučila dosedanje pripombe k Zanettijevemu programu. Jutri zvečer pa se bodo predstavniki levosredinskih strank zbrali na skupnem sestanku za program pokrajinske uprave. Razgovori potekajo, kot običajno, na sedežu DC v palači Diana na Trgu San Giovanni in so delovnega značaja, tako da se le redkokdaj izdajajo tiskovne objave o razpravah.

POPRAVEK

V naše včerajšnje poročilo o srečanju predstavnikov levosredinskih strank se je vrinila neprijetna napaka. Socialistično delegacijo na pogajanjih smo namreč objavili v nepopolni sestavi in pri tem izpustili tov. Lucijana Volka, ki se je razgovorov udeležil kot član pokrajinskega vodstva tržaške PSI in novoizvoljeni pokrajinski svetovalec.

Obračun dveh let dela urbanistične komisije

Nad trideset sej in 130 izglasovanih strokovnih mnenj so obračun dveletne dejavnosti deželne urbanistične komisije, ki je organ bistvene važnosti samostojne dežele Furlanije - Julijske krajine, kar zadeva urbanistična vprašanja.

Odbor je preučil enajst splošnih regulacijskih načrtov: in sicer načrte štirih velikih mest (Trst, Gorica, Videm, Pordenone), nato načrt za Oglej, Brugnero, Carlino, Maniago, Milje, Palmanovo in San Vito al Tagliamento.

Preučil je nadalje več sprememb k izvornim regulacijskim načrtom, med temi predvsem spremembe za področja Rocol in Čarbola, conske načrte za uveljavitev zakona 167 o ljudskih gradnjah (Terzo, Oglej in Belvedere pri Ogleju) ter načrt za industrijsko področje pri Rivoli di Osoppo.

Odbor je v nekaterih primerih sprejel predlog o preučitvi globalnih in koordiniranih regulacijskih načrtov za več občin, ki tvorijo enotno skupnost. Tako je na primer več občin v Karnijskih Dolomitih predložilo medobčinski načrt.

Večji del svojih sej je urbanistični deželni odbor posvetil gradbenim pravilnikom, ki so inštrumenti uresničevanja načel samih regulacijskih načrtov. Odbor je preučil nad 80 predlogov, kar pomeni, da je več izvirnih predlogov odbil in jih ponovno preučil v spremenjeni obliki.

Odnos urbanistične komisije do občin dokazuje dejstvo, da je odbor že izdal odloke o odobritvi predloženih načrtov ali predlogov za 30 primerov, drugi pa so že pripravljeni in bodo izdani čimprej.

Prispevki za razvoj turizma v Karniji

Podpredsednik deželnega odbora in odbornik za turizem Enzo Moro je sprejet v Trstu upravnika družbe «Fonte Pudia» iz Trta Terme v Karniji dr. Anzila ter ravnatelja družbe Friulia inž. Bettinija. Med razgovorom so proučili položaj toplic zlasti v zvezi z okrepitvijo turistične dejavnosti kraja in vse doline But. Podpredsednik Moro je orisal stališče odborništva za turizem do tega vprašanja in rekel, da je treba izboljšati naprave v kopališču. Vprašanje toplic v Arta Terme se ne tiče samo tega kraja marveč vse Karnije. Zato je dežela dala prispevek za zgraditev motela v Arti, poleg tega pa je nakazala še 90 milijonov lir za zgraditev «kurssala». Odborništvo za turizem je sprejelo tudi vse prošnje za gradnjo turističnih naprav v tej občini.

Zatem sta dr. Anzil in inž. Bettini orisala nekatere plati vprašanj, povezanih z bodočnostjo toplic. Konec avgusta bo v Trstu nov sestanek, na katerem bodo proučili prve praktične ukrepe za dokončno ureditev naprav v toplicah.

TRETJI MEDNARODNI SEMINAR O RAZOROŽITVI

Moralna sila vseh znanstvenikov proti nevarnosti atomske morije

Seminar, ki se ga bo udeležilo petdeset znanstvenikov iz ZDA, Francije, ZSSR, Italije in Anglije, bo od 17. do 30. avgusta v devinskem gradu

S svečanostjo v «auli magni» tržaškega vseučilišča se bo 17. avgusta pričel tretji tečaj o razorožitvi in nadzorstvu nad oboroževanjem, ki ga prireja istoimenska mednarodna šola, katere ravnatelj prof. Edoardo Amaldi z rimske univerze predseduje ženevskemu odboru za jedrske raziskave CERN.

Seminarja se bodo udeležili vidni strokovnjaki s tega področja kot predstavniki držav članic mednarodne konference za razorožitev. Med drugimi bodo na seminarju prisotni Frank Barnaby, tajnik angleške konference za svetovna vprašanja, Joseph Ben - Dak z univerze v Michiganu (ZDA), Vasilij Jemeljanov, predsednik komisije za razorožitev pri akademiji za znanost v ZSSR, William Epstein, načelnik komisije za razorožitev pri OZN, Barnard Feld, z inštituta za tehnologijo v državi Massachussetts, prof. Gutteridge, načelnik odseka za sodobne jezike v Coventryju, Jules Moch, član francoske vlade, Anatol Rapoport iz centra za raziskave o psihičnem zdravstvu na univerzi v Michiganu, Roger Ravelle iz študijskega centra za demografijo v Cambridgeu, Tom Stonier, predsednik zavoda «Pacem in Terris» v New Yorku.

Seminar ki bo v devinskem gradu bo trajal do 30. avgusta in bo obravnaval iz vseh zornih kotov (ni slučajna zato prisotnost strokovnjakov iz najrazličnejših področij) vprašanje razorožitve in tudi politična vprašanja evropske varnosti, trgovine z orožjem in sociološka vprašanja razvitih držav. Druga vprašanja bolj vzgojnega značaja zadevajo poučevanje pacifističnih ved v univerzah in efekte vojn v svetu. Znanstveniki izhajajo pri tem iz načela, da je razorožitev in ustrezno nadzorstvo tega programa prvi pogoj za uveljavitev miru na svetu. Prepričani pa so, da se morajo znanstveniki iz vseh dežel sveta med seboj spoznavati, si izmenjati informacije o socialnem in političnem položaju v lastnih deželah ter utrditi najprej med seboj spoznanje da samo močan moralni pritisk na odgovorne vlade lahko pripomore vsaj k delni rešitvi kočljivega vprašanja o obstoju človeštva in njegovi varnosti pred jedrsko morijo.

Seminar je že tretji zapovrstjo v zadnjih petih letih. Prejšnja dva sta bila v Frascatiju in Pavii. Tržaški seminar bo pod pokroviteljstvom tržaške univerze.

PREDEN GRESTE NA DOPUST, naročite se na

PRIMORSKI DNEVNIK

Pošljemo vam ga v kateri koli kraj, tudi v inozemstvo

15-DNEVNA NAROČNINA L 600

Telefonirajte na št. 93-808

Včeraj - danes

Danes, SREDA, 29. julija
MARTA

Sonce vzide ob 5.44 in zatone ob 20.38 — Dolžina dneva 14.54 — Luna vzide ob 1.34 in zatone ob 18.34

Jutri, ČETRTEK, 30. julija
KRILAN

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 28,2, najnižja 20, ob 19. uri 26,4 stop., zračni tlak 1018,2 rahlo pada, vlaga 70 odst., veter 4 km/h severozahodnik, nebo jasno, morje skoraj mirno, temperatura morja 23,5 stopinje.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 28. julija 1970 se je v Trstu rodilo 12 otrok, umrlo pa je 10 oseb.

UMRLI SO: 66-letna Fernanda Barini vd. Zotti, 73-letna Teresina Bradach por. Schwarz, 74-letni Ruggero Sambo, 72-letni Giovanni Pessina, 74-letni Carlo Parovel, 78-letni Natale Trojanis, 69-letna Giovanna Appendino por. Stabon, 84-letna Anna Jermanis vd. Nedok, 81-letna Francesca Petronio vd. Busdachin alias Bosdachin, 49-letna Draga Tence.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 13. do 16. ure)

All'Esculapio, Ul. Roma 15, Al Cammello, Drevored XX. Settembre 4, Alla Maddalena, Ul. Istria 43, dr. Codermatz, Ul. Tor S. Pietro 2.

NOČNA SLUŽBA LEKARN
(od 19.30 do 8.30)

Busolini, Ul. P. Revoltella 41, Pizzul-Cignola, Korzo Italia 14, Prendini, Ul. T. Vecellio 24, Serravallo, Trg Cavana 1.

26. t. m. nas je za vedno zapustil naš dragi

ANTON JAKOPIČ

Pogreb dragega pokojnika bo danes, 29. t. m. ob 10. uri iz mrtvašnice glavne bolnišnice na pokopališče pri Sv. Ani.

Žalostno vest naznanjajo žena Emilija, sin Aldo, snaha Slava, vnukinji Anita in Marina in drugi sorodniki.

Trst, 29. julija 1970.

SVETOVNO POVPRAŠEVANJE PO NOVIH LADJAH VRTOGLAVO NARAŠČA

Ob splaviščih v «Arzenalu Sv. Marka» bi lahko spet oživelo ladjedelništvo!

Poseg republikanskih svetovalcev pri županu - Japonska obnavlja stare ladjedelnice in gradi nove, Danska pa ne more sprejeti naročil do 1974/75 - Tisoč trenutno delujočih ladjedelnic na svetu ne more ustreči naročnikom do l. 1980

Tržačanom se je brez dvoma vtisnil v spomin 8. oktober 1966, ko je srd ljudskih množic in predvsem dobršnega dela delavske mladine prekipel vse dovoljene mere in je med splošno stavko zaradi sklepov CIPE o zapori ladjedelnice Sv. Marka prišlo do ostrih spopadov s policijo, ranjenih in barikad pri Sv. Jakobu ter Garibaldijevem trgu.

Takoj za tem se je v mestu razvila žolčna polemika, ki jo je razpihovala tudi bližajoča se volilna kampanja, o tem, ali so sklepi odbora za gospodarsko načrtovanje gospodarsko utemeljeni in če je res povpraševanje v svetu po tovornih ladjah res tako majhno, točneje, če je res padlo na nizko raven 7,5 milijona ton. Sindikalisti CGIL, predstavniki KPI in PSIUP, delno tudi PRI, so vztrajno zatrjevali, da ustreza načrt o skrčenju italijanskega ladjedelništva zgolj političnim sporazumom v okviru evropske gospodarske skupnosti, državi pa se ne zljubi trositi velikih vsot denarja za posodobljenje stare tržaške ladjedelnice.

Volilna kampanja je potekala prav na tej osnovi, dosegla svoj višek, pozneje pa, po objavi volilnih izidov, pa se je polemika polegla.

Od časa do časa se je zdaj ta, zdaj drug oglasil, predvsem v tržaškem občinskem svetu, ko je šlo o drugih «klasičnih» tržaških gospodarskih problemih (ladjevje, pomorke proge, sklepi CIPE in obljube o novi kovinarski industriji). Večkrat so bile načete živahne razprave o tem, ali je vladni sklep, da ladjedelnica Sv. Marka ne bo gradila ladij, nepreklicen. Julijski spopadi na Trgu Unità so 1968. leta privedli do jesenskih pogajanj v Rimu in novih obvez ministra za načrtovanje Malfattija. Tedaj je bila sprejeta obveza, da bodo v ladjedelnici Sv. Marka popravljali ladje, predelali stare ladje in opravljali posebna dela (rezali ladje na dvoje in jih podaljšali, ladijska «kirurgija» itd.), poleg tega pa se posvetili posebnim gradnjam podmorskih, vrtalnih plavajočih naprav vrste «Scarabeo».

Prav te dni se je polemika ponovno razživela. Točneje ne gre za polemiko, marveč za navadno vprašanje republikanskih občinskih svetovalcev PRI Oliviera Fragiacoma in Vittoria Gasparinija, od katerih je prvi strokovnjak za ladjedelniška vprašanja.

Svetovalca PRI sta naslovila tržaškemu županu inž. Marcellu Spaccinaju dve pismeni vprašanji 3. in 15. t.m. in ga sprašujeta, ali se mu ne zdi umesten predlog o ureditvi novih splavišč v ladjedelnici Sv. Marka in obnovitvi gradbene dejavnosti v ladjedelnici sami. V zvezi s tem predlogom se svetovalca sklicujeta na izjavo ministra za trgovsko mornarico Mannironija o pisanju mednarodnega specializiranega tiska, da vlada na mednarodnem tržišču ladij «kriza, ker je povpraševanje po gradnji tovornih ladij preveliko in ga trenutno obstoječe in delujoče ladjedelniške strukture ne morejo vzrkati. Od tod zavlačevanje s sprejemom naročil in naravnost porazen podatek, da se naročila sprejemajo od leta 1972 dalje. Japonske ladjedelnice pa nova naročila enostavno kategorično odklanjajo (Marine Marchande, 21.5.70) in to predvsem ladje do 5000 ton, medtem ko so Danci sprejeli samo naročilo 4 tankerjev le za leto 1974-75 (Journal Marine Marchande, 11.6.70).

Brodarji se zatekajo v tem položaju, ki je predvsem odvisen od vrtoglave naglice, s katero se razvijajo pomorski prevozi, k najemanju starih ladij. Z druge strani pa hitijo tudi zasebni lastniki ladjedelnic. Grški milijarder Niarkos je sklenil te dni obnoviti ladjedelnico v Skaramangi, ki je zaposlovala 6000 delavcev. V ta namen je vložil 25 milijonov dolarjev (16 milijard lir). Nova ladjedelnica bo zaposlovala dva tisoč delavcev več, proizvajala bo Dieslove turbine in stroje. Nadaljnjih 25 milijonov dolarjev bo Niarkos investiral za ureditev suhega doka.

Tudi Japonci hitijo in ponovno odpirajo stare ladjedelnice ter vlagajo vanje večje vsote denarja. Zaradi velikega povpraševanja po ladjah med 20 in 30 tisoč ton je 8 japonskih ladjedelnic manjšega obsega sklenilo povečati svoje naprave. Pri tem so upoštevali dejstvo, da znaša sedanje svetovno povpraševanje po ladjah 540-570 milijonov ton. Na svetu je danes 1000 ladjedelnic in te bi, z delujočimi splavišči, zadostile tem zahtevam šele po letu 1980.

Zaključek znanega časopisa «Hansa - Sondernummer», junija letos, je da je treba do konca 1971 povečati število delujočih ladjedelnic, graditi nove in obnavljati stare ladjedelniške strukture.

Vse kaže tudi, da se do 1980 obseg pomorskih tovornih prevozov ne bo zmanjšal in da bo presegel 3,7 milijarde ton blaga. Skrajno potrebne so zato ladje med 20 in 30 tisoč ton, pa tudi manjše, od 2000 do 10.000 ton.

Fragiacomo je županu posredoval izrezke teh specializiranih časopisov in ga opozoril na dejstvo, da bi tržaške ladjedelnice lahko potencirale svoje naprave, izkoristile racionalno obstoječa splavišča in začela z gradnjo ladij.

Župan je Fragiacomu odgovoril, da so vprašanja ladjedelništva vedno prisotna in da se bo pozanimal pri pristojnih organih.

V svojem komentarju k županovemu odgovoru poudarja Fragiacomo, da bi pobuda za racionalno izkoriščanje obstoječih splavišč v sedaj združenem podjetju «Arzenal — Sv. Marko» omogočila počasno preusmeritev teh struktur k ladijskim gradnjam in vrnitev dobršnega števila delavcev, ki so se medtem izselili.

PO ZAKLJUČKU VINSKIH RAZSTAV

Večjo skrb je treba posvečati za izboljšanje kletarjenja

Letošnja vinska letina dobro obeta - Prihodnje leto pokrajinska razstava domačih vin?

S podelitvijo nagrad vinogradnikom, ki so imeli svoje vino na razstavi domačih vin v Križu, so zaključile letošnje vinske razstave in nagraditve vinogradnikov. Kakor so poudarjali župani in strokovnjaki ob otvoritvah razstav in ob nagrajevanju vinogradnikov, so vinske razstave znatno pripomogle k spoznavanju, uveljavitvi in dvigu cen naših domačih vin. Prav tako so razstave in nagrade spodbudno vplivale na mnoge vinogradnike, da so izboljšali kletarjenje in sodobno uredili svoje kleti. V naših vinogradnikih se vedno bolj utrjuje prepričanje, da brez dobrega kletarjenja ni dobrega vina, da v kleti lahko zapravijo svoj trud in delo v vinogradu. Nekateri so se takoj odločili, zavihali so rokave, nakupili nove sode in posodo. Tudi trt niso več sadili po starem, ampak z večjo razdaljo. Posledice so se kmalu videle.

Na vinskih razstavah so meščani odkrili naša vina. Pri pokušnjah so si zapisali naslov vinogradnika in ga potem obiskali na domu. Tudi nekateri tržaški gostinci so prav na vinskih razstavah spoznali, kam naj gredo po dobro domačo kapljico. Tudi razvoj motorizacije, vedno večje povpraševanje po pristnih domačih jedeh in pijačah in razvoj domačega turizma so znatno prispevali k uveljavitvi domačih pridelkov, zlasti vina. Vinogradnik, ki ima kolikor toliko dobro vino, nima težav pri prodaji. Nekateri imajo stalne odjemalce, večinoma pa prodajajo vino v osmicah. Glas o dobri osmici se razširi z neverjetno hitrostjo. Meščani se pripeljejo z avti, da si privoščijo kozarec domačega vina, da se sprostijo in naužijejo svežega zraka. Pri tem pa moramo omeniti in grajati tiste, od sedaj še redke vinogradnike, oziroma «namišljene» vinogradnike, ki bi radi preveč in nepošteno zaslužili na račun gostov in na škodo poštenih vinogradnikov. Svojega vina imajo vsega skupaj morda 200-300 l, hoteli bi ga pa prodati 10-15 hl. V jeseni gredo v Furlanijo, tam kupijo poceni grozdje, potem pa bi radi furlansko vino prodajali za domače, in to po trikrat višji ceni. Take sleparije morajo preprečiti občinske uprave s pomočjo trošarinskih uradov, kot je pred dvema letoma pravilno napravila zgoniška občinska uprava. Zlasti cena kraškega vina, tako črnega kot belega, se je v zadnjih letih močno dvignila. Kraško črnino npr. prodajajo zdaj po 480-500 lir, in je povpraševanje večje kot ponudba. Zato nekateri vinogradniki zdaj skrbijo, da bodo imeli več trt in več črnega vina.

Izvedenec dr. Millo je ob podelitvi nagrad v Križu priporočal vinogradnikom predvsem domače vrste. Pred leti so mnogi vinogradniki, zlasti v Bregu, pokvarili svoje vinograde z raznimi vrstami trt, ki v naše kraje ne spadajo. Tudi pri izbiri trt za nove nasade je namreč potrebna pametna selekcija.

Razstave domačih vin so torej privedle do lepega uspeha. Pri tem pa se ne smemo ustaviti in zadovoljiti. Še marsikateri kmet bo moral obnoviti in preurediti svojo klet, nakupiti novo posodo in sode, predvsem pa bo moral opustiti stare načine kletarjenja. Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo je pred kratkim razpisalo nagradni natečaj za dobro organiziranje kleti in ravnanje z vinsko posodo ter za dobro pripravo vina. (Skupno 23 nagrad od 50.000 do 60.000 lir). Do razpisa tega zelo koristnega natečaja je prišlo po ugotovitvah strokovnjakov na vinskih razstavah. Z boljšim kletarjenjem bomo imeli še boljša vina. Tudi glede časa trgatve bi morali grajati tiste vinogradnike, ki se «splašijo» in prezdogaj začnejo s trgatvijo. Sami ne vedo, kakšno škodo delajo sami sebi. Potem pa si marsikdo pomaga s sladkorjem.

Čeprav smo imeli precej časa slabo vreme in je ponekod burja napravila precejšnjo škodo, obetajo trte letos dobro letino. Upamo, da bo še trajalo lepo vreme in da ne bo toče. Dobra vinska letina prinese v hišo lepe denarce in zadoščenje vinogradniku, zadoščenje pa ima tudi potrošnik, ki pije dobro vino.

Že pred nekaj leti so govorili o pokrajinski razstavi in pokušnji vin, potem pa so prišle vmes slabe letine. Morda ne bi bila slabo, če bi že zdaj začeli misliti na tako razstavo v prihodnjem letu.

Nova zadružna pobuda v spodnji Furlaniji

Deželna ustanova za razvoj kmetijstva (ERSA) je odobrila lani program za urejenje vrtnarskih in sadjarskih struktur, ki predvideva tudi zgraditev treh središč za zbiranje in prodajo sadja in povrtnin v Spilimbergu, Vidmu in spodnji Furlaniji. Te dni so pri trgovinski zbornici v Vidmu ustanovili v ta namen sadjarsko in vrtnarsko zadrugo za spodnjo Furlanijo, ki bo imela svoj sedež v Fiumicellu. Medtem pa so v Spilimbergu skoraj že dogradili omenjeno središče, za Videm pa so odobrili načrt središča. Za središče v spodnji Furlaniji bo dala znaten prispevek dežela.

Novi zadrugi se bodo priključila mala in velika kmečka posestva področja, ki so pokazala zadružniškega duha in prilagodljivost novim razmeram in potrebam zbiranja in prodaje zelenjave in sadja, kar je tudi v skladu s smernicami Evropskega skupnega tržišča.

Aretirali so mladoletnega tatiča

Agenti letečega oddelka kvesture so včeraj aretirali 17-letnega Stellia F., ki se bo pred sodnimi oblastmi moral zagovarjati zaradi tatvine z obtežilnimi okoliščinami.

Preteklo nedeljo, nekaj po polnoči, je motorizirana patrulja občinskih stražnikov zapazila v Ul. Torrebianca omenjenega mladoletnika, kako je vozil s ciao po prepovedani smeri. Stražniki so ga skušali ustaviti, golobradi nepridiprav pa je hitreje pognal in jim skušal ubežati. Občinski stražniki so ga kmalu dohiteli in po krajšem zaslišavanju izvedeli, da je Stellio F. ukradel motorno kolo nekaj minut prej v Ul. XXX Ottobre, kjer je bilo parkirano.

OSNOVNA ŠOLA CERKNO
SPOMENIK NOB
1944 27·I· 1972
BIVSI PARTIZANI, AKTIVISTI, VSI DEMOKRATIČNI SLOVENCI IN ITALIJANI! — Prispevki se v Trstu nabirajo:
v uredništvu Primorskega dnevnika, Ul. Montecchi 6/II.,
na sedežu Slovenske prosvetne zveze, Ul. Geppa 9/II.,
na sedežu Kmečke zveze, Ul. Geppa 9, pritličje,
v Tržaški knjigarni, Ul. sv. Frančiška 20 in
na sedežih prosvetnih društev, včlanjenih v Slovenski prosvetni zvezi.
V Gorici se nabirajo prispevki na sedežu SPZ, Ul. Malta 2/1 in na sedežih vseh prosvetnih društev na Goriškem.
Prispevajte v sklad za izgradnjo šole-spomenika NOB v Cerknem!

ZA RAZŠIRITEV TURISTIČNEGA PRILIVA

Voditelji goriške „Pro Loco" se pritožujejo nad pomanjkanjem denarja in razstavne dvorane

Morda bo treba misliti na ustanovitev poluradne letovičarske ustanove - Dosedanje pomanjkanje razstavnih prostorov - Zakaj ne uporabljajo za razstave velike dvorane v dolini Korna?

Kronično pomanjkanje denarja za turistične prireditve bo prej ali slej prisililo prostovoljno turistično ustanovo «Pro Loco» v Gorici, da zahteva od ustreznih oblasti spremembo njenega statuta v «Avtonomno letoviščarsko ustanovo». Taka ustanova bi imela zagotovljeno finansiranje z obveznimi davki na račun hotelirjev, gostilničarjev in drugih trgovcev. V goriški pokrajini imamo do sedaj samo dve taki ustanovi, eno v Gradežu, drugo pa v Gradiški (ta zavzema tudi področje Foljana in Redipulje). Za ustanovitev takih ustanov pa je potrebna turistična važnost kraja, kar pa trenutno ne velja za Gorico.

Prizadevni turistični delavci v Gorici že več časa mislijo na ustanovitev takega poluradnega organa. Ta njihova zavzetost je vezana na kronično pomanjkanje denarja. Pisali smo že včeraj, na podlagi razgovora z dr. Pellisom, predsednikom ustanove «Pro Loco», da je glavna ovira za nemoten turistični razvoj v našem mestu pomanjkanje denarja za razne manifestacije športnega ali kulturnega značaja.

V prejšnjih letih je «Pro Loco» z uspehom prirejala «goriški september». Vsako nedeljo v tem mesecu je bila v Gorici kakšna prireditev in vse so imele precejšen uspeh, vendar niso dosegle zaželenega finančnega uspeha, ker je hotela «Pro Loco» propagirati te prireditve tudi v najbolj oddaljenih krajih naše dežele. Seveda je bila taka propaganda v korist vsemu mestu in ne samo določeni prireditvi. «Pro Loco» se zato zavzema, da bi ji deželna uprava, mestna občina in druge prizadete ustanove, dale večje denarne podpore.

V Gorici čutimo tudi pomanjkanje ustrezne razstavne hale, kjer bi bilo moč prirejati gospodarske ali turistične manifestacije. Tako se mora filatelistična razstava skrivati v tesnih prostorih dvorane Trgovskega doma, ni bilo moč v preteklosti prirediti razstav goriške obrti in goriške industrije. Nekoč je bila za te potrebe na razpolago dvorana Ginnastica, dandanes pa ta dvorana služi le v športne namene, le izjemoma imajo v njej gledališke ali koncertne predstave.

Dovolili bi si tu neko pripombo. Prav je, da bo zgrajena v Gorici razstavna dvorana. O njej misli že precej časa občinska uprava in vsi znaki kažejo, da bo stvar kmalu stekla. Vendar pa imamo dandanes v Gorici veliko dvorano, ki bi lahko služila razstavni dejavnosti. V mislih imamo veliko dvorano v dolini Korna, last Unione Ginnastica Goriziana, za katero je dala goriška občina precejšnje vsote denarja. Dvorana je zelo velika, tlakovana je s cementom ker služi v glavnem kotalkarjem in bi lahko služila razstavni dejavnosti ob priliki Andrejevega sejma ali pa tudi ob drugih prilikah. Treningi športnikov bi izostali morda za teden dni, vendarle bi lahko v njej imeli večje razstave. Tudi lokacija te dvorane je le malo oddaljena od središča mesta in ne bi škodovala takšni pobudi.

Na eni strani je pravilno, da zahtevamo več denarja za razne turistične pobude, na drugi pa je prav, da se ozremo tudi po mestu in poiščemo tiste obstoječe strukture, ki na mlahko služijo za določeno dejavnost.

Danes konferenca o prometni kampanji

Ker se bližajo velikošmarenski prazniki, ko je na cestah v Italiji največji promet, pripravljajo prometni in drugi organi po vsej državi ustrezne ukrepe, da bi se povečan promet odvijal kolikor mogoče mimo in brez nesreč.

V ta namen so sklicali za danes ob 11. uri na goriški prefekturi konferenco za tisk in za vse prizadete organe, ki imajo z urejevanjem prometa največ opravka.

SESTANEK JE BIL V PONEDELJEK, NOCOJ BO DRUGI

Pogajanja med strankami za goriško občino so počasna

Delegacije posameznih strank so razpravljale o šolskih in o športnih problemih - Republikanci zavlačujejo pogajanja - Danes odločitev o seji pokrajinskega sveta

Po zborovanju konzorcija za zaščito tipičnih briškiv vin, ki je bilo pred nekaj tedni, so imeli preteklo nedeljo dopoldne v prostorih trgovinske zbornice v Gorici tudi zborovanje za člane posoškega konzorcija, ki zavzema ravninski del vinogradov na Goriškem in ki mu predseduje inž. Cosolo.

Predsednik je podal poročilo o delovanju konzorcija lani in njegov obračun, ki je bil izenačen in brez primanjkljaja po zaslugi deželnega prispevka, ki ga je konzorcij prejel lani.

Po odobritvi poročil in finančnega obračuna, se je razvila živahna debata, pri kateri so ugotovili potrebo, da se s primerno propagando posveti več pažnje tehnično-agromnemu razvoju; predvsem bi bilo treba poskrbeti za nove nasade žlahtnejših trt, izboljšati njihovo gnojitev, cepljenje, obrezovanje, gnojenje in namakanje polja na splošno. Le na ta način se bo lahko povečal in izboljšal vinski pridelek. Vzporedno s tem pa bo treba s primerno propagando med potrošniki pripraviti jih do tega, da bodo dali pri nakupu prednost boljšim kvalitetem in sortam vina ter s svojo zahtevo pripravili tudi bolj konservativne vinogradnike za uvedbo potrebnih izboljšav.

Ob zaključku občnega zbora so zavrteli tudi dokumentarni film o vinski razstavi v Tržiču, kjer so bili tudi letos nagrajeni nekateri slovenski vinogradniki s področja goriških Brd in Krmina. Nekateri zborovalci so prinesli s seboj tudi nekaj steklenic svojega boljšega vina «za pokušnjo» ker so menili, da si bodo s tem napravili dobro reklamo.

Službena mesta na višjih srednjih šolah

Na sedežu šolskega skrbništva v Gorici, soba št. 3, je na vpogled okrožnica št. 231, ki govori o razporeditvi profesorskih službenih mest na višjih srednjih šolah. Rok zapade 12. avgusta.

Poletne počitnice Državne biblioteke

Državna biblioteka v Gorici bo zaprta zaradi poletnih počitnic od 1. do 17. avgusta. V tem času, samo ob delavnikih, bo pisarna odprta od 10. do 11. ure, samo za vračilo izposojenih knjig.

Od 17. do 29. avgusta bodo imeli v biblioteki poletni urnik. Ob delavnikih bo knjižnica odprta le v jutranjih urah, od 9. do 12.30. Od 31. avgusta dalje bo knjižnica spet redno delovala: odprta bo ob delavnikih neprekinjeno od 9. do 19. ure.

ZBOROVANJE POSOŠKIH VINOGRADNIKOV

S primernimi agrotehničnimi ukrepi je treba izboljšati vinski pridelek

Z ustrezno propagando pa je treba povečati tudi njegovo prodajo

Republikanci so bili leta in leta odsotni na goriški politični pozornici in hočejo zaradi tega nadoknaditi večletno tišino ter spregovoriti kar naenkrat za vsa leta molčečnosti. Tak vtis smo dobili, ko smo se razgovarjali z nekaterimi udeleženci dosedanjih posvetovanj za sestavo občinskega odbora v Gorici. Zaradi izredne konjunkture so dobili republikanci enega svetovalca v goriškem mestnem svetu in ker se ustanavlja uprava leve sredine postaja logično, da so pri upravi zainteresirani tudi republikanci.

Vendarle njih prisotnost zaustavlja delo pri sestavi programa. Prejšnji petek so se delegacije domenile o programu za področje socialnega skrbstva in javnega zdravstva, v ponedeljek pa so republikanci spet zahtevali debato o tem vprašanju. Zahtevali so obnovo zastarelih metod v zavodu Lenassi, o katerih je bilo toliko polemik v zadnjih mesecih prejšnjega občinskega sveta. Debata se je vlekla zelo dolgo, baje je obveljala prejšnja teza.

V ponedeljek zvečer so še govorili o problemih šolstva in športa. Precej govora je bilo o športnih objektih v mestu in v predmestjih, delegati raznih strank so se domenili, da je treba čimprej dokončati mrežo športnih objektov povsod, kjer so ti potrebni. V predmestjih naj športne objekte javnega značaja upravljajo domača društva, vendar naj bodo ti objekti odprti vsem, ki bi jih hoteli uporabljati. Naprave zgrajene z javnimi sredstvi morajo biti na razpolago vsem občanom.

Krščanske demokrate so zastopali De Rocco, Agati, Jakoncic, socialiste Bukovec, Sanzin, Tomassich, slovensko demokratsko zvezo Štiligoj, Bratina, Bratuš, republikance Manzini, socialdemokrate Zampi, Zucalli.

Ponovna seja bo nocoj. Če bodo stvari šle po sreči bo morda prihodnji teden program za bodočo občinsko upravo sestavljen.

Danes se sestane na izredno sejo odbor pokrajinske uprave. Razpravljali bodo o datumu sklicanja pokrajinskega sveta, ki je pridviden za prihodnji teden.

Jutri zaprta cesta proti Doberdobu v Ronkah

Ker bodo jutri preizkusi neki mostiček čez namakalni kanal «Dottori» na cesti Ronke - Doberdob, je predsednik pokrajinske uprave odredil zaporo dela ceste med državno cesto 305 in križiščem v Ul. Castelliere na pokrajinski cesti za Doberdob. Med zaporo, ki bo trajala od 8. ure zjutraj do 16. popoldne se bo vršil promet za Doberdob in Selce po ulicah Rotonda in del Capitello v Ronkah. Inž. Gelserino Graziato je dolžan poskrbeti za ustrezne prometne znake.

Natečaj za zdravnike pri policiji

Z vladnim odlokom od 4. aprila je bil razpisan natečaj za 18 zdravnikov - poročnikov za stalno službo pri policiji. Prosilci morajo imeti največ 32 let ter medicinsko in kirurško diplomo.

Prošnje na kolkovanem papirju je treba nasloviti na Ministero dell'Interno - Direzione Generale della Pubblica Sicurezza - Divisione FAP - Servizi Ufficiali» v Rimu ter jih morajo prizadeti vložiti na prefekturi do 5. septembra letos. Tam dobijo tudi vsa podrobnejša pojasnila.

Prijava kmečke škode zaradi neurja in toče

Kmečka zveza obvešča slovenske kmete, katerim je toča ali nevihta povzročila škodo na pridelkih, da lahko vložijo zadevno prijavo na njenem uradu v Gorici, Ul. Malta št. 2.

Najboljši med slovenskimi dijaki

Arianna Tomsič
1. b razred nižje gimnazije

Karel Devetti
2. a razred nižje gimnazije

Damijan Klanjšček
3. razred nižje gimnazije

VESTI Z ONSTRAN MEJE

POROČNI OBREDI V KROMBERŠKEM GRADU

Prostori v palači občinske skupščine v Novi Gorici niso primerni - V gostišču Pri Šterku imajo tudi živega medvedka

V Novi Gorici bodo premestili poročno sobo. Zakonske zveze so doslej sklepali v zgradbi občinske skupščine, v prihodnje pa bodo te obrede opravljali v goriškem muzeju v Kromberku. Tam je namreč primernejše okolje za sklepanje zakonskih zvez. Za ureditev prostorov v kromberškem gradu je občinska zveza že odobrila 30 tisoč novih dinarjev.

Na območju novogoriške občine, ki je največja na Primorskem, so lani sklenili 425 zakonskih zvez. Od tega števila so jih 288 ali kar 68 odstotkov sklenili v poslopju občinske skupščine. V 22 primerih je bila zakonska zveza sklenjena med jugoslovansko državljanko in italijanskim državljanom.

V znanem gostišču Šterk na Ajševici pri Novi Gorici so obogatili zbirko raznih divjih živali in ptic. Pridobili so namreč pet mesecev starega medveda iz kočevskih gozdov. Živali in ptice so v posebno urejenih prostorih na prostem ter so na voljo za ogled vsem gostom gostišča Šterk in drugim obiskovalcem.

Vesti iz Tržiča

Predstavniki KD in PSI iz Tržiča so imeli te dni ponovno razgovore glede sestave občinskega odbora. Socialisti so potrdili svoje stališče za sestavo odbora samo s predstavniki KD in PSI. Ker pa se morajo pogovoriti predstavniki KD tudi z drugimi strankami (v petek, 31. t. m. bodo imeli razgovore s predstavniki republikancev), so se sporazumeli, da se bodo v prihodnjih dneh ponovno sestali za nadaljevanje pogajanj.

Iz tržiške bolnišnice: Včeraj so pridržali na zdravljenju za 7 dni 65-letnega Amedeja Marušiča iz Tržiča, Ul. Bellini 18, ki so mu ugotovili poškodbe na desni roki in levem boku.

Za 10 dni pa bo ostal v bolnišnici 66-letni Ludvik Vettach iz Tržiča, ki so mu zdravniki ugotovili udarec v lobanjo in rano na glavi, ki jih je dobil pri padcu.

Prvo pomoč z okrevanjem v nekaj dneh so nudili 25-letnemu Ivanu Klunu iz Sesljana 54, ki se je ranil na levem komolcu.

Nagrajeni vinogradniki v Križu. Od leve proti desni: Egidij Košuta, Martin Guštin, Ivan Sedmak, Franc Košuta in Emil Cibic

Trije ranjeni pri nesreči v Ločniku

Prejšnji večer nekaj pred 21. uro se je blizu pokopališča v Ločniku pripetila prometna nesreča, pri kateri so bili trije ranjeni. Takrat je 37-letna Marija Cum por. Della Morte iz Ul. Rialto 27 s svojim dveletnim sinom Markom pešačila po Ul. Camposanto v Ločniku. V tem je privozil na mopedu 31-letni Giovanni Simonetti ki stanuje v Ul. Camposanto 40 ter obe podrl. Vse tri so odpeljali v splošno bolnišnico, kjer so nudili materi prvo pomoč ter bo ozdravela v 10 dneh, otrok pa v 7 dneh. Simonettiju pa so ugotovili udarec v lobanjo ter poškodbe na udih in so ga pridržali za 15 dni na zdavljenju. Orožniki iz Ločnika vodijo preiskavo o incidentu.

Požar na gmajni ob cesti pri Jamljah

Včeraj popoldne ob 14.45 so poklicali goriške gasilce v Jamlje da bi pomagali pri gašenju ognja, ki je nastal na gmajni v bližini državne ceste ter je zajel tudi mlad nasad borovcev in drugih drevesc. Gorelo je na področju kakih 3.000 kv metrov in ogenj je povročil okrog 30 tisoč lir škode na parceli, ki je last Alojzija Boneta.

Dve uri pozneje pa so morali gasilci posredovati v Šlovrencu, kjer se je vnel fiat 500, ki je last Klavdija Melandrija iz Gorice, Ul. Faiti 14. Vzrok je bil slabo delovanje vplinjača, ki je menda celo puščal bencin, ki se je potem vnel. Gasilci so kmalu bili kos ognju, ki pa je vseeno povzročil okrog 60 tisoč lir škode.

Širite PRIMORSKI DNEVNIK

Izleti

SPD v Gorici priredi v soboto in nedeljo 1. in 2. avgusta, dvodnevno turo na vrh Sernio v Karniji, za udeležence z lastnimi prevoznimi sredstvi.

Dne 15. in 16. avgusta pa bo avtobusni izlet v Logarsko dolino na Štajerskem, za katerega je le še nekaj mest na razpolago za tiste, ki bodo pohiteli z vpisom.

Vpisovanje in podrobnejša pojasnila na sedežu SPD v Ul. Malta 2-1. vsak delavnik v dopoldanskih urah.

Razna obvestila

Tečaji za popravne izpite bodo tudi letos v slovenskem dijaškem domu v Gorici. Pričetek v sredo 5. avgusta. Za vsa podrobnejša pojasnila se dijaki odnosno njihovi starši lahko obrnejo vsak delavnik na upravo doma v Gorici Ul. Montesanto, tel. 34-95 in sicer od 10. do 12. ure.

Darovi in prispevki

Za krvno banko v Gorici so darovali: Pina in Luciano Bancheri 5000 lir; Mercede in Francesco Danelon 5000. Nečaki iz Gorice v spomin pokojne tete Marinette Capello 10.000 lir; Stefania Scaroni 1000 lir; skupina prijateljev zbranih v gostilni Molar v počastitev spomina Alda Bandellija 11.000 lir; skupina prijateljev iz Tenis kluba v Gorici 20.000 lir.

Kino

VERDI 17.00: «Senza sapere niente di lei», F. Leroy in P. Pitagora. Italijanski kinemaskope v barvah; mladini pod 14. letom prepovedan.

CORSO 18.00—22.00: «Lasciateli vivere», dokumentarni film o favni v barvah.

MODERNISSIMO 18.00—22.00: «La bisbetica domata», E. Taylor in R. Burton; italijanski kinemaskopski film v barvah.

VITTORIA 17.30—21.30: «La ragazza con la pistola», C. Guiffrè in M. Vitto. Italijanski kinemaskope v barvah.

CENTRALE 17.30—21.30: «Maciste contro il vampiro», G. Scott in G. M. Canale. Italijanski kinemaskope v barvah.

Tržič

AZZURRO Danes zaprto.

EXCELSIOR 17.30—22: «La pecora nera», V. Gassman in L. Gastoni. Barvni film.

PRINCIPE 18—22: «Il lungo coltello di Londra», Chr. Lee in M. Lee. Barvni film.

Nova Gorica

SOČA «Glas v viharju», ameriški film — ob 18.15 in 20.15.

SVOBODA «Razposajeni», francosko-italijanski barvni film — ob 18.30 in 20.30.

DESKLE «Noč vlomilcev», angleški barvni film — ob 20.30.

PRVAČINA «Ho», francoski barvni film — ob 20.30.

RENČE «Kraljevič in berač», ameriški film — ob 20.30.

ŠEMPAS Prosto

DEŽURNI LEKARNI V GORICI

V Gorici je danes ves dan in ponoči dežurna lekarna S. GIUSTO, Korzo Italija 244 — tel. 35-38.

V TRŽIČU

V Tržiču je danes ves dan in ponoči dežurna lekarna dr. Rismondo, Ul. Toti 52 — tel. 72-701.

SAMI AMERIČANI SO PRIŠLI Z ZADEVO NA DAN...

Podrobnosti o «tigrovih kletkah» na južnovietnamskem otoku Con Son

Kaznilnica izhaja še iz dobe francoske zasedbe - Primerjajo jo Hudičevemu otoku
Zapore vodita domačin in Američan - V zaporu 10 tisoč jetnikov, v kletkah pa 600

Pred nedavnim je javnost izvedela za posebne ječe v Južnem Vietnamu, ki jih imenujejo «tigrove kletke». Slike in reportažo o teh kletkah je objavila ameriška revija «Life», članek pa je podpisal 30-letni advokat Thomas R. Harkin, ki je bil član ameriške komisije, ki naj bi preverila stanje vietnamskih ječ. Ko se je Harkin vrnil v ZDA, je takoj dal ostavko in objavil članek v reviji «Life», medtem ko sta dva poslanca naslovila na Nixona pismo.

Toda, kaj je videl Thomas R. Harkin na otoku Con Son? Ameriški kongres je poslal na otok Con Son 12 oseb, ki so sestavljale posebno komisijo za preverjanje civilne pomoči, ki naj bi jo ZDA nudile Vietnamu; Harkin je bil v komisiji kot asistent. Že doma je izvedel, da na otoku še uporabljajo «tigrove kletke», ki so jih zgradili Francozi, ko so na otoku postavili ječo. Že ob odhodu je torej Harkin imel jasno pred seboj cilj svojega potovanja. Želel je priti v stik z možem, ki so ga imenovali Don Luce in je bil nekoč voditelj International Voluntary Service v Vietnamu in z njegovo pomočjo obiskati «tigrove kletke».

V Sajgonu ga je poiskal. Najprej je bil Luce oprezen, ker se je bal, da Harkin pripada organizaciji CIA, kasneje pa se je odločil, da bo Harkinu pomagal. Peljal ga je v sajgonsko predmestje in sam odšel k nekemu študentu, ki so ga iz «tigrovih kletk» izpustili dva meseca prej. Študent bi namreč lahko Harkinu orisal pot do «kletk». Toda mladenič ni želel pomagati Harkinu, tudi on se je bal, da ima opraviti z nevarno osebo. Šele drugega dne se je mladenič premislil. Prišlo je do srečanja, katerega so se udeležili Harkin, Don Luce, študent in demokratski poslanec Augustus Hawkins.

Mladeniču je bilo ime Cao Nguyen Loi, star je bil 27 let in je študiral pedagogiko na sajgonski univerzi. Začel je pripovedovati svojo zgodbo od 6. julija 1968, ko so ga aretirali pod obtožbo, da se je udeležil demonstracije za mir. Med svojo pripovedjo je študent izjavil, da ni niti komunist, niti nacionalist, na policijski postaji pa so ga dva meseca vsak dan tepli, da bi iz njega izsilili priznanje, da je komunist. Obsodili so ga na tri leta ječe in ga najprej zaprli v Sajgonu, kasneje pa so ga odpeljali na otok Con Son v «tigrove kletke». «Odpeljali so me na ladjo z drugimi jetniki. Nagrmadili so nas v skladišču, kjer so nam nataknili lisice in nas uklenili v verige kot se je dogajalo s črnskimi sužnji, ko so jih iz Afrike peljali v Ameriko. Že med potjo sem se zelo bal, ko pa so me vrgli v «kletko», sem bil pripravljen na smrt. Ves čas smo zelo trpeli lakoto in žejo. Dajali so nam po dva kozarca vode na dan, toda v «kletkah» je bila huda vročina, katere nismo mogli prenašati. Zjutraj smo imeli tako suho grlo, da smo morali piti seč: opravili smo svojo potrebo v skupno posodo in si potem seč razdelili. Niso nam dovolili, da bi se pogovarjali niti da bi se premaknili ali vstali. Če je kdo to storil, so ga takoj pretepli. «Kletke» so zelo ozke votline, ki so jih skopali v zemljo in jih pokrivajo jeklene rešetke. Pazniki so nas gledali skozi rešetke. Če se je kdo izmed nas premaknil ali menjal položaj, so ga takoj od zgoraj skozi odprtine udarili z lesenim kolom. Večkrat so pazniki skozi rešetke opravljali svojo potrebo na nas. Medtem ko sem bil tam, je osem oseb umrlo. Navadno so umirali, ker so bili šibki, zaradi bolezni ali zaradi udarcev, ki so jih dobili. Pazniki so jih tepli, jetniki pa so čez dva ali tri dni umrli. V «kletkah» sem preživel 11 mesecev. Dan in noč sem imel gležnje vklenjene v verige. V enajstih mesecih so mi verige odstranili le osemkrat. Po pravilih naj bi stopili iz «kletke» enkrat v mesecu, da bi si menjali obleke; toda mene so v «kletki» držali 8 mesecev preden smo lahko stopili prvič iz nje.»

Študent je nato povedal, da je v «kletkah» še zaprt njegov brat, kljub temu pa je on, ko so ga izpustili, napisali z drugimi bivšimi jetniki podrobno poročilo o «kletkah». «Kletke» so dolge deset čevljev, široke pa pet. V tem prostoru živi pet oseb, ki so med seboj priklenjene. Preživljali smo dneve v popolni tišini in brez najmanjšega giba v razžarjenih celicah. Že več let niso «kletk» očistili, zaradi česar je bil v njih smrad izločkov tako močan, da so si pazniki mašili nos, ko so se približali. Telo sem imel prekrito z brazgotinami, ki so nastale, ko so se mi zacelile rane od udarcev. Ko sem dospel na otok, so mi vse odnesli: denar, obleko in osebne stvari, ki mi jih niso več vrnili. Dajali so nam jesti riž in gnile ribe. Ko so jetnike peljali ven, da bi jih pretepli, so mnogi izkoristili priliko in utrgali šop trave, ki so ga potem v «kletki» žvečili. Jedli smo tudi hrošče, kuščarje in vse žuželke, ki so prišle v «kletke». Jedli smo jih žive. Najprej smo jih zgrizli, nato pa smo si razdelili kose.»

Ta pripoved je Harkina le spodbodla, da je bil še bolj odločen obiskati «kletke»». Kasneje mu je študent narisal pot do «kletk». Poiskati bi bil moral vratca na majhnem vrtu, kajti to je edina pot do njih. Medtem so se člani komisije premislili in niso več hoteli na otok, da bi obiskali ječo. Na pot so odšli le Harkin, poslanec Hawkins in poslanec iz Tennesseeja William Anderson. Med potovanjem je trojica dobila publikacijo z informacijami o otoku Con Sonu. Podpisal jo je Frank «Red» Walton, ravnatelj varnostne službe na otoku. V publikaciji je bilo napisano: nacionalna poboljševalnica na otoku Con Sonu leži na Kitajskem morju 140 km od Sajgona in je največja vietnamska poboljševalnica. Kot jetniško kolonijo so si jo zamislili Francozi leta 1862, več let pa so jo primerjali Hudičevemu otoku. Kljub temu, da upravljajo sedaj jetnišnico po najmodernejših kriterijih, otok tega naziva še ni izgubil. Poboljševalnico uporabljajo sedaj kot ječo za komuniste in navadne kriminalce. V jetnišnici je 9916 jetnikov; poboljševalnico sestavlja sedem oddelkov, ki lahko sprejmejo 9750 jetnikov. V 2000 jetnikov, ki so zaprti na otoku, oblasti lahko zaupajo in ti živijo izven oddelkov poboljševalnice v skoraj zasebnih stanovanjih ter jih le minimalno nadzorujejo. Ti jetniki si lahko sami pridelujejo hrano. Na Con Sonu obstaja tudi zdravstvena služba. Vodi jo zdravnik, kateremu pomaga skupina jetnikov. Enkrat v letu cepijo vsakega jetnika proti kugi, koleri in kozam. Od časa do časa vršijo tudi predhodne preglede, da bi jetniki ne zboleli za jetiko. Zobozdravstvo ni redno in je odvisno od prihoda ameriških ladij, ki imajo zobozdravnika na krovu. Jetnike uporabljajo na otoku tudi za priložnostna dela, lahko sledijo tudi lekcijam iz vseh predmetov. Vsi jetniki, v katere imajo oblasti zaupanje in 75 odst. drugih zapornikov lahko hodi na kopanje, lahko pišejo in prejemajo pisma, imajo na razpolago bar in druge ugodnosti. Na obali so zgradili 300 stavb, v katerih živijo jetniki 120 dni pred odhodom na svobodo. Komisija mednarodnega RK občasno obišče ječo in je doslej izdala za upravo jetnišnice laskava poročila. Strokovnjaki za ječe so izrazili mnenje, da Con Son nima nobene podobnosti s Hudičevim otokom, pač pa je izredno moderna in udobna jetnišnica.

Kar je kasneje Harkin videl v jetnišnici, pa je popolnoma pobilo trditve te publikacije. Po več poskusih, da bi obiskal «tigrove kletke», mu je to končno uspelo. Bilo je tako, kot je pripovedoval študent. Zgrajene so v drugem nadstropju posebnega, skritega oddelka. Jetniki so gledali iz globine skozi rešetke. Ko so izvedeli, kdo so obiskovalci, so začeli tožiti, da so lačni in oslabljeni. Ob vsaki kletki je bil vrč z živim apnom. Poveljnik jetnišnice, polkovnik Nguyen Van Ve, je dejal, da služi apno za pleskanje sten v kletkah, jetniki pa so povedali, da pazniki stresajo to apno nanje, ko tožijo, da so lačni. Neki moški je stegnil roko skozi rešetke, manjkali so mu trije prsti; povedal je, da so mu jih odrezali ob aretaciji. Neko dekle je povedalo, da so jo zaprli, ker se je udeležila demonstracije za mir. Ko so obiskovalci šli iz jetnišnice, so bili pretreseni in jezni. Polkovnik jim je dejal, da nimajo pravice vmešavati se v vietnamske zadeve. Dejal jim je, da sodijo jetnišnico po razmerah, ki so rezervirane le za 400 ali 500 jetnikov, ko pa jetnišnica obsega 10.000 jetnikov. Nadaljeval je «to so zločinci, nočejo pozdraviti niti ameriške zastave».

Komisija se je vrnila v ZDA. V uradnih aktih ni bilo med osmimi vrsticami poročila niti besede o «tigrovih kletkah» na otoku Con Son.

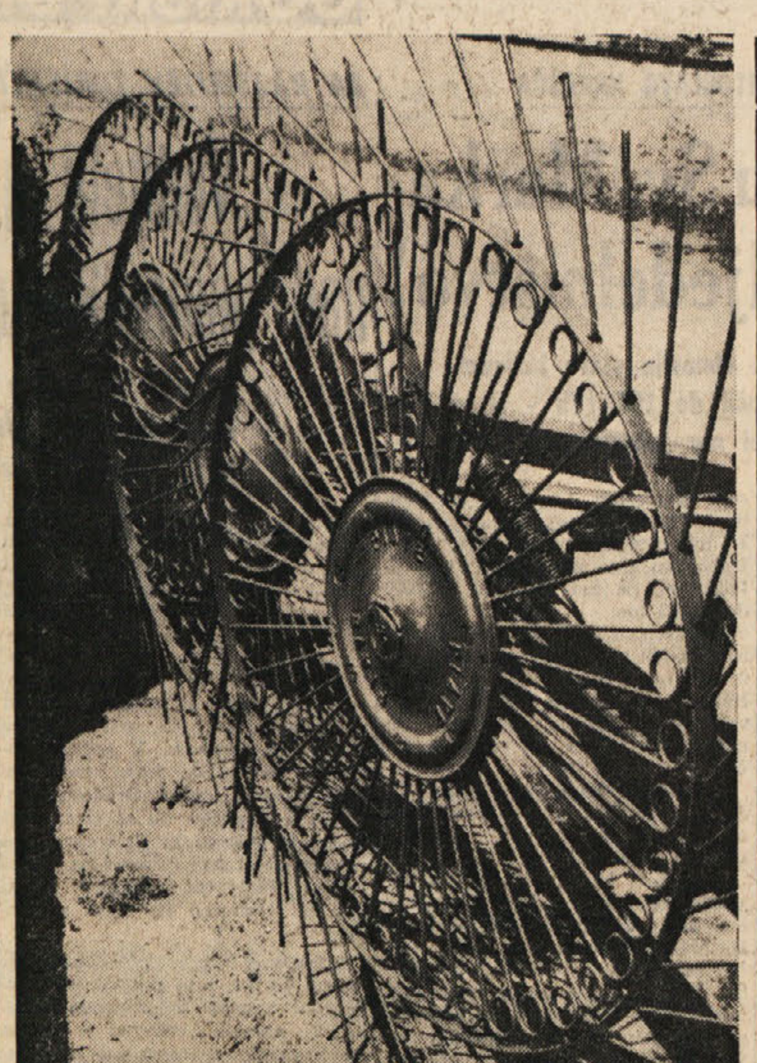

Olajšano delo — grablje za spravo sena

ŠE EN FILM O JUGOSLOVANSKI EPOPEJI

Veliki «Neretvi» sledi «Sutjeska»

Bo to nov kolos o prebitju iz nacifašističnega obroča v juniju 1943, ko je bilo na eni strani 19.600 na drugi pa 120.000 vojakov

Narodnoosvobodilna borba jugoslovanskih narodov, ta epopeja junaštva in požrtvovalnosti posameznikov in množic, je bila, je in bo še dolgo neizčrpen vir motivov za umetnike pisane besede, slikarstva in filmskega izražanja. Doslej je to motiviko obdelovala že cela množica jugoslovanskih filmskih ljudi in prav pred letom dni smo mogli videti veliki Bulajićev film «Bitka na Neretvi», za katerega smo preteklo nedeljo zapisali, da so ga prodali v vse dežele sveta in da ga kritika po svetu hvali in boljše sprejema kot domača jugoslovanska filma. K temu kolosu Veljka Bulajića ter k njegovi prejšnji «Kozari» se bo čez kako leto pridružil nov kolos z naslovom «Sutjeska». Tega filma pa ne bo delal Veljko Bulajić, pač pa filmski režiser Stipe Delić, ki pa je vendarle pritegnil k sodelovanju Veljka Bulajića.

Skupina filmskih ljudi že mesec dni dela v Tjentištu na reki Sutjeski in v okolici, pač v krajih, kjer so se v juniju 1943. leta dogajali odločilni dogodki za rešitev jedra jugoslovanske narodnoosvobodilne vojske. Gre za zgodovinski dogodek iz pete ofenzive, kjer se je 19.500 partizanov jedra jugoslovanske osvobodilne vojske, skupno z vrhovnim poveljstvom NOB, znašlo v obroču 119.000 sovražnih vojakov in se iz njega prebilo.

Ne bomo govorili o dogajanjih, ki jih bo Stipe Delić spravil na filmski trak, pač pa bomo dali nekaj podatkov o tem, kdo vse bo v tem filmu sodeloval.

V preteklih dneh je bil pri ekipi, ki z Delićem pripravlja osnovo za film, tudi podpredsednik zvezne skupščine Peko Dapčević, ki skupno z zgodovinarjem Vladimirom Dedijerom ter s članom sveta federacije Vladom Šegertom pomagajo ekipi kot svetovalci, ker so vsi trije osebno sodelovali v onih dogajanjih leta 1943.

Režiser Stipe Delić je nalogo za pisanje scenarija poveril Branimiru Šćepanoviću. Kot vojaška svetovalca Šćepanoviću pomagata general podpolkovnik Nikola Ljubibratić ter generalmajor Milan Vuković, ki sta sodelovala tudi pri snemanju «Neretve». Šćepanoviću pri pisanju scenarija pomaga še Čeh Arnošt Lustik, direktor fotografije pa bo Tomislav Pintar, ki je bil za snemalno kamero tudi pri «Neretvi». Omenili smo že Veljka Bulajića. Ta bo pri «Sutjeski» superrevizor. V ekipi pa so še številni ljudje, ki so sodelovali pri Bulajićevi «Neretvi».

Tudi kar zadeva financiranje filma je Delić ubral pot, ki jo je bil za «Neretvo» ubral Bulajić. Za kritje stroškov «Sutjeske» bodo strnila sredstva filmska podjetja «Bosna — film» in «Kinema» iz Sarajeva, zagrebško podjetje «Jadran — film», ljubljansko podjetje «Viba — film», skopsko podjetje «Vardar — film», črnogorsko podjetje «Studio — film» ter beograjski FRZ (Filmska radna zajednica). Tem podjetjem se bodo pridružile tudi razne jugoslovanske gospodarske organizacije, nekaj denarja pa bodo morali dobiti tudi od inozemskih koproducentov, medtem ko bodo del stroškov morali prevzeti nase zvezni izvršni svet, posamezne republike in tudi jugoslovanska armada.

Za «Neretvo» trdijo, da je to velik film, da pa je veliko stal. Po najnovejših podatkih pa bo ta film v kratkem že izplačan. Tudi ... zadeva tuje koproducente. Skrat... Bulajićev film se je že izplačal ... Nekaj podobnega, računajo, bo ... «Sutjesko», za katero menijo, ... bo stala manj kot «Neretva» in ... cer po sedanjih proračunih ... 40 milijonov novih dinarjev, to ... pravi okoli 4 milijarde starih ... narjev. Osnovna sredstva v ... sku 20 milijonov dinarjev bodo ... la filmska podjetja in že omen... ne gospodarske organizacije, ... ostalo polovico pa bodo poskrb... iz javnih skladov ter od tega, ... bo dala armada, ki bo dala na ... polago okoli dve tisoč vojakov, ... letal, kakih 30 oklepnih vozil ... prav toliko topov. Sicer pa je ... težni del tega materiala že ... v skladiščih v Mostaru, kjer ... ostal po snemanju «Neretve». ... kateri strokovnjaki menijo, da ... milijonov novih dinarjev ne bo ... volj in da bo vsakršno prekora... nje te vsote šlo v breme arma...

Rekli smo, da bo «Sutjeska» ... nejša od «Neretve». Deloma ... zaradi tega, ker je praksa z «Ne... retvo» dragocena. Toda tudi ... se bo «Sutjeska» precej razliko... od «Neretve». Po koncepciji Sti... Delića v filmu «Sutjeska» ne ... prevladoval vojni spektakel, ... pa bo v njem obdelana drama, ... kateri bodo v vojaški vihri ... vladovale psihološko obdelane ... veške usode. V filmu bo sodelo... v celoti veliko ljudi. Računajo ... 6000 statistov. Toda vsega sku... bo 30 «osebnosti», to se pravi gl... nih vlog, od katerih vsaka bo ime... svojo «zgodbo».

Posebnost «Sutjeske» bo tudi ... da se bo v njej prvič pojavil Ti... Režiser se še ni odločil, komu ... poveril vlogo predsednika Tita, ... je imel tedaj 51 let. Najresne... kandidati za to vlogo so Kirk D... glas in Paul Newman ter neki ... goslovanski umetnik, čigar ime ... niso povedali. Pred podpisom ... godbe z enim ali drugim od ... njih umetnikov bo treba izvesti ... ločene konsultacije, po podpisu ... godbe pa tudi posebne pripr... Delić sicer namerava poveriti ... go Tita že omenjenima umetni... ter nekemu tretjemu, toda iz ... nih krajev sveta prihajajo ... ne ponudbe znanih filmskih ... ki bi radi igrali vlogo maršala ... v filmu.

Čeprav je več kandidatov, se ... lić ni odločil niti za tistega ... nika, ki naj bi v filmu tolmačil ... naški lik črnogorskega vodite... Savo Kovačevića, ki je pri 38 ... starosti izgubil življenje v ... na esesovce, ki so bili vkop... gori Košur prav nad kanjonom S... jeske. Gre za legendarnega ... ka, za katerim se še vedno po... epske pesmi.

V filmu bo poosebljen tudi ... hrvaški revolucionarni pesnik I... Goran Kovačić. Koča Popović, P... le Jakšić, Peko Dapčević in ... teri drugi vodilni ljudje iz ... NOB in tudi poznejše zgodo... Jugoslavije, ne bodo nosili v ... svojih imen, pač pa bodo vsi ... novani s splošnim imenom «Sp... ci», ker gre za jugoslovanske ... muniste, ki so se kot prosto... borili v Španiji proti Francu.

Rekli smo, da bodo v glavni... pi «Sutjeske» številni umetniki ... «Neretve». Kar zadeva jugoslo... ske umetnike, pridejo v «Sutje...

(Nadaljevanje na 6. strani)

SKRB OBLASTI, DA BI STARI UMOTVORI NE IZGINILI

Zakladi stare ruske umetnosti v bivšem moskovskem samostanu

Muzej nosi ime po začetniku določene ruske umetnostne šole - Vodstvo muzeja od leta do leta dela nove načrte, kako zbrati in rešiti dragocene umetnine, ki jih iščejo širom SZ

Najpomembnejša in najbolj dragocena podoba, ki jo je napravil Andrej Rublov — «Sveta trojica»

MOSKVA, konec julija. — V sovjetski zvezi se posveča kulturi pozornost. To moremo opaziti v raznih inštitutih in muzejih, galerijah in razstaviščih, kjer je vidna, rekli bi že otipljiva skrb tako imenovanih odgovornih krogov in ljudi, ki so jim posamezne ustanove na skrbi ali jim poverjene v upravo. To je vidno tudi v muzeju za staro umetnost, ki nosi ime po znanem ruskem slikarju ikon Andreju Rublovu, ki so ga ustanovili pred kakimi desetimi leti v bivšem starem samostanu Andronah. V tem muzeju vse priča o negi in skrbi, redu in vnemi sedanjih ljudi, hkrati pa tudi o veliki preteklosti ruske cerkvene umetnosti.

Odrešenikova cerkev je najstarejša zgradba v Moskvi. Kdo je to svetišče zgradil ali zanj napravil načrte, ni znano. Zgodovinarji pa vendarle menijo, da je pri gradnji tega svetišča sodeloval genialni ruski slikar Andrej Rublov. Svetišče je zgrajeno iz belega kamna, notranja slikanja pa sta opravila že omenjeni Rublov in Danilo Čiorni. Žal je med obnovitvenimi deli, ki so jih opravili v 17. stoletju, del slikarij, del fresk šel po zlu. Ostali so le malo manj kot drobci velikih fresk ob dveh oknih ob straneh glavnega oltarja.

V začetku 16. stoletja je bila v samostanu zgrajena obednica v dve nadstropji v 17. stoletju pa so postavili mogočno kupolo, tako da je bil ves samostan Andronah dograjen šele konec 17. stoletja.

Ko pa je 1812 Napoleon zasedel Moskvo, je tudi v tem samostanu izbruhnil požar, ki je povzročil velikansko škodo. Največja škoda je nastala tedaj, ko se je zrušila velikanska kupola. Z njo so se namreč sesule tudi freske, ki jih je bil Rublov napravil v njeni notranjosti.

Leta 1959 je sovjetska vlada sklenila, da se je treba lotiti obnovitve samostana. Več let je nekaj slikarjev in arhitektov pod vodstvom Leva Davida obnavljalo ta pomemben ruski kulturni spomenik in ob šesti stoletnici rojstva Andreja Rublova so v bivšem samostanu odprli muzej, ki je posvečen stari ruski umetnosti, prvenstveno cerkveni.

Andrej Rublov se je rodil okoli leta 1360. Če letnica rojstva ni povsem ugotovljena, se zagotovo ve, da je umrl leta 1430. Pokopali so ga za samostanom, ki mu je posvetil največ svojih ustvarjalnih moči. Genialni ruski slikar je bil pravzaprav začetnik originalne ruske slikarske šole. V okviru srednjeveške ikonografije je znal s svojim slikanjem izraziti tudi globino občutij, čudovit lirizem in izredno popolnost oblik. Andrej Rublov ni slikal le v Moskvi, pač pa je prepotoval pol Rusije in slikal po mnogih ruskih mestih. Njegove freske, njegove ikone in tudi druge podobe krasijo razne cerkve in katedrale v Moskvi, v Vladimirovu, v Svengorodu, v Zagorsku in drugod.

Ikona, za katero menijo, da je največji umotvor Andreja Rublova, je «ikona trojice». Podoba trojice predstavlja dejansko podobo treh mladih, vitkih, rekli bi elegantnih oseb, ki sedijo okoli mize.

Zanimiva je zgodovina kopije te slike, katere original moremo videti v muzeju. Strokovnjak za restavriranje starih podob Vasilij Kirikov je «ikono trojice», Rublov original tako popolno prekopiral, da kopije niso mogli razločevati od izvirnika. Da bi kopije ne zamenjali z originalom, so jo skrajšali za nekaj centimetrov.

Vrnimo se v muzej, ki nosi ime po Rublovu. Njegov namen je, zbirati slike iz starega ruskega slikarstva. V glavnem zbira muzej slike iz ruskega srednjega veka in v muzeju naletimo na največje umotvore iz 14. do 17. stoletja. Rusko slikarstvo je najbolj znano, kar se te dobe tiče, po svojih ikonah, freskah in miniaturah. Ikone so slikali na platno, ki so ga obdelali tudi z mavcem. Stari slikarji so uporabljali svoje tehnike, svoje barve in pri tem tudi veliko jajčnega rumenjaka in lanenega olja, ki je dajalo podobam posebno temen ton. Barve so se dobro ohranjevale in dolgo ostale polne in žive. Stari slikarji so uporabljali v glavnem štiri do šest barv, vendar so z raznimi mešanji dosegali čudovite uspehe, čudovite odtenke.

Dela v moskovskem muzeju so razstavljena v glavnem v kakih desetih velikih dvoranah, toda muzej še ni zaključil svojih nabiralnih akcij, ki se vrstijo iz leta v leto, ko si vodstvo muzeja vsako leto napravi program, zbrati določeno število podob in slik z določenega področja. Praktično gredo ekipe muzeja v določene kraje, kjer preiščejo vse objekte, koder bi se mogla vsaj naslutiti kaka podoba, ki spada v to časovno in vsebinsko območje. V muzeju je sedaj nad tisoč slik najbolj znanih starih ruskih umetnikov.

Samo po sebi se razume, da podobe, ki jih strokovnjaki in izvedenci iščejo po raznih predelih Sovjetske zveze, niso vse dobro ohranjene. Pretežna večina teh slik potrebuje marljivo delo restavratorjev, pri čemer imata glavno besedo Vasilij Kirikov in njegov sin Aleksander, ki sta doslej skupno s svojimi sodelavci, opravila že velikansko delo.

Muzej postaja iz leta v leto bolj bogat in tudi zanimiv. Vsako leto beleži večji obisk, kar posredno dokazuje, da se tudi poprečni Rus in sovjetski državljan na sploh zanima za staro rusko umetnost. To je povsem razumljivo, saj je znano, da so sovjetski umetnostni muzeji in galerije izredno dobro obiskani.

Publikacija ob 100-letnici tabora v Kubedu

V okviru pripravljalnega odbora za proslavo stoletnice tabora v Kubedu deluje tudi komisija za zgodovino. Njena naloga je predvsem ta, da pripravi in izda brošuro, posvečeno temu pomembnemu zgodovinskemu dogodku. Besedilo za brošuro je pripravil ravnatelj pokrajinskega muzeja v Kopru prof. Janez Kramar. Pred tednom dni je komisija za zgodovino pod vodstvom Srečka Vilharja tekst pregledala in po oceni strokovne komisije tudi odobrila. Brošura se bo tiskala v tiskarni Primorskega tiska v Kopru, tehnični urednik knjige je prof. Jože A. Hočevar.

Naslov knjige je «Tabor v slovenski Istri». Knjižica bo imela naslednja poglavja: začetki narodnega prebujanja v slovenski Istri, kulturno in politično delovanje Slovencev v času ustavne dobe; narodno gibanje in slovenski tisk; ukinitev slovenskih občin; prepoved taborov; priprave na tabor v Fernetičih; ohranitev taborniškega gibanja; duhovščina in slovensko narodno gibanje; Franjo Ravnik, slovenski duhovnik in voditelj narodnega gibanja; tabor v Kubedu in njegov pomen.

Razumljivo je, da je zadnji temi posvečen velik del, praktično več kot ena tretjina publikacije.

Poleg temeljnega teksta, ki na petdesetih straneh obravnava dogodke izpred sto let, bo v knjižici reproduciranih tudi petnajst najbolj pomembnih dokumentov, ki doslej še niso bili objavljeni.

Založnik publikacije je komisija za zgodovino pri pripravljalnem odboru za proslavo stoletnice tabora v Kubedu ter pokrajinski muzej v Kopru. Naklada knjige bo 500 izvodov in jo bodo dobile vse kulturne inštitucije na Primorskem.

Na sestanku komisije za zgodovino, ki smo ga že omenili, so se zmenili, da bodo v spomin na dogodke pred sto leti postavili v Kubedu spominsko ploščo. Prvotno predvidena razstava, posvečena taboru v Kubedu, pa bo odpadla, ker so vse temeljno gradivo, ki je bilo predvideno za rastavo, uporabili za knjigo in bi bilo zato nepotrebno, da bi isto zgodovinsko gradivo objavljali na dveh krajih. Organizatorji akcije pričakujejo, da bo publikacija dobro sprejeta.

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Čemu bi ne upoštevali pametnih nasvetov. Spopad, ki pa naj ne vpliva na vaše sklepe.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Razmere bodo terjale pozornost. Novo prijateljstvo, morda prvi znaki ljubezni.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) Veliko časa boste izgubili v praznih marnjah. Tudi v družini ne bo šlo vse gladko.

RAK (od 23.6. do 22.7.) Ne izrekajte kritik s škodoželjnimi nameni. S svojo domišljijo utegnete rešiti neko čustveno vprašanje.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Nastopilo bo krajše obdobje borb za uveljavitev. Razočaranje vam bo omogočilo povratek na koristnejšo pot.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) V svojem delu boste naleteli na nepredvidene zapreke. Bodite kar najbolj širokosrčni.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Vaša situacija je ugodna, vendar se na to ne zanašajte. Odločitev glede nekega čustvenega vprašanja.

ŠKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Ne zaupajte svojih načrtov. Omogočite si nekaj počitka, pa bodo temne misli izginile.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Izkoristite priložnost, ki se ne bo tako hitro ponovila. Prijetno razpoloženje vas bo razvedrilo.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Preveč fantazije je v vaših načrtih. Priložnost, da se v družbi izkažete.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Ne smete si privoščiti raztresenosti, ko gre za poslovne zadeve. Majhni spori.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Zanimivi predlogi v zvezi z vašim finančnim poslovanjem. Dokajšnje duhovno zadoščenje.

IZ UMETNOSTNIH GALERIJ

Olja in risbe v občinski

To pot sta se srečali v občinski galeriji dve tržaški umetnici, in sicer Punzo ter Roma Ive-Sauli. Prva je razstavila izključno črnobele risbe, druga pa oljnate slike pokrajin in cvetlic. Razstavi pa se kljub temu dobro dopolnjujeta ne glede na različno usmerjeni likovni izraznosti umetnic.

Punzova namreč v risbah, kjer so ponazorjeni večinoma konji, le-te podaja s svojstveno izčiščeno črto sintetične lepote. Ta pa postaja v lagodnosti nje nepretrganega poteka kar že osebni rokopis. Se pa ta razmahne v tako prožnost, ki se učinkovito sklada z ono gibov konj, manj pa s tu pa tam mirujoče podanimi ljudmi.

Čisto prirodno veselje, v vsej barvni opojnosti krajine, pa izžareva iz olj druge umetnice. Ko je pred leti Roma Ive-Sauli razstavila v galeriji «Rettori», smo občudovali dovršenost njenega slikanja. Ugotavljamo pa sedaj, da je to postalo bolj drzno v igri potez, ki so bolj goste in kratke. Vidni svet jo še vedno umetniško navdihuje, da ohranja, v sprejemljivo idealizirani stvarnosti, staro zvestobo kraškim in drugim domačim razgledom, katere pesniško doživlja v bolj barvno pestri skladnosti letnih časov potom prepričljivega obvladanja raznoterosti oblik prirode.

MILKO BAMBIČ

RADIO TELEVIZIJA

SREDA, 29. JULIJA 1970

TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slov. narodne; 11.50 Trobentač Hirt; 12.10 Po sledovih nekdanjih kultur v Italiji; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Kvartet Ferrara; 17.20 Program za mladino; 18.15 Umetnost in prireditve; 18.30 Sopranistka Gerlovič; 18.55 Južnoameriški motivi; 19.10 Higiena in zdravje; 19.20 Jazz; 19.40 Priljubljene melodije; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert; 21.10 Nove knjige; 22.10 Zabavna glasba.

TRST

12.10 Plošče; 14.45 Tretja stran; 15.10 Mali ansambli; 15.45 Bizet: «Carmen», 2. dejanje.

KOPER

7.30, 8.30, 12.30, 14.00, 15.30, 17.00, 18.00, 20.15, 23.30 Poročila; 7.40 Jutranja glasba; 8.40 Vesela glasba; 9.45 Plošče; 10.05; Juke box; 10.30 Parada plošč; 11.00 Pesmi, ki jih imamo najraje; 11.30 Orkester Blake; 11.45 Plošče Ricordi; 12.00, 12.45 Glasba po željah; 14.05 Za tiste, ki gredo na počitnice; 14.30 Ansambli lahke glasbe; 14.30 Fumorama; 15.15 Uspeli motivi; 16.00 Prenos RL; 18.10 Jazz; 18.30 Otroški kotiček; 18.45 Poje A. Gilberto; 19.00 Operne strani; 20.00 Orkester Kaempfert; 20.30 Prenos RL; 23.10 Jazz; 23.35 Komorna glasba.

NACIONALNI PROGRAM

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 20.00 Poročila; 8.30 Jutranje pesmi; 9.00 Vi in jaz; 11.30 Plošča za poletje; 12.10 Kontrapunkt; 13.15 Radio na vašem domu; 14.00 Program za popoldne; 16.30 Poletni program za mladino; 18.00 «Fine di un corridore di maratona»; 21.30 Beethovnove skladbe; 22.20 Plošče in skeči.

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 19.30 Poročila; 9.40 Tenorist G. Sciarpelletti in baritonist G. Gatti; 9.00 Romantika; 9.35 Orkester; 10.00 Radijska priredba; 10.35 Telefonski pogovori; 12.35 Pisan spored; 14.00 in 16.50 Znanstvena oddaja; 15.00 Poljudna enciklopedija; 15.40 Lahka glasba; 16.00 in 16.35 Pesmi z neapeljskega festivala; 17.55 Glasbeni aperitiv; 19.05 Ital. foklora; 20.10 Operni svet; 21.35 Ping-pong; 22.10 Glasbeno-govorni spored; 22.43 Fantastični Berlioz.

III. PROGRAM

9.30 Pizzettijev Poletni koncert; 10.00 Koncert za začetek; 10.45 Sibeliusova Finska; 11.05 Polifonija; 11.30 Sodobna ital. glasba; 14.00 Bartokove skladbe; 14.30 Verdijeva opera «I Lombardi alla prima crociata»; 15.30 Galuppijeve skladbe; 16.15 T. Landolfi: «La farfalla strappata»; 17.10 Bach in Mozart; 18.15 Lahka glasba; 18.45 Kulturni pregled; 19.15 Koncert; 20.15 Hegel; 21.30 Improvizacija v glasbi.

FILODIFUZIJA

9.15 Sodobna ital. glasba; 9.45 Baročne sonate; 10.20 Iz Bellinijeve Norme; 12.00 Skladbe za pihala; 12.20 Ravelove skladbe; 12.30 Plošče resne glasbe; 13.30 Simf. koncert; 15.30 Komorna glasba.

SLOVENIJA

8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12..., 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 18..., 20.30 Poročila; 7.50 Rekreacija; 8.45 Informativna oddaja; ... Glasbena matineja; 10.05 ... svet pravljic in zgodb; 10.45 ... datelji mladini; 11.15 Pri vas ...ma; 13.10 Kmetijski nasveti; ... Od vasi do vasi; 14.30 Pripo... vam...; 15.10 Orkester Manto... 15.35 Naši poslušalci čestitajo ... pozdravljajo; 16.30 Glasbeni ... mezzo; 16.40 Pianist Andrej ... 17.00 Vsak dan za vas; 18.10 ... dina sebi in vam; 19.15 «Med... ranski capriccio»; 19.45 Kultu... globus; 20.15 Glasbene razgle... ce; 21.00 Koncert Beograjske f... harmonije; 22.15 Iz domače ... koncertne glasbe; 23.15 Jazz; ... Literarni nokturno; 00.15 Zabav... zvoki.

ITAL. TELEVIZIJA

18.15 Program za najmlajše; 18.45 TV film: Deček in ve... 19.45 Športni dnevnik in kro... 20.30 Dnevnik; 21.00 Onega... Johnsonova odpoved; 22.10 Šport... na sreda; 23.10 Dnevnik.

II. KANAL

21.00 Dnevnik; 21.15 Film: ... dissea nuda».

JUG. TELEVIZIJA

21.00, 23.30 Poročila; 19.15 ... zornik; 19.25 Mladinski kviz; ... Narodna in zabavna glasba; ... Na sedmi stezi; 21.35 H. Berlioz... «Romeo in Julija»; 23.00 Paris... mozaik.

NOGOMET

VČERAJ V RIMU

Objavljena koledarja prvenstva A in B lige

Koledarja so prvič sestavili s pomočjo elektronskih možganov

RIM, 28. — V Rimu so danes objavili koledarja italijanskega nogometnega prvenstva A in B lige. Prvič v zgodovini italijanskega nogometa koledarja ni sestavil človek, ampak stroj. Sestavljavci koledarja so se namreč poslužili elektronskih možganov GE-115, katere ima v svojih uradih CONI. S pomočjo tega elektronskega stroja so 15. julija že sestavili tudi koledar tekmovanja za italijanski nogometni pokal.

Stroju so danes predhodno posredovali vse podatke, ki so bili potrebni. Stroj sam je nato potreboval točno tri minute, da je vse podatke predelal v tekmovalni koledar letošnjega prvenstva A lige, in nato še štiri minute za B ligo. Vse do letos je ta koledar sestavljal tajnik Italijanske nogometne zveze in je potreboval za to delo najmanj 20 dni napornega dela.

Kakšne podatke so posredovali možganom?

Navajamo jih nekaj: prvih osem ekip z lanskega prvenstva so določili za nosilce skupin in koledar je preprečil, da bi se ta moštva v začetku prvenstva srečala med seboj. Vsi pomembnejši derbiji bodo na sporedu med 5. in 8. kolom. Vsaka ekipa bo nastopila izmenično enkrat doma in na tujem. Moštva, ki so lani prvo prvenstveno tekmo odigrala na tujem igrišču, bodo letos nastopila prvič doma.

V prvem kolu, ki bo na sporedu 27. septembra, bodo odigrali naslednje tekme:

Bologna — Lanerossi Vicenza
Cagliari — Sampdoria
Catania — Juventus
Milan — Lazio
Napoli — Varese
Roma — Fiorentina
Torino — Foggia
Verona — Inter.

Operacijo sestavljanja koledarja si je ogledalo veliko število časnikarjev in osebnosti iz italijanskega športnega življenja.

PD Kraški dom - Repentabor in atletski odsek priredita danes, v sredo, 29. julija, ob 21. uri v javni kopalnici v Repnu

FILMSKI VEČER

o letošnjih mladinskih igrah.

Vstop prost.

Udeležite se!

BALINANJE

TURNIR V DOBERDOBU

Kot vsako leto, bo tudi letos balinarsko društvo Gradina iz Doberdoba organiziralo 4. balinarsko tekmovanje za pokal občine Doberdob. Prireditev bo na sporedu 2. avgusta na raznih doberdobskih igriščih in na Laškem. Nastopili bodo lahko vsi balinarji A in B kategorije, ki so včlanjeni v italijanski zvezi UBI.

Med bolje uvrščene tekmovalce bodo podelili tudi pokal Primorskega dnevnika (na sliki).

ATLETIKA

FIDAL OBJAVILA SEZNAM

Italijanski ekipi za evropski pokal

RIM, 28. — Italijanska atletska zveza je objavila seznam atletov in atletinj, ki bodo nastopili 1. in 2. avgusta v Sarajevu (moški) in v Bukarešti (ženske) v polfinalu tekmovanja za evropski atletski pokal. Reprezentanci bosta sestavljeni takole:

MOŠKI

100 m: Preatoni
200 m: Puosi
400 m: Bello
800 m: Del Buono
1.500 m: Arese
5.000 m: Arese
10 000 m: Ardizzone
3.000 m zapreke: Risi
1100 m ovire: Liani
400 m ovire: Ballati
višina: Azzaro
daljina: Arrighi
troskok: Gentile
palica: Dionisi
krogla: Bergonzoni
disk: Simeon
kopje: Cramerotti
kladivo: Vecchiatto
štafeta 4x100 m: Abeti, Preatoni, Rietti, Lai, Calvo
štafeta 4x100 m: Bello, Fusi, Trachelio, Puosi, Cellerino
rezerve: Cindolo, Bertolin, Lazzarotti.

ŽENSKE

100 m: Molinari
200 m: Bruni
400 m: Govoni
800 m: Pigni
1.500 m: Pigni
100 m ovire: Battaglia
višina: Simeoni
daljina: Ridi
krogla: Forcellini
disk: Grottini
kopje: Amici
štafeta 4x100 m: Molinari, Bruni, Bonsangue, Orselli
štafeta 4x400 m: Taioli, Giumanini, Chersoni, Govoni
rezerve: Striuli, Fiori, De Gerolami.

Paola Pigni bo kapetan italijanske ženske atletske reprezentance, ki bo nastopila v polfinalu tekmovanja za evropski pokal v Bukarešti

PO OBČNEM ZBORU ŠD PRIMORJE NA PROSEKU

Pred precej pomlajenim odborom stoje mnoge zahtevne naloge

V ponedeljek zvečer je ŠD Primorje sklicalo 8. redni občni zbor. Udeležilo se ga je lepo število članov, katere je pozdravil in se jim zahvalil za udeležbo tajnik društva Lukša Marino.

Za predsednika občnega zbora je bil izvoljen Čuk Josip.

Po poročilih se je razvila živahna diskusija, ki se je v bistvu vrtela okoli treh točk:

1. Zakaj se društvo poleg nogometa ne ukvarja tudi z drugimi panogami.

2. Vprašanje nogometnega igrišča na Proseku.

3. Zakaj primanjkuje povezava in zaupanje med člani ter odborom ali bolje rečeno med društvom in vaščani.

Na prvo vprašanje, ki ga je sprožil član Regent Marino je odgovoril predsednik društva Štrekelj. Društvo je o tem že mnogo razmišljalo, vedno pa ostane ovira in sicer odnos ter sodelovanje med Primorjem in ŠD KONTOVEL. Za ustanovitev drugih panog bi bilo potrebno, da bi se društvi združili, ker samo z enotnimi močmi lahko gledamo na razširitev društvenega delovanja, ki bo v ponos in korist obema društvama.

Drugo vprašanje in sicer o igrišču je sprožil član Puntar Marino. Hotel je vedeti, zakaj že v listih beremo zagotovilo občine, da bo izročila igrišče na Proseku 1.9.70. Iz tajniškega in predsedniškega poročila pa je razvidno, da bo moralo društvo igrišče delati na svoje stroške. Tudi na to vprašanje je odgovoril Štrekelj. Poudaril je, da dobra volja društva in vaščanov ne zadostuje, če občine ne izpolni svojih obljub. Sam župan je namreč obljubil, da bo občina priskočila na pomoč. Občina bo poslala «karterpiler — buldožer», ki bo na razpolago Primorju za ureditev igrišča. Do sedaj smo ga videli le nekaj ur, nato je zginil. Primorje je že naročilo in pripeljalo nekaj gramosa za ureditev tal, sedaj pa so dela ustavljena, ker ni karterpilerja - buldoženja. «S tega mesta pozivamo g. župana in občinsko upravo» je dejal predsednik «naj takoj ukrepa ker sicer igrišče ne bo dokončano v določenem roku». Štrekelj je nato pozval vse naj se ko bo potrebno udarniško delo, zberejo v čim večjem številu, ker se zelo mudi z delom. Določeno je bilo, da se sestavita dve skupini: mlajšo generacijo bo vodil Bruno Rupel starejšo pa Danev Roman.

Na tretje vprašanje je odgovoril predsednik občnega zbora Čuk Josip, ki je dejal, da društvu manjka le ena stvar in sicer zaupanje v svoje moči in predvsem zaupanje v svoje barve, kot jo imajo ostala društva.

Husu Josip je še dodal, da bi društvo moralo, biti ena sama družina. Imeti bi treba zaupanje drug v drugega. Če kdo zgreši, je to pač tisti ki dela, in zato ga ne smemo kritizirati, ker gotovo ni zgrešil namenoma.

Blažina Miro pa je zaključil, da je bilo nekoč nedvomno lažje delati, ko so bili vsi igralci domačini, sedaj pa je morda tu glavni vzrok tega pomanjkanja povezave. Nedvomno pa Proseku manjka tudi objekt, kjer naj bi se člani srečavali. Dokler do tega ne bo prišlo, bo vprašanje ostalo vedno odprto. Sedaj ko bo igrišče, bo prvi korak že storjen, in treba bo nadaljevati postopoma naprej.

Kot je razvidno iz poročil in živahne diskusije, čaka novoizvoljeni odbor precej dela in zavihati bo moral krepko rokave. Ker pa je letošnji odbor precej pomlajen in razpolaga s svežimi močmi smo prepričani, da bo v svojem delu popolnoma uspel.

B. R.

POROČILO PREDSEDNIKA M. ŠTREKLJA

Primorju naj bi vaščani vedno stali ob strani

Zahvaljujem se, da ste se udeležili tega našega srečanja in z veseljem poročam o poteku nogometnega prvenstva leta 1969-70.

Prvenstvo se je zaključil 30.6.1970 in je bilo uspešno za naše društvo, zaradi teh razlogov:

1. Uspelo nam je sestaviti ekipo naraščajnikov, ki je naša bodočnost;

2. Po tolikih letih, nam je vendar uspelo prebiti se v 2. amatersko kategorijo;

3. Približali smo se cilju: imeti igralce z našega področja;

4. Uspelo nam je delno dograditi novo nogometno igrišče;

5. Spet smo pridobili v svoje vrste večino vaščanov.

Vendar vse ni šlo kot bi moralo iti, kajti, kar mi je najbolj pri srcu, so odnosi med nami in društvom Kontovel. Kot vam je znano, smo že predlagali razgovore z bližnjo vasjo o problemu naše mladine na tem delu Krasa. Toda nismo dobili odziva pri društvu Kontovel in mislim, da je s tem naše društvo naredilo kar je v njegovi moči. Če kdo misli, da zbližanje društev privede do slabih rezultatov, se nedvomno moti. Dosežki bodo vidni čez nekaj let. S tem zopet pozivam društvo Kontovel, naj se udeleži srečanja v kateremkoli sedežu.

Kar se tiče finančnega obračuna moram reči, da so nam bili pri stroških, ki smo jih imeli, v veliko oporo vsi člani in simpatizerji ter jih prosim, naj nadaljujejo po tej poti.

Za bodočnost društva predlagam:

1. Zbrati moramo dovolj denarja za dograditev nogometnega igrišča, drugače ne bomo igrali na Proseku;

2. Drugi cilj nam mora biti sestava ekipe, ki bo igrala v 3. amaterski ligi in s tem bi bila opora težavam 2. amaterske lige;

3. Gojiti moramo naraščajnike in jih pripraviti za udeležbo na deželnem mladinskem prvenstva v letu 1971-72.

Glede časopisnih kritik pa pravim:

dejstvo je, da smo se prav mi prvi zavedli na Krasu o nujnosti, da se mladina športno udeležuje in ne sprejemamo takih kritik, ki samo rušijo našo dejavnost in ne doprinesejo nobenih pozitivnih rezultatov.

Zaključujem to poročilo z željo, da bi naše društvo še dalje napredovalo v športnem udeležvovanju, da bi mu vaščani vedno stali ob strani.

PLAVANJE

SIRACUSA, 25. — Enzo Maiorca bo skušal letos 10. avgusta izboljšati svetovni rekord v športnem potapljanju z zadržanim dihom, t.j. brez dihalnih naprav. Ta poskus bo izvedel v bližini Portofina.

Maiorca se že dva meseca pripravlja na ta podvig v vodah pred Siracuso, kjer je že lani postavil svetovni rekord z globino 72 metrov. Izjavil je, da bo letos poskušal doseči globino 80 metrov.

Čez nekaj dni se bo Mairca preselil v Portofino, kjer bo opravil več poskusnih potapljanj, da bi ugotovil smer in moč morskih tokov.

Okoliščine, ki so privedle NK N. Gorica v krizo je treba osvetliti strokovno in vsestransko

Dobro desetletje, oziroma točno od leta 1958 so Novogoričani tekmovali v družbi najboljših nogometašev Slovenije. Znano je, da so 1955-1956 igrali celo v 2. zahodni zvezni ligi. Tako je nogomet že tradicija na Goriškem, saj je ta klub že leta 1967 praznoval 20-letnico uspešnega delovanja. Šele sedaj, ob izpadu iz 1. SNL vidimo, koliko je pristašev tega športa na tem območju. Nekateri kritizirajo vodstvo, ali kar vse po vrsti, toda tisti bolj uvidevni razumejo vzroke krize, ki je nastala v tako kratkem času.

Vendar pa je res težko verjetno, da je bil NK Nova Gorica v sezoni 1968-1969 podprvak, oz. celo amaterski prvak Slovenije, ker je prvoplasirani Železničar iz Maribora odšel v 2. zvezno polprofesionalno ligo. Novogoričani so lani v začetku julija kot prvaki celo dobili vabilo, naj se v Sinju borijo za državnega prvaka med 6 republikami.

Zakaj padec v consko ligo?

Nekateri dopisniki skušajo analizirati vzroke, toda pomanjkljivo in le delno izvirno po klubskih podatkih, sploh pa ne o vseh okoliščinah, ki so morale privesti do te krize v vrstah NK Nova Garica. V stvar se je treba poglobiti bolj strokovno in vsestransko. Zato pa to nepriljetno zadevo more obdelati le človek, ki živi s klubom ves čas obstoja, tisti, ki je preživel vse uspehe in neuspehe v teku delovanja novogoriškega nogometnega kluba in, ki tudi sedaj še tesno sodeluje v klubu. Z netočnim prikazovanjem se more klubu še celo škodovati, toda sedaj je treba le konstruktivno pisati brez medsebojnega obtoževanja. Zaradi odhoda 17 igralcev poleti in v jeseni, je bilo sploh težko formirati člansko ekipo za jesen 1969.

Gulin in Marušič sta kot najboljša odšla v Ljubljano k Olimpiji v profesionalno ligo, Mavrič na univerzo in k NK Svoboda. K vojakom so odšli: Pribič, Klajnšček Kruno, Devčak, Majič, Jerončič Konrad, Rusjan ter oba vratarja Vuk in Lutman. V JLA pa so že bili takrat: Cigoj, Kogoj in Furlan, kar pomeni celo ekipo. Šest jih je prenehalo igrati: Uršič, Krajnik, Hlede, Kragel, Pokrajac in začasno Linzender z odhodom v Nemčijo.

Od prispelih igralcev so se v ekipo solidno uvrstili le: Bučar, Klajnšček Branko, Korpar in delno še Brecelj Peter, dočim je bil Prekič zelo nestalen, Ivčev še premalo kvaliteten. Iz domotožja so se po tekmovanju vrnili v Ajdovščino: Carevič, Kotnik in Marjanovič (kot perspektiven vratar). Kljub pričakovanju, tudi od mladih ni bilo dosti pomoči: Šuler in Varl sta se resneje poškodovala. Kogoj Zlatko je imel vsak dan popoldne šolo, dočim se Beč, Saksida in Terbižan niso mogli podvreči disciplini ter so izostali. Najbolj boleča rana je bila pri vratarjih. Trdimo, da ne bi izpadli, če bi bil v ekipi stalno dober vratar, ki bi preprečil marsikateri poraz. Ostal je le veteran Leban Olivij, ki pa je bil med letom operiran in zato v nestalni formi. Bivša mladinca Uranič Boris in Leban Ivan še nista imela izkušenj kot vratarja.

Že sam sistem tekmovanja mladine ne zagotavlja dobrega naraščaja za črpanje lastnega kadra. Pionirji tekmujejo le s šolami, kar ni kvaliteno. Mladinci igrajo samo v podzvezni ligi z maloštevilnimi ekipami. Trdimo, da so tudi sicer člani igrali premalo borbeno, premehko in zastarelo. Tu torej tudi trenerja Vranješ in Faganel nista imela uspeha in ne srečne roke. Vsi igralci tudi niso izpolnjevali nalog. Sploh pa športna sreča ni bila naklonjena igralcem. Pokal «Športskih Novosti» za «Fair play» 1969-1970 ni v tolažbo Novogoričanom, ker je to le posledica premalo ostre igre, zaradi česar so izgubljali važne točke. Če bi vsi igralci noč pred prvenstveno nedeljo solidno preživeli, bi mogli pokazati z večjo kondicijo boljšo igro in marsikatera zmaga bi ostala doma. Če so mogli premagati najboljše: Svobodo, Aluminij in celo prvaka Muro, potem ni tehtnih objektivnih razlogov za poraze doma, proti slabšim ekipam: Kovinarju, Dravi in Kladivarju. Že te zmage bi zagotovile obstoj v 1. SNL. Tako ne bi bil potreben sicer neuspeli in drag popravni izpit proti Dravi iz Ptuja, ki se je spomladi okrepila z nekaj igralci 1. in 2. zvezne lige. Pri vsem tem je delno botrovalo tudi dejstvo, da odborniki niso bili vedno enotnega stališča bodisi pri dajanju izpisnic, vključevanju igralcev, ocenjevanju situacije ter v sodelovanju s trenerji.

KAJ PA SEDAJ?

Spoprijazniti se je treba, da bo NK Nova Gorica moral tekmovati vsaj eno leto v nižji conski zahodni ligi Slovenije. Ta liga je ločena na Vzhod in na Zahod, nad obema pa je 1. SNL. Tudi tu so močne ekipe: Koper, Usnjar z Vrhnike, Zagorje, LTH iz Škofje Loke in še katera. Pred odborom in trenerji stojijo važne naloge pri držanju ekipe vsaj na dosedanjem nivoju, da bi bila na vrhu v novi ligi.

Nekaterim nedelovnim funkcionarjem bo treba dati odpovedi, nekaj novih kooptirati in tehnično komisijo izpopolniti. V klubu je sedaj 5 članov, ki imajo trenerski izpit: Vranješ, Faganel, Jerončič Konrad, Linzender in Pikula, tako, da bo še možno ekipe vaditi pod strokovnim vodstvom. Članski trener mora imeti pomočnika za ločeno, izdatno vadbo z napadalci, krilci, branilci, vratarji. Uvedlo se bo dežurstvo tehnične komisije na treningih pionirjev, mladincev ter predvsem članov. Treba je z igralci delati tesno, individualno, pomagati jim v težavah ter jim omogočiti pogoje za vadbo in igranje. Materialno stanje bo v bodoče moralo biti stalna važna klubska skrb, zavedajoč se tozadevnih težjih nalog, kajti nekateri hočejo le uspeh in tekmovanje vsaj v 1. SNL. Računa pa se kot dosedaj na pomoč tistih gospodarskih organizacij, ki so doslej pokazale vse razumevanje. Klubska uprava je v glavnem slutila neuspeh spričo nedorasle ekipe, zato je že za 25. 6. t. l. pismeno predlagala republiški zvezi za telesno kulturo Slovenije za letno skupščino, naj predlaga NZS, da septembra letos na občnem zboru v Ljubljani, sprejme novi sistem tekmovanja za 1971/1972 tako, da bi se Slovenija delila v članskem in mladinskem tekmovanju v Zahod in Vzhod s po 14 člani. Ta način bi bil mnogo cenejši, dosti krajsa bi bila potovanja in vsi klubi bi imeli obvezno zraven mladince v predtekmah. Kvaliteta ne bi padla, pač pa bi mladinci napredovali Ostalo bi več sredstev za bolj množično vključevanje mladih in dalo bi se poudarka na osnovno tekmovanje v nogometnih podzvezah.

PROGRAM PRIPRAV...

Upravni in strokovni odbor kluba sta že zasedala po izpadu iz lige 12. 7. 1970 ter sta sklenila, da člani začnejo s treningi v torek 28. julija ter nato še vsak četrtek in petek. Mladinci naj bi sprva hodili prostovoljno, obvezno pa od polovice avgusta, dočim bi pionirji začeli z vadbo v začetku septembra, ko bo že šolski pouk.

Sklenjeno je, da bi odigrali za pripravo jesenskega prvenstva sledeče prijateljske tekme: 2. avgusta ob 17. uri v Sežani proti NK Tabor ter 9. 8. 1970 povratno tekmo v Novi Gorici. Dne 16. avgusta bi igrali v Tolminu, 23. 8. ob 10. uri pa na Jesenicah. Med tednom bi dva četrtka igrali proti NK Adria v Mirnu in v Novi Gorici. Treba bo igrati še tekme za jugoslovanski pokal v zahodnem delu Slovenije. NK Nova Gorica dolguje tudi mednarodno prijateljsko tekmo s FK «Zoppas» iz Conegliana in «Pro Gorizio» iz Gorice. Računa se še na kako drugo ekipo iz zamejstva, ker je NK Nova Gorica igrala spomladi v Štandrežu in Sovodnjah. Seveda ta program morajo še potrditi nasprotne ekipe. Razen tega bo septembra organiziran za občinski praznik Nove Gorice dvodnevni članski turnir štirih ekip za «Memorial Danila Brezigarja». Prvenstvo se bo predvidoma začelo 30 avgusta.

Članska ekipa bo ponovno precej pomlajena, kajti odhajajo zopet štirje standardni igralci: Jerončič Dušan na univerzo v Ljubljano in zato predvidoma k NK Slaviji in Furlan Igor k NK Svobodi, ker bo obiskoval v Ljubljani srednjo tehnično šolo. K vojakom bosta odšla: Pini in Korpar. Izgleda, da bo ponovno začel trenirati Krajnik Zvonko, da se bo vrnil Carevič, da bo pristopil Peršolja Miro od NK Proleter iz Postojne in vratar Milvič Esad od NK Proleter iz Doboja (Bosna), ki bo kmalu odslužil JLA v Ajdovščini. Od mladih pridejo v poštev: Hvala Stojan, Beč Benjamin, Benedetič Marjan, Krivec Miran, Varl Igor, Kralj Marjan, Panjtar Ivan in Kogoj Zlatko.

Tako je stvarno stanje pri NK Nova Gorica. To so problemi, težave, ukrepi in program bodočega dela.

R. Varl

TAJNIŠKO POROČILO M. LUKŠE

Letos se nam nudi priložnost da popravimo prejšnje napake

Današnji občni zbor bi moral potekati v mirnejšem vzdušju, kot so potekali ostali v prejšnjih letih in to zato, ker nam je letos končno uspelo ponovno naše nogometno moštvo na tisto mesto, po katerem smo hrepeneli vsi že več let.

Vendar se naši društveni problemi niso po zmagi razblinili v nič in tudi ne gre od sedaj naprej vse kot po olju. Ravno obratno, problemi še vedno obstajajo, ampak letošnji uspeh našega društva je izbrisal precej nepotrebnih polemik in nam bo tudi pomagal rešiti še preostale ovire z večjo razsodnostjo in objektivnostjo.

Letos se nam nudi prilika, da popravimo napake, ki so nastale v prejšnjih letih in da skupno postavimo solidne temelje, na katerih bi morali graditi zdravo politiko našega društva.

V naši organizaciji primanjkuje večja povezava med člani in odborom, ali v širšem okviru med našo vasjo in Primorjem. Dolžnost vsakega člana ni samo ta, da se udeleži rednega občnega zbora, da redno plačuje članarino itd., ampak tudi, da se aktivno udejstvuje skozi vse leto pri raznih društvenih problemih. Prepričan sem, da razne organizacije ne potrebujejo samo finančne podpore, čeprav je treba priznati, da je ta neizbežno potrebna, ampak tudi moralne spodbude, s katero se velikokrat dajo premostiti tudi precejšnje težave. Torej upam, da nam bo v bodoče z malo dobre volje, bodisi z ene, bodisi z druge strani, uspelo ponovno razviti in utrditi tisto iskreno sodelovanje in medsebojno podporo, ki mora obstajati med vaščani in našim nogometnim društvom, če želimo, da bi bilo tudi v naprej Primorje deležno lepih športnih uspehov.

Dovolite mi da na kratko orišem delovanje društva v letošnjem letu in povem nekaj statističnih podatkov o naši enajsterici.

Odbor je redno zasedal vsak četrtek in na žalost moram priznati, da je bila prisotnost odbornikov precej nizka. Razlogi za te odsotnosti mi niso znani, ker so nekateri odborniki opustili že prve seje odbora in se niso več vrnili. Zato opozarjam, naj se pozneje javijo za kandidate novega odbora tisti, ki res mislijo sodelovati v odboru skozi vso mandatno dobo. Letos je dal ostavko odbornik Bukavec Vojko. Razloge za ostavko je navedel v pismu, ki je v arhivu.

S prvim moštvom smo nastopili v prvenstvu 3. amaterske lige v skupini «L». Odigrali smo najprej 5 predprvenstvenih tekem, do katerih smo eno osvojili, dve izgubili in dve izenačili. Primorje je v prvenstvu osvojilo prvo mesto s 47 točkami in v 26 odigranih prvenstvenih tekmah je 23 tekem dobilo dve izgubilo in eno izenačilo. Napad je dosegel 110 golov obramba pa jih je dobila le 20. Najboljši strelec je bil ponovno Verginela s 30 zadetki. Skupno je za naše društvene barve nastopilo v prvenstvu 22 igralcev. Pri tem moram dodati, da gre lep delež zaslug za letošnjo zmago trenerju, kateremu je končno uspelo vzpostaviti v vrstah naših igralcev disciplino in zavest, da je uspeh moštva v veliki meri odvisen od rednih treningov. Na koncu prvenstva smo odigrali tudi prijateljski tekmi z Bregom in s sežanskim Taborom. Prvo tekmo smo izgubili, drugo pa smo izenačili. Končno smo se udeležili turnirja, ki ga je ponovno letos organiziral Inter SS, vendar smo bili že v prvem kolu izločeni v tekmi s Cremcaffe.

Tudi z naraščajniki smo se letos udeležili prvenstva, ki ga je organizirala domača nogometna federacija. Čeprav nismo bili deležni velikih uspehov nam je bila ta izkušnja v veliko korist. V tem turnirju se je namreč izkazalo več mladih domačih igralcev, ki precej dobro obetajo. Zato moramo tudi v bodoče skrbeti za te naše mlade nogometaše, ki so nedvomno bogat zaklad, iz katerega bo v bodoče črpalo novih moči prvo moštvo. V ta namen smo tudi organizirali, da so včeraj odšli vsi naši naraščajniki na nogometni tečaj v Rovinj.

Kot zadnje v svojem poročilu naj omenim, da bo moral bodoči odbor v kratkem rešiti dva precej resna problema, ki nedvomno zahtevata precej potrpljenja, dobre volje in seveda tudi denarja. Kot prvo moramo čimprej z lastnimi sredstvi dograditi športno igrišče.

Kot drugo naj povem, da nameravajo že prihodnje leto priti k nam v goste naši prijatelji iz Škotske.

S tem sem končal svoje poročilo, zahvaljujem se vsem, ki so na katerikoli način pomagali, da smo letos dosegli tako lep uspeh, želim bodočemu odboru obilo sreče in uspeha v njegovem delovanju, Primorju pa čimveč športnih afirmacij.

MLADEN OLJAČA: 33.

KOZARA

Prevedel: Severin Šali

Srbi so prihajali v Avstrijo po dogovoru s cesarskimi predstavniki, obmejnimi kapetani. Na vozeh s prtljago so tovorili s seboj tudi ženo in otroke. Cesar jim je za večne čase podarjal zemljišča ob meji: travnike, polja, njive, ribnike, sadovnjake in vinograde. V avstrijski vojski je bil vojvoda najvišji čin, ki so ga lahko dobili. Kapetan in plemič je priseljenec postal lahko le tedaj, če je sprejel katoliško vero. To so mnogi storili, ker niso mogli živeti brez duhovnikov, potrebnih pri krstih, svatbah in pogrebih.

Po bojih okrog Kostajnice 1596. leta so Srbi ponudili Avstriji vse Pounje, toda zahtevali so nekaj olajšav: nočejo biti najemniki in prosijo za vojaško brambo ob selitvah, kajti turške čete so lahko kar nenadoma pridrle in jih poklale. V dogovoru s Srbi je leta 1685 ban Erdedi odkril turške postojanke in s hrvatskimi četami napadel Dubico in Turke prepodil. Tedaj so Srbi v celih množicah prišli na posestvu med Uno in Kolpo, kar je preplašilo zagrebškega nadškofa: začel jih je preganjati, ker je hotel, da to področje ostane njegovim vernikom. Prišleki so se dogovarjali, da se bodo pritožili na Dunaj, da bodo odšli k Benečanom ali se, če ne bo druge pomoči, vrnili v Turčijo.

V avstrijski državi so priseljenci uživali pravice svobodnih kmetov, brez najemniških davščin in dajatev. Imeli so edino dolžnost: braniti mejo in iti v vojsko, če bi izbruhnila vojna. Toda hrvatski knezi, Zrinjski in Frankopani, so jih hoteli potlačaniti in v pravicah izenačiti s svojimi kmeti, ki so živeli v težjih razmerah in na katere so priseljenci vplivali nalezljivo in puntarsko. Tako so se izcimili nesporazumi, nadloge, spori, požiganja in hudodelstva. Razplamenelo se je sovraštvo, poleg tistega, ki ga je že podžigala cerkev, nesrečno ločena na vzhodno in zahodno, na katolicizem in pravoslavje. Tej mržnji so dajali svoj prispevek še Srbi v turških in Hrvati v avstrijskih predhodnicah; oboji so jurišali eni na druge z golimi sabljami.

Tako so se na obeh straneh Une vrstili poboji in pustošenja. Pod pretvezo, da čakajo sovražnika, je brat napadel brata, bredli so zeleno in penasto reko in ob mejah puščali za seboj pustošenje in pogorišča, grobove in vislice.

Razen tega so malone vsakih deset let mejaši pobrali sekire, vile ali puške in hiteli v vojne, upore in bitke, potikajoč se s cesarskimi vojskami do Dunaja, Carigrada, do Bavarske in še dlje, po krajih, katerim si niti imena niso zapomnili.. Odhajali so od doma in pustili na vasi žene in otroke, očete in matere, sestre in sorodnike, pa se po dolgotrajni odsotnosti vračali nakazni in pohabljeni, z brazgotinami na obrazu in svincem v telesu, marsikateri se pa sploh ni vrnil, ker je za zmeraj ostal na prekletih bojiščih.

Njihovi predniki so se poročali s sužnjami, Čerkezinjami in sultanovimi hčerami, oni pa so se morali potikati sem pa tja: ko so eni iz Turčije bežali v Avstrijo, krščansko deželo, da bi si rešili glave in ušli nasilju, so se drugi razočarani vračali nazaj čez Uno, da so spet služili Turkom ali hajdukovali po hostah, kot harambaša Bogojo, ki je s pesmijo, nožem in puško kljuboval cesarju in nasilnežem, vendar so ga Turki ujeli in na začetku leta 1640 živega nasadili na kol...

X.

Opazoval je zemljo prekopano, nalepotičeno z rovi. Od juga do severa, dvajset kilometrov — od Poharinega Brda in Gorenjega Jelovca do Mirkovca, Medjuvodja in še dalje, pa na zahod prek Strigove in Krive Rijeke do Čitluka, Marina in Pastireva je bilo videti pred rovi zemljo, nakopičeno za prsobrane. To so bile velike jame s koljem, lesami, kladami, bruni in kamenjem. Nastajale so dan in noč, na vse strani, po bregovih, v žitu, zraven živih mej, plotov, na njivah in med gozdiči. To so bila zakloniščа za vojake, taborišča, zbirališča, previjališča, poveljniška mesta, skladišča, mitralješka gnezda, podstavki za topove in minometalce. Vse, kar se je lahko skrilo v zemljo (tako ljudje kot orožje), se je neprenehoma zakopavalo, zakrivalo, ograjevalo.

Lazar je stal ob drevesu in z daljnogledom opazoval prekopano zemljo. Bila je rumenkasta, bolj rumenica kot črnica, ilovica in peščenec, iz globin. Tu in tam se je svetilo kamenje, razbito in zdrobljeno zraven peska in gramoza, ki je bil izkopan in zmetan prek jarkov na stran proti gorovju, da bo kot zaklonišče. Veliko žita je bilo poteptanega, njive posejane s kupi zemlje in kamenja, travniki in njive prehojeni.

Na prostoru, ki je Lazarja ločil od sovražnika, so ostali sledovi koles, tankovskih gosenic, jame in brazgotine od eksplozij. Tukaj je podoba uničevanja bila popolna. Ni bilo niti ene cele njivice, ne travnička, čistega grička ali nedotaknjenega gozdička: povsod so zevale jame, luknje, brazgotine, zaseki, vse je bilo v krtinah in vdolbinah. Ponekod je bil posekan ves gozd in po tleh so ležala debla in krošnje.

Prekopali so nam zemljo, se je spomnil umika proti Karanu, ko je srečal Žarka, rudarja, komandanta bataljona, ki mu je rekel, da se pravi boj šele začne. Naslednji dan se je na bregovih od Svodne do Dombrave, Visa in Pastireva zbralo pet partizanskih čet (blizu tisoč vojakov). V ranem jutru, pred sončnim vzhodom, se je začela borba, ki je trajala nekaj dni. Partizani so za vsako ceno hoteli obdržati svoj tabor v karanskem gozdu, ki so ga bili zgradili pozimi, z novimi hrastovimi bajtami in majhno centralo, ki je lesene hiše osvetljevala z električno lučjo, da je kar bodla v oči. V protinapadu na Dombravi so zajeli nad tristo vojakov. Hoteli so ubraniti partizansko bolnico, polno ranjencev. Hoteli so ustaviti prodiranje proti Kozari. Hoteli so dobiti nazaj izgubljene vasi in ljudem, ki so se umaknili na vzhod, omogočiti vrnitev na domačije.

Niso mogli uresničiti skoraj ničesar. Sovražnik jih je odkrival. Jurišali so, padali, umirali in ostajali na bojišču. Nekateri so prišli v roke sovražniku, zakaj strah zaslepi oči in človek, naj bo še tako pogumen, včasih pomisli, da ima samo noge in da je ustvarjen edino za beg.

Padali so drug za drugim, najboljši borci, bombaši, avtomatičarji, desetarji, vodniki, politični komisarji. Nekatere so na hitro zagrebli v plitve in tesne grobove, drugi so ostali nepokopani, v dežju. Nekatere (Dušana Deretića in Gojka Kukavico) so nosili ranjene, ko so jim gnile onečiščene rane.

Dan za dnem so napadali, da bi si povrnili izgubljeno. Tolkli so se na isti dan po trikrat na istem hribu, v znanem gozdu, na istem pobočju. Umikali so se in vračali, skakali v rove, šli po prečnicah, skrivali se v tokavah, med skalovjem, po jarkih, nato pa spet nenadoma napadli sovražne strelske vrste ali vdrli v njihove tabore pod zelenimi šotori. Vzbujali so paniko, grozo, beg in razkroj ali besne protinapade, ko se je bojevalo samo z bajoneti in bombami. Toda nič jim ni pomagalo. Sovražnik se je sproti urejal, zbiral, napadalne čete so se množile in znova obračale cevi proti Kozari. In spet je izbruhnila borba...

Ni bilo zastoja ne počitka. Vse so žrtvovali, samo da bi pregnali sovražnika. Puške so znova pokale, topovi grmeli, letala stresala tovore bomb, granate eksplodirale. Vse pogosteje so odmevale mine, izstreljene iz majhnih metalcev. Bilo jih je veliko. Vsaka napadalna satnija (četa) je imela po štiri, pet takih metalcev. Majhne granate so zasipale postojanke, rile zemljo, lomile veje, kosile žito, strn, koruzna stebla. In, bogme! raznesle so tudi veliko teles.

(Nadaljevanje sledi)

Uredništvo TRST Ul. Montecchi 6/II PP 559 Telefon 93 808 94 638
Podružnica GORICA Ul. 24 Maggio 1/I Telefon 33 82
Uprava TRST Ul. sv. Frančiška 20 Telefon 37 338 95 823
Naročnina
Mesečno 950 lir — vnaprej, četrtletna 2.700 lir, polletna 5.200 lir, celoletna 9.600 lir. Letna naročnina za inozemstvo 15.500 lir. SFRJ posamezna številka v tednu in v nedeljo 50 par, mesečna 10 din, letna 100 din.
Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374

PRIMORSKI DNEVNIK

29. julija 1970

Za SFRJ «ADIT» - DZS, Ljubljana, Stari trg 3/1 telefon 22 207
Tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 501-3-270/1
Oglasi Za vsak mm v višini enega stolpca: trgovski 150, finančno - upravni 300, legalni 400, osmrtnice 150 lir. «Mali oglasi» 50 lir beseda. Oglasi za tržaško in goriško pokrajino se naročajo pri upravi. Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Pubblicità Italiana».
Odgovorni urednik **Stanislav Renko**
Izdaja in tiska ZTT - Trst

ZARADI ARETACIJE ŠTIRIH ČRNCEV

«Black Power» in policisti so se spopadli v Londonu

Demonstranti so obkolili policijsko postajo

LONDON, 28. — Sinoči je nekaj stotin črnskih demonstrantov napadlo policijsko postajo v londonski mestni četrti Islington. Neredi so se začeli zaradi aretacije štirih črncev, treh moških in ene ženske.

Policijski agenti so prispeli na sejmišče v Islingtonu na poziv nekega neznanca, ki jih je obvestil, da je prišlo tam do pretepa. Ko so posegli vmes, je postalo takoj očitno, da je bilo psihološko razpoloženje množice do javnih organov oblasti očitno sovražno. Množica je takoj skušala preprečiti policistom, da bi aretirali košarkoli. Takoj nato so črnci napadli policijsko postajo. Oblasti so poslale v Islington močne okrepitve policijskih sil iz vsega Londona. Vsaj od začetka ni intervencija žela zaželenega uspeha. Demonstrantom se je namreč posrečil vdor na postajo. Šele ko so dospele znatnejše okrepitve, se je policistom posrečilo izgnati iz postaje in bližnje okolice vse demonstrante, ki so na glas zahtevali, naj agenti izpustijo iz zapora vse priprte.

Resni incidenti so terjali več ranjenih (med njimi 9 policijskih agentov). Na srečo gre le za malenkostne poškodbe. Agenti so aretiral 111 mladincev z Jamajke in iz Afrike.

Policija meni, da je demonstracijo organizirala črnska organizacija «Black Power». Agenti preiskujejo primer, da bi ugotovili resnične odgovornosti ljudi za dogodek, ki je presenetil in vznemiril vso londonsko javnost.

KATMANDU, 28. S pomočjo slonov so skupine vojakov rešile nad 300 prebivalcev dežele Kamrup v državi Assam, ki so jo prizadele obširne poplave, ko so reka Brahamaputra in nekateri njeni himalajski pritoki prestopili bregove. V Assamu in bližnji državi Bihar (v severni Indiji) je prestopila bregove tudi reka Gange in nekatere druge večje reke. Prizadetih je bilo približno 3 milijone prebivalcev. V Nepalu je zaradi usadov in poplav pretekli teden izgubilo življenje približno 26 oseb. Žrtev je tako skupno 180.

Figaro: v porastu Delmasova priljubljenost

PARIZ, 28. — Pariški list «Figaro» je izvedel anketo o priljubljenosti francoskega ministrskega predsednika Chaban Delmasa. Če bi smeli verjeti ugotovitvam francoskega časopisa, potem je ministrova priljubljenost v porastu med Francozi. Dvanajst odstotkov Francozov meni baje, da je Chaban Delmas «zelo dobro» vladal, 52 odst. pa pravi da je vladal «precej dobro». Trinajst anketirancev od 100 je izjavilo, da je predsednik izpolnjeval svoje dolžnost «bolj slabo», pet pa «zelo slabo». 18 odst. anketirancev ni izrazilo svojega mnenja. Pred dvemi leti je bil Delmas deležen 63 odst. naklonjenih glasov, 23 odst. pa negativnih.

Spopad s policijo med nedavnimi demonstracijami v Clevelandu

ZARADI PREKINITVE FESTIVALA GLASBE «ROCK»

Spopad v središču Chicaga med policijo in mladinci

Trije ranjeni od strelnega orožja - Lov na demonstrante s policijskimi psi

CHICAGO, 28. — V središču mesta je prišlo sinoči do hudih spopadov med čikaško policijo in tisoči mladeničev in mladink. Pri tem je bilo ranjenih 66 oseb (med temi je 24 policistov). Trije mladeniči so bili ranjeni od strelnega orožja. 14-letni Robert Johnson se bori v bolnišnici s smrtjo zaradi težke rane na prsih. Policisti so aretirali skoraj 150 mladeničev.

Neredi so se začeli v parku Grant, ki stoji v strogem mestnem središču in ki je že znan zaradi silnih krvavih spopadov do katerih je prišlo pred dvema letoma, ko je zasedal kongres ameriške demokratske stranke.

Včerajšnji neredi so se začeli na festivalu glasbe «Rock», ki ga je priredila čikaška občina za mladino. V parku se je zbralo kakih 35.000 ali 40.000 mladincev, ki so napolnili vsa razpoložljiva mesta pred velikim odrom. Pravijo, da je neki ansambel odbil zahtevo da bi nastopil, kar je sprožilo val ogorčenja med mladimi poslušalci. Več skupin mladeničev, belcev in črncev, je preplavilo oder ter razbilo glasbene inštrumente, ojačevalce in druge naprave. Škoda znaša baje 15 milijonov lir. Od vsepovsod se je vsula ploha praznih steklenic, kamenja in drugih trdih predmetov. Intervenirala je policija, ki je skušala spraviti mladeniče z odra. Poskus pa policistom ni uspel. Poklicali so na pomoč še druge agente iz bližnjih policijskih postaj, toda tudi ta poseg ni žel nobenega uspeha. Mladinci so navalili na policiste, ki so bili prisiljeni na umik. Dva agenta sta potegnila revolverja iz tula ter začela streljati v zrak. Takoj ju je začelo posnemati kakih 50 policistov, ki so začeli divje streljati. Ogenj je ustavil šele neki policijski častnik, ki je z belo zastavo v roki stopil pred agente ter jih pozval, naj prenehajo streljati. Njegov poseg je rešil življenje mnogim mladeničem, ki bi sicer padli pod streli razjarjenih policistov.

Pod pritiskom razjarjenih mladincev so se morali agenti umakniti iz parka. Mladeniči so drli za njimi, prevračali avtomobile, ter zažigali policijska vozila. Dva od teh sta popolnoma zgorela. Nad področjem, kjer so besneli neredi je letel policijski helikopter, ki je pozival demonstrante, naj se umaknejo.

Policija je obvladala demonstrante šele ko je prejela močne okrepitve. Agenti so pri lovljenju mladeničev uporabljali tudi policijske pse. Več mladeničev, ki so jih aretirali, je pokazalo časnikarjem in občinstvu rane od pasjih zob.

Neredi so se razširili iz območja parka v Drevored Balbo in potem v Colombo Street. Prizanesli niso niti slovitemu «Loopu», kjer bosta trgovski podjetji Sears in Roebuck and Co. zgradili poslopje, ki bo nudilo streho 16.000 ljudem. Poslopje s 109 nadstropji bo visoko nekaj čez 400 metrov. Prav na tem kraju se je bitka med demonstranti in policisti razvnela do skrajnih meja. Mladeniči so lučali kamenje in druge trde predmete. Padla je še ter tja tudi kaka zažigalna bomba. Povsod je nizko nad ulicami lebdel temen oblak, ki so ga povzročili solzilni plini policijskih enot. Kot se vedno dogaja, je prišlo tudi do razbijanja izložbenih oken in katerih trgovin in dveh zlatarn.

«VELIKI NERETVI» SLEDI «SUTJESKA»

(Nadaljevanje s 4. strani)

naslednji umetniki iz «Neretve» Bata Živojinović, Boris Dvornik, čudoviti Ljubiša Samardžić, Zaim Muzaferija in še nekateri drugi. Kar se pa tiče tujih velikih imen, je dogovorjeno že z Orsonom Welsom, ki bo v filmu igral Randolpha Churchilla, sina državnika Winstona Churchilla, nadalje bo tu Anthony Quinn, Kirk Douglas, grška pevka in umetnica Irena Papas in drugi.

Kot se je tudi zvedelo, dokončujejo sedaj že četrto verzijo scenarija, do konca leta pa bodo dokončali tudi knjigo snemanja. Po mnenju ljudi, ki so blizu delovni ekipi, bodo priprave dokončane do 15. januarja prihodnjega leta, ko se bo začelo snemanje notranjih kadrov, zunanja snemanja pa se bodo začela pozneje, v maju in juniju, prav v času, ko se je 1943. leta na Sutjeski vršila bitka med partizani in nemškimi, italijanskimi in jugoslovanskimi fašisti. Film bo, če bo šlo vse po načrtu, dokončan leta 1972.

VESTI IZ SLOVENIJE

Uspeh belgijskega baleta v ljubljanskih Križankah

50. obletnica Počitniške zveze Jugoslavije - Možnosti turističnih potovanj v Zahodno Nemčijo

Dopoldne je bila v Ljubljani tiskovna konferenca, ki jo je sklical ministrski svetnik in generalni direktor turistične centrale Zvezne republike Nemčije Günther Spazier. Na njej je seznanil slovenske novinarje z možnostmi turističnih potovanj jugoslovanskih državljanov v Zahodno Nemčijo ter z obširnimi načrti okrog olimpijskega leta v tej državi. Ob tej priložnosti so predstavniki zahodnonemške turistične zveze in slovenske turistične agencije TT Biro iz Ljubljane podpisali pogodbo o skupnem nastopanju, saj se je zlasti v zadnjem času pokazalo, da se je prav v Sloveniji izredno povečalo povpraševanje za potovanja v Zvezno republiko Nemčijo. Lani je bilo v Zahodni Nemčiji že 250.000 nočitev jugoslovanskih turistov, za letos pa jih pričakujejo še za petino več.

V Ljubljani gostuje te dni v okviru ljubljanskega poletnega festivala baletna skupina Mauriceja Bearta iz Belgije, ki je nastopila v ljubljanskih Križankah pred nabito polnim avditorijem Ljubljančanov in gostov iz sosednje Koroške in Italije. Občinstvo je izvajalce večkrat nagradilo s ploskanjem pri odprti sceni, ob koncu pa jih je navdušeno pozdravilo. Berliozov balet «Romeo in Julija» bo skupina Maurica Bearta izvedla v Križankah še nocoj in jutri. Že prva uprizoritev je potrdila upravičenost tega gostovanja in izredno visoko kvaliteto belgijske baletne skupine. Po gostovanju v Ljubljani bo belgijski balet obiskal še nekatera druga jugoslovanska mesta.

Oktobra letos bo minilo 50 let od ustanovnega kongresa Počitniške zveze Jugoslavije. Pobudo za ustanovitev te posebne mladinske organizacije je dal Ljubljančan Janže Novak, kongres pa je bil v Sarajevu. Obletnico bodo člani Počitniške zveze praznovali s številnimi prireditvami, izleti in pohodi, osrednja slovesnost pa bo v Sarajevu. Sicer pa bodo v oktobru pripravili tudi več drugih prireditev in krajših potovanj po večjih krajih Slovenije. V prihodnjih dneh bodo občinske organizacije Počitniške zveze sestavile podrobne programe praznovanj ob 50-letnici delovanja Počitniške zveze.

DRAGO KOSMRLJ

Čez tri leta v vesolju ameriški «MVM - 73»

WASHINGTON, 28. — Ustanova NASA bo 1. 1973 izstrelila vesoljsko ladjo brez posadke, kateri je poverila nalogo da obkroži planeta Venero in Merkurja. Glasnik vesoljske ustanove je poudaril, da bo ta ladja prva, ki bo poletela proti Merkurju. Ta planet je najbližji Soncu, saj je oddaljen od njega samo 64 milijonov km.

Vesoljska ladja bo tehtala 420 kg. Njeno ime bo «MVM - 73», to je «Mariner - Venera - Merkur 1973». Izstrelili jo bodo jeseni omenjenega leta. V februarju 1974 bo ladja letela v razdalji 5.300 km od Venere, mesec dni pozneje pa v razdalji 1.000 km od Merkurja. NASA je nadalje sporočila, da bo l. 1974 razpolagala z dvema 70-metrskima antenama, ki bosta spremljali potovanje satelitov. Eno gradijo v Španiji, drugo pa v Avstraliji. Glasnik je izjavil, da bodo tako lahko stalno sprejemali radiofotografije, ki jih bo «MVM - 73» pošiljal na Zemljo. Te fotografije utegnejo biti tako jasne kot so slike Lune, ki jih s teleskopi posnemajo z Zemlje.

Merkurjeve slike bodo uporabili za ugotavljanje in identificiranje najvažnejših točk planeta, raziskovanje njegovih kraterjev in določitev osi okoli katere se vrti. Bodoča vesoljska ladja bo proučevala tudi «sončne vetrove» (tok protonov in jonov, ki ga izžareva sonce) med orbitama Zemlje in Merkurja. Istočasno bosta dve drugi vesoljski ladji, «Pionir F» in Pionir G» merila jakost «sončnega vetra» med orbitama Zemlje in Jupitra. Tako bodo učenjaki razpolagali z meritvami tega zanimivega pojava na dveh zelo oddaljenih točkah.

Posnetki Venerine površine pa bodo služili za proučevanje gostega sloja oblakov, ki obkroža ta planet. Glasnik je še pristavil, da bodo slike prispevale k proučevanju ultravioletnih žarkov, ki so nevidni za optične teleskope a ki se zdi, da krožijo okoli Venere vsakih pet dni.

NA VRHU GORE CAPITANA V MEHIKI

Tri dni po letalski nesreči so našli še živo potnico

Ostalih pet potnikov je bilo mrtvih, ženska pa je kljub hudim ranam in slabemu vremenu zdržala

ALBUQUERQUE, 28. — Na vrhu 2700 m visoke gore Capitan so reševalne skupine včeraj našle 32-letno Betty Geyer, ki je še edina od šestih potnikov ostala živa, ko je letalo, s katerim je potovala, strmoglavilo in se raztreščilo ob hrib.

Verjetno je dvomotorno letalo, vrste Cessna zašlo v nevihto — v preteklih dneh je bilo na tem področju vreme zelo grdo — in zaradi slabe vidljivosti je pilot trčil v vrh. Mogoče so se mu tudi pokvarile nekatere naprave. Kakor smo že omenili je od šestih potnikov ostala živa samo Betty Geper. Med potniki je bil tudi njen brat. Žensko so našli v kabini, iz katere se ni mogla ganiti zaradi raznih zlomov in hudih ran. Med trupli tovarišev je sama ostala tri dni in dve noči, medtem ko je temperatura ponoči dosegala tudi kako stopinjo pod ničlo. Skozi skrotovičene pločevine je vdiral tudi dež.

Ker letalo ni dospelo na letališče, kjer so ga pričakovali, so z letali civilnega letalstva začeli preglevati južnovzhodne predele, nad katerimi bi bilo moralo leteti. Res so v nedeljo zvečer zagledali razbitine letala in bili prepričani, da so vsi potniki mrtvi. Reševalci so se v ponedeljek zjutraj začeli vzpenjati na vrh in pravočasno dospeli, da so rešili Geyerjevo.

Verjetno ne bo mogoče ugotoviti, kako se je nesreča točno pripetila. Ženska je znala povedati samo, da se je znašla po daljšem času med trupli tovarišev, ni pa znala opisati kako in zakaj je do nesreče prišlo. V zadnjih treh dneh se je tudi večkrat onesvestila, tako da je popolnoma izgubila smisel za čas. Zdi se vsekakor, da kljub nevarnim zlomom in živčnem pretresu njeno zdravstveno stanje ni zelo hudo.

Pozitiven rezultat zagrebškega folk. festivala

V Zagrebu, v Gornjem gradu, se je v nedeljo zvečer zaključil mednarodni folklorni festival, ki je trajal ves teden. Je bila to prav gotovo najbogatejša tovrstna letošnja prireditev ne le v Jugoslaviji, pač pa tudi v Evropi. Več kot dva tisoč plesalcev in plesalk, članov šestdesetih folklornih ansamblov, je nastopilo na več odrih šest večerov zaporedoma. Prireditev je pritegnila ogromno domačega občinstva in turistov, tako da računajo, da si je prireditev ogledalo nad sto tisoč ljudi.

Povedali smo, da je nastopilo 60 folklornih ansamblov. Pretežna večina so to bili domači ansambli iz najrazličnejših predelov Jugoslavije, nekaj ansamblov pa je bilo tudi iz tujine in sicer italijanski, belgijski, bolgarski, avstrijski, češki, slovaški, francoski, madžarski, romunski in poljski ansambel. Praktično, kot vidimo, je bila v Zagrebu navzočn vsa evropska folklora, tako da je moglo občinstvo primerjati folklorno bogastvo raznih predelov Evrope. Najbogatejša folklora je prav gotovo bila jugoslovanska in to ne le zaradi tega, ker je jugoslovansko folklorno bogastvo zares veliko, pač pa iz enostavnega razloga, ker je nastopilo malone 50 jugoslovanskih ansamblov.

Vzporedno s folklornimi prireditvami pa so bile tudi neke druge prireditve, ki bi jih mogli tudi prišteti med folkloro, ki pa ne spadajo na ožje področje narodnega plesa in pesmi. Na raznih odrih so se preizkusili v «metanju kamenja z ramena», kar bi bila nekdanja oblika sedanje športne panoge metanja krogle; nadalje so se preizkusili v vlečenju vrvi, zavezane na glavo, in v raznih drugih «športnih prireditvah folklornega značaja».

V zagrebškem Gornjem gradu so v času festivala imeli tudi tako imenovani «domjenak», to se pravi nekak kotiček za sladokusce, kjer so kmetice iz Slavonije pripravljale gostom znane specialitete. Pravzaprav se z zaključkom festivala ta zagrebška novost ni zaključila in bo v bodoče prav gotovo pritegnila še marsikaterega gosta.

To so tudi krogi iz raznih predelov sveta uvideli, da spada zagrebška folklorna prireditev med vrhunske prireditve, se je videlo iz tega, da so prireditve snemale številne tuje televizijske ekipe. Pomembnost prireditve je razvidna tudi iz tega, da so o njej poročali mnogi tuji novinarji. Narodne pesmi iz raznih krajev Evrope, predvsem pa jugoslovanske, so posneli na gramofonske plošče. Prireditev je torej odlično uspela.

VČERAJ V LOS ANGELESU

Linda Kasabian začela pričati proti «Satanu» Charlesu Mansonu

Bivša «Satanova sužnja» se skuša rešiti smrtne obsodbe - Podrobno je opisala prvo srečanje s «Satanom»

NEW YORK, 28. — Na procesu proti Charlesu Mansonu in članom njegove «družine» je danes začela s svojim pričevanjem 20-letna Linda Kasabian, ki je najvažnejša priča na tem procesu, kolikor je tudi sama pripadala «družini» in bila «satanova sužnja».

Kasabianova se je imela predstaviti že zjutraj, takoj po zasliševanju 20-letnega čuvaja Tateine vile Williama Garretsona. Sodnik pa je za dve uri prekinil razpravo, da bi si Kasabianova mogla nakupiti novo obleko. Razpolagala je namreč samo z eno obleko, ki jo je nosila med nosečnostjo. Kakor je znano je v zaporu rodila svojega drugega otroka.

Ko je Linda Kasabian — v temnomodri obleki z lasmi spletenimi v kite — stopila v sodno dvorano, so se Manson in dekleta srepo zazrli vanjo. «Satan» si je v petek zarezal na čelo majhno rano v obliki «x», ki naj bi pomenila, da se je sam izločil iz družbe, ki ga obsoja. Njegov zgled so posnemale tudi 21-letna Susan Atkins in Patricia Krenwinkel ter 22-letna Leslie Van Houten, ki bodo sojene skupaj s «Satanom».

Kasabianova, katere pričanje bo trajalo približno tri ali štiri dni, je danes začela s podrobnim opisovanjem prvega srečanja z Mansonom. Razlagala je dalje, kako se je priključila njegovi skupini.

V poletju leta 1968 je Kasabianova z možem Bobom potovala v Južno Ameriko. Srečala sta dva mladeniča iz Haight Ashburyja in neko dekle «hippie», ki jim je začela opisovati Mansona kot čudovitega človeka. Vendar je Kasabianova spoznala «Satana» šele leto kasneje v «Spahn Movie Ranchu», kjer je «družina» že nekaj mesecev živela. Z možem sta se takoj priključila skupini. V kratkem času je Kasabianova postala «Satanova sužnja» in izvrševala je vsak njegov ukaz, ne da bi se mu upala ali mogla ugovarjati.

Med pričevanjem je branilec Irving Anarek večkrat prekinil pričo. Dekle je potrdilo, da namerava povedati vse, kar zna, da bi pomagala sodnikom in rešila sebe pred obsodbo smrti. Manson in njegove tri «sužnje» so nepremično poslušali izjave. Od časa do časa se je «Satan» samo nekoliko nasmehnil.

Thomas Payne podal ostavko

SAN CLEMENTE (Kalifornija), 28. — Dr. Thomas Paine, ravnatelj ustanove NASA je danes podal ostavko v roke predsednika Nixona. Paine, ki je star 49 let je podal ostavko na srečanju z Nixonom v mestu San Clemente. V bodoče bo Paine opravljal svojo ravnateljsko službo na čelu družbe «General Electric Company».

Paine je poudaril, da skrčenje finančnega proračuna ustanove NASA ni povezano z njegovim sklepom, da se umakne s položaja voditelja ameriških vesoljskih podvigov.

LIPARSKI OTOKI ,28. — Vijak motornega čolna je danes precej hudo poškodoval po glavi 41-letnega dr. Bernarda Pietrogrande iz Padove. Ponesrečenca so s hidrogliserjem prepeljali z otoka Filicudi v Lipari, kjer so ga operirali.

Dr. Pietrogrande je bil na Liparskih otokih na počitnicah. Davi se je z ženo in štirimi sinovi odpeljal z lastnim motornim čolnom na otok Filicudi. Pri kopanju je opazil, da tok odnaša najmlajšega otroka. Ne da bi ustavil motorja, je skočil v vodo, toda tok ga je zanesel pod vijak.

V Urugvaju so «tupamarosi» ugrabili sodnika

MONTEVIDEO, 28. — Iz krogov, ki so zelo blizu urugvajski policiji, je prišla vest, da so gverilci «tupamaros» ugrabili danes zjutraj sodnika Daniela Pereyro - Manelija, ki že od leta 1966 vodi vse procese proti urugvajskim gverilcem, ki jih od časa do časa aretirajo.

Skupina gverilcev naj bi se bila danes zjutraj podala v sodnikovo rezidenco. Najprej naj bi bili prerezali telefonske žice, nato pa z orožjem v rokah prisilili sodnika, da jim sledi. Istočasno naj bi bila manjša skupina, katero je sestavljalo največ pet oseb, napadla neko garažo, iz katere naj bi bila tudi odpeljala nekaj vozil. Zdi se, da so policijske oblasti prepričane, da sta ta dva dogodka povezana. Vozila naj bi bila služila gverilcem za odhod s sodnikom.

Sodnik Pereyra - Maneli je star približno 40 let. Gverilci ga smatrajo za najstrožjega v Uragvaju.

To je tretja ugrabitev, ki so jo izvedli «tupamarosi» odkar so se organizirali. Leta 1968 so ugrabili prijatelja predsednika Jorgeja Pacheca ravnatelja glavne električne družbe Ulyssesa Pereyro - Reverbela, leto kasneje pa časnikarja Gaetana Pellegrinija Giampietra. Prvega so izpustili po 5 dneh, drugega po 73. Vsoto denarja, ki so jo dobili v zameno za izpustitev, so kasneje podelili v dobrodelne namere.

Kljub vse mogočim, včasih tudi prestrogim ukrepom oblasti postajajo ugrabitve najmodernejša oblika izsiljevanja. Vidne osebnosti so seveda pri tem najbolj izpostavljene in seveda tudi najbolj primerne. Neposredno — in nehote — lahko tako pomagajo ljudstvu, česar bi prostovoljno verjetno nikoli ne naredile.

VERIGO OBUPA SO RAZTRGALI: POTREBEN JE ENOTEN NASTOP

Zborovanje emigrantov in družinskih poglavarjev v Čeneboli pri Fojdi, v zahodnem delu Benečije

Pozdrav predsednika društva slovenskih izseljencev iz Furlanije-Julijske krajine, domačina M. Petrigha - Poročilo Dina Del Medica

Čenebola ni velika vas. S trbiške ceste, mimo znane restavracije «Diana», skozi Čumpito (Zumpitta) pelje stranska pot v Fojdo, od tod pa se povzpne strma in vijugasta, kljub temu pa asfaltirana cesta sredi zelenja in strmih senožeti pod Ivanac (1160 m).

Pogled na furlansko nižino iz tega kota Benečije je nepopisen. V čistem jutru se dolina odpre na zeleno ravan, gosto posejano z zaselki in belimi cestami, na obzorju modro morje in peščene sipine, nekje na sredi ravnine pa strnjena gmota domov in rdeče strehe Vidma.

Takoj pri spodnjem koncu vasi, veliki cerkvi nasproti, je gostilna s teraso, last ENAL. Oskrbnik, ki jih nima še štirideset, je v Švici, kjer je bil na delu, spoznal prikupno srbsko dekle in se z njo vrnil domov. Sedaj se v njuno narečje vpletajo od časa do časa tudi srbski izrazi, vendar to nikogar ne moti. Domačini, ki govore lepo, pojočo in dobro razumljivo slovenščino, so v glavnem po svetu, s trebuhom za kruhom, in se le dvakrat na leto — poleti in o božiču — vračajo pod domači krov, v svojo vas, ki jo šaljivo imenujejo «mala Amerika». Pri tem pa se jim usta razlezejo v kratek, z grenkobo prepit, nasmeh. Prazne hiše za tem nasmehom pričajo o bedi tega koščka zemlje, o raku izseljenstva, ki mu fantje kljubujejo, ker si želijo povratka: tedaj bi «mala Amerika» iz goreče želje in trdih žuljavih rok postala stvarnost.

V gostilni pod vasjo je bilo v soboto zvečer zborovanje. Priredilo ga je društvo slovenskih izseljencev iz Beneške Slovenije, katerega člani so raztreseni po vseh evropskih in tudi nekaterih onkrajoceanskih deželah, jedro pa je v Švici.

Štirideset družinskih poglavarjev in fantov iz vasi se je zbralo v dvorani, za mizo in s kozarcem domače kapljice. Na koncu dvorane so postavili še mizo za predsedstvo, za katero so sedli predsednik društva Marko Petrigh, ob njem pa člani glavnega odbora Ado Kont, Dino del Medico, Silvo Feletigh, Remigio Topatigh, nato še dr. Viljem Černo iz sosednje Terske doline.

«Društvo slovenskih izseljencev iz Benečije bo sklicevalo več takih zborovanj v beneških vaseh, ker hoče seznaniti prebivalstvo s svojim delom, problemi in cilji, ki si jih je zastavilo. Začeli pa smo v Čeneboli iz preprostega razloga: ker smo nekateri člani odbora, od predsednika do Ada Konta, domačini», je Marko Petrigh začel svoj nagovor in nadaljeval: «Pozdravljam izseljence in druge domačine, profesorja Viljema Černa, predstavnike SK GZ Stojana Spetiča, Živo Gruden, Sergija Lipovca, ki so prišli k nam, da tudi s svojo prisotnostjo poudarijo enotnost slovenske manjšine od Trsta in Gorice do naših dolin.

«Kakšne cilje smo si zastavili, ko smo sklicali skupščino? Hočemo, da bi v naši Beneški Sloveniji zavel nov duh. Delamo, ker se ne smemo bati, kot so se bali stari v vojnih letih in po njih.»

Petrigh je nato prosil dr. Černa in Spetića, naj spregovorita nekaj besed in jima dal, kot gostoma, prednost.

Černo je priznal, da so emigranti vnesli v beneške domačije novega poguma. «Biti hočemo ljudje, delati, živeti. In živeti kot narod: 6. člen ustave, ki določa, da ščiti država narodne manjšine, je naš cilj, ki ga bomo dosegli».

Za SKGZ je Spetič poudaril predvsem, da so «Slovenci v Italiji enotna manjšina, kljub krivični razdelitvi na tri dele. V Benečiji si, tudi po zaslugi društva izseljencev, utira pot med široke plasti prebivalstva spoznanje, da je rešitev vprašanja narodnih pravic, tja do šolstva, povezana s ključnim vprašanjem odprave te rakave rane izseljevanja». Govoril je nato o vprašanju slovenskega šolstva in kulturnih vprašanjih ter voščil prisotnim na zborovanju, da bi to njihovo prvo srečanje bilo čimbolj uspešno.

Osrednje poročilo je nato imel tajnik društva Dino Del Medico. Orisal je najprej razvojno pot društva izseljencev, od dne pred 6 leti, ko je skupina izseljencev v Švici po večkratnih prijateljskih razpravah sklenila ustanoviti svoje društvo, do današnjih dni, ko šteje samo v Švici 550 članov v 14 sekcijah, svoje sekcije in 220 drugih članov pa ima še v Kanadi, Argentini, Belgiji in Franciji in je med vsemi emigrantskimi društvi iz Furlanije brez dvoma najmočnejše. 25 let je emigrante združeval «Fogolar Furlan» in mu ni uspelo, da bi storil kaj zanje. Zadnja leta pa je, tudi na pobudo društva slovenskih izseljencev, bil ustanovljen koordinacijski odbor med združenji «Pal Friul», ALEF, slovenskimi izseljenci in nekaterimi sekcijami «Fogolarja». Enoten nastop je vplival na deželo, da je sprejela zakon o emigraciji, čeprav niso z njim zadovoljni, ker je okrnjen po vladnem posegu. Na osnovi tega zakona prejema društvo tudi finančno podporo iz deželnih sredstev.

Društvo slovenskih izseljencev si je postavilo poleg splošnega programa za odpravo izseljenstva in preporod beneških dolin tudi narodni program, ki je s preporodom beneškega gospodarstva in vrnitvijo emigrantov, cveta beneških fantov, najtesneje povezan.

Del Medico je primerjal dohodek «pro capite» v Italiji (870.000 lir) z dohodkom v Furlaniji - Julijski krajini (460.000 lir) in ugotovil, da je ta polovičen. V videmski pokrajini je dohodek še enkrat nižji (260 tisoč lir letno), v Benečiji pa dosega dno: 68.000 lir letno! «In kljub temu plačujemo 10 odst. vseh naših davkov za preporod juga, ki je sorazmerno bogatejši! Če smo govorili slovensko so nas psovali, obenem pa nas izkoriščali in bogateli!» In vendar niso beneški fantje navadni delavci. V tujini se je vsak dokopal do kvalifikacij, ki bodo še prav prišle po vrnitvi domov. To pa mora omogočiti država, preko IRI in drugih ustanov. Industrializirati je treba področje med Fojdo in Čedadom in vbrizgati vanj življenjski sok, ki se sedaj pretaka po tujini.

Del Medico je nato prebral prisotnim skupno spomenico, ki so jo vse zveze emigrantov iz Furlanije-Julijske krajine poslale predsedniku vlade v Rim. Spomenica vsebuje tudi odstavek, ki pravi: «Obvezujemo pristojne organe, da priznajo slovensko manjšino v videmski pokrajini in uveljavijo vse zakonske pobude in pravice, ki jih ta zahteva.»

Del Medico je primerjal položaj drugih manjšin v Italiji in ugotovil, da je tragedija izseljevanja zaradi revščine prisotna samo v Benečiji: «Ko se pri nas rodi otrok ima že kovček, da bo kot odrasel mladenič šel v tujino za kruhom. Doma pa bo njegov dom propadal, vasi tlačijo vojaške službenosti, ki koristijo samo atlantskemu vojnemu bloku. Zato pa ni zasebnika, ki bi naložil tod svoj denar: «Naj ga naloži država, IRI, saj bi to bila pravična odškodnina za to neplačano ‚vojno tlako'.»

Ko je Del Medico končal, se je v dvorani utrgalo ploskanje. Resni obrazi starih in mladih vaščanov so potrjevali, da je res tako. Dvignile so se roke. Vsak je zaprosil za besedo tudi nekaj žensk. V razpravo so posegli tudi občinski svetovalec Gianni Saffigna, gradbeni podjetnik, člana glavnega odbora društva, domačina Ado Kont in Silvo Felletigh, sindikalist Armando Topatigh (član notranje komisije v «Olivetti» - Ivrea), Franko Bobera in drugi. Z različnimi odtenki so vsi poudarjali, da je konec «dobe obupa», da je v Beneški Sloveniji potreben enoten nastop, pritisk na oblasti, da se vendar zganejo.

Tudi v Fojdi, kjer je župan ... z občinskim svetom. Tudi tam se morali spoprijeti s stvarnostjo in približati oblast ljudem. To pomeni nameščanje dvojezičnih ... radnikov, domačinov . . .

«Osem vasi v naši občini je slovenskih, tri pa so laške,» je dejal Kont, «zakaj se na občini ne govori tudi slovensko? In vendar so ljudje, ki bi v teh uradih delali.»

«Kultura pri nas propada, vasi propadajo in se praznijo», je pripomnil Topatigh, «a je vendar temu stara in živa. Naša slovenska kultura, ki jo moramo ... tudi v šolah, mora razbiti ... panilistične ločitve med občinami in pokrajinami. Biti moramo ... paj in postati udarna sila, ... uveljavimo preko pritiska. ... se bomo, ker smo razbili ... obupa, in dosegli, da se ... ravna enakopravno.»

Tovarne naj se zgradijo, kjer ... že infrastrukture, v dolinah ... vhodu vanje, na robu furlanske ravnine. Benečija pa naj se ... risti tudi za turizem. Kraji ... pi, obdani z gorami in zelenjem ... a njih tlačijo vojaške služnosti ...

Felletigh je še dodal nekaj ... pomb o delu občinskih oblasti, ... bil mnenja, da se mora ... mu prebivalstvu priznati ... do lastne izobrazbe, ki je ... svečenosti, za njim pa je ... govoril o odnosih med ... Rablju, kjer se delavci iz ... je in Slovenije družijo in se ... eno.

In še in še so se dvigale ... Vsak je poudarjal, da je ... je obupu konec in da so ... razbili led in ponesli v ... vasi novega duha. Toda ura ... že pozna, polnoč je bila že ... Steklenica z vinom je obšla ... je in v kozarcih je zaklokotalo ... «Na naše mlade, čvrste . . . Zapeli so. Najprej svojo ... pesem odhajajočih emigrantov ... tožno «Oj Božime», nato pa ... le, fantovske, ljubezenske, ...

Do zore, ko se je nad ... začelo daniti, so s terase ... dolino ubrane pesmi iz ... in moških grl. In vse so ... venske, kot bi hotele ... vsem, da tukaj živi duh, ... življenja, razvoja, dela in ... pravnosti.